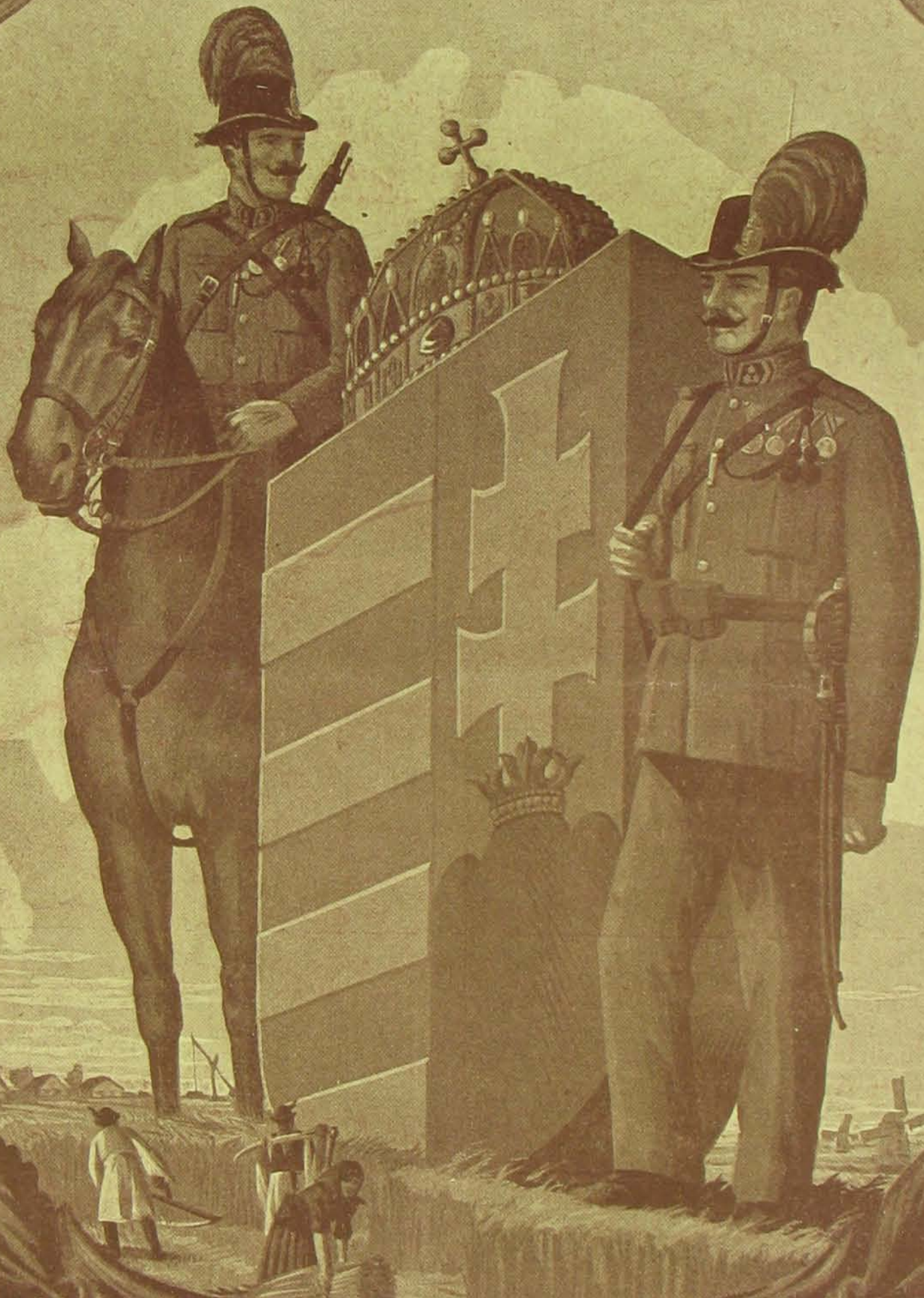

M. kir.
Hadlőrténelmi
L IV
Budapest.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I. ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország jeltámadásában.*

Amen.

Szomorú október.

Nincs nótaszó, nincs ujonc október elsején... Reájuk feküdt Trianon halálos fojtogatása, kitörülte őket az életünk színei közül, de az emléküik kísért fájón és szakadatlanul!

Csendesek, néptelenek lesznek októberben a lakótanyák is, udvarukat nem döngetik füligérő sapkában és viharvert bakancsokban ügyetlenül csetlő-botló porosfülűek s az örvezető úr talán már el is felejtette a harsány magyarázatot, miképen is kell ott a földnek verejtéket izzadnia, ahol díszmenetben elvonul rajta a regruta. Ami ma van helyette, csak halvány árnyéka, álmoképe a réginek, az igazinak.

Ha ez az egész világon így lenne, nem ejtenénk zokszót miatta. Katonák vagyunk, de azért a békének örülünk, nem a háborúnak. Boldogok lennénk, ha a jog és az igazság fegyverei erősebbekké válnának az erőszak fegyvereinél s ha a megtért emberiség lelkébe visszaköltözött szeretet feleslegesekké tenné a hadseregeket. De ettől talán sohasem voltunk távolabb, mint ebben a mai, békének csúfolt korszakban.

De nemcsak azért hiányoznak nekünk az ujoncok, mert gyengék vagyunk kifelé, hanem, mert gyengülünk befelé is. Hiányoznak abból a szempontból, amely a hadsereget a nemzetnevelés nélkülözhetetlen tényezőjévé tette: az ifjúság testi és erkölcsi nevelése szempontjából.

Elszorul a szíve az embernek, amikor léptenyomon fiatalokkal találkozik, akiken akaratlanul is azt kénytelen legelőször is észrevenni, hogy nem voltak katonák. Isten tudja, mi ütközik hirtelenebbül az ember szemébe: a megjelenése, a mozgása, az idősebbeknek kijáró tisztelettudás hiánya-e vagy a gondolkodás ferdesége, a cinizmus-e, vagy a maga személyének túlértékelése, a személyes ügyesség és életrevalóság fogyatékosai, vagy valamennyi együttvéve; nagyon nehéz szavakba önteni egy ember egyéniségének azokat a nem annyira látható, mint inkább csak megérezhető hiányosságait, amelyeket semmi más nem tud belőle eltüntetni, csak a katonai szolgálat. A katonaviselt ember fogalma nem csak tartalékos jelent, hanem valami olyan megkülönböztetést, amelynek a polgári életben is értelme és értéke van.

A modern katonai nevelés alapelvei éppen annak az igazságnak a felismerésén alapszanak, hogy a hadsereg erkölcsi ereje legalábbis egyenértékű annak anyagi erejével, sőt lehetnek olyan helyzetek, amikor ezt jelentős mértékben pótolhatja is. Az erkölcsi nevelés ma már nem egyszerű vasárnap délelőtti foglalkozás, hanem nélkülözhetetlen alkateleme a hadsereg kiképzésének, sőt

ütőerejének is. A hadsereg elsősorban természetesen a maga számára nevel, munkája azonban a polgári köz- és magánélet folyamatára és irányító eszméire is befolyással van, mert a kiszolgált katona a hadseregnek csak az egyenruháját vetkőzi le, a szellemét azonban, amelyet a lelkébe plántált, magával viszi a polgári életbe is.

Konzervatív társadalomtudósok sokat keseregnek a mai fiatalság világnézeti felfogásának — hogy úgy mondjuk — balrafordulásán és erkölcsi elveinek könnyed felületességén. Lehet, hogy ebben a panaszkodásban benne van az öregek és fiatalok örök ellentéte is, az is bizonyos, hogy a mai fiatalság sok újszerű vonását a haladó kor természetes és nem mindig káros jelenségeiként kell felfognunk, mégsem férhet kétség ahhoz, hogy a kötelező katonai szolgálat hiánya is jelentős akadálya a jövő nemzedék helyes irányban való felnevelésének és erkölcsi felvértezésének.

Mindenki tudja, milyen szívesen beszélnek az emberek a katonai szolgálatukról. Öreg emberek is hibátlanul emlékeznek a volt előjáróik nevére, sokszor még a szávaikra is, hosszú téli estéken szívesen elevenítik fel katonaeletük vidám és komoly történetkeit s a fáradalmakat is »legény a talpán« voltak bizonyoságaiként mesélgetik kedves büszkeséggel. Az életnek sokkal nagyobb és jelentősebb eseményei elmosódnak az emlékezetükben, de a katonaelet megmarad benne minden kis részletével, epizódjával és — láthatatlan szellemével együtt.

Jólétben bővelkedő, tökéletes kultúrájú és hatalmas vagyonnal vértezett országok megengedhetik maguknak a fényűzést, hogy lemondjanak az általános védkötelezettségről, mert a pénz hadsereg nélkül is megteremti számukra függetlenségük és biztonságuk alapfeltételeit, az általános jólét a társadalmi, a fejlett kultúra pedig erkölcsi bázisukat szilárdná teszi. Mi azonban reá vagyunk utalva ezután is, amíg egy új Messiás ki nem irtja az emberiségből az állatok törvényét, hogy az erősebbnek joga van a maga létezését a gyengébbek felfalására alapítani.

Nem az önmagáért való militarizmus beszél belőlünk, mert az éppen akkora hiba, mint a realitásokkal nem számoló, ideálok felhőiben lebegő esztelen pacifizmus. Az élethez, a szabadsághoz és az igazsághoz való istenadta jogunk beszél belőlünk, amelynek egyedüli biztosítékát ma még csak a fegyverek erejében láthatjuk. Ezért könnyes a szemünk október elsején, ezért fogunk dolgozni, küzdeni, lázadni a szabad hadsereg eszméje mellett mindaddig, amíg el nem érjük s amíg általa arra a helyre nem kerülünk a népek sorában, amelyet egy ezeréves történelem jelölt ki a számunkra.

Lesz még nekünk újra nótától hangos október elsején, döngetni fogja még a földet a legények eleje és ez a döngés el fog hallatszani mindenfelé, amerre szomorú magyarok várnak, visszavárnak...

A rendkívüli halálesetekről.

A hírlapokban mostanában sokat olvashattunk a tiszakürti, nagyrévi és újkécskei mérgezési esetekről és azok kiderítéséről.

Ezek az élet által felvetett esetek nemcsak arra jók, hogy hasznos és értékes tanulságaikat a magunk részére leszűrjük, hanem arra is készítetnek, hogy az ilyen gyakorlati esetek kapcsán felfrissítsük e körre vonatkozó ismereteinket és azokat a gyakorlati élet szemüvegén át próba tárgyává tegyük.

A hírlapi cikkekből azt olvashattuk, hogy a három községben éveken át megismétlődött rendkívüli halálesetek egy nagyméretű mérgezési bűnügy leleplezéséhez vezettek.

Miután az örsök élete össze van kapcsolva a falvak népének életével, a közbiztonsági szolgálat körében pedig a csendőrség nemcsak az élő ember ügyesbajos dolgaival foglalkozik, hanem figyelmének ki kell terjednie az örskörletében előforduló rendkívüli jelenségekre is, nem lesz talán érdektelen a rendkívüli halálesetek kérdését és a csendőrségnek ezzel szemben követendő eljárását e cikk keretében egy kissé megvilágítani.

Ha a községben valaki elhal, azt a hozzátartozók kötelesek a községi elöljáróságnak bejelenteni. Ez a kötelezettség elvileg és jogilag a család fejét terheli.

A községi elöljáróság a haláleset körülményeinek megállapítása, helyesebben a halál beálltának és okának megállapítása céljából a halottas házhoz kiküldi a halottkémét.

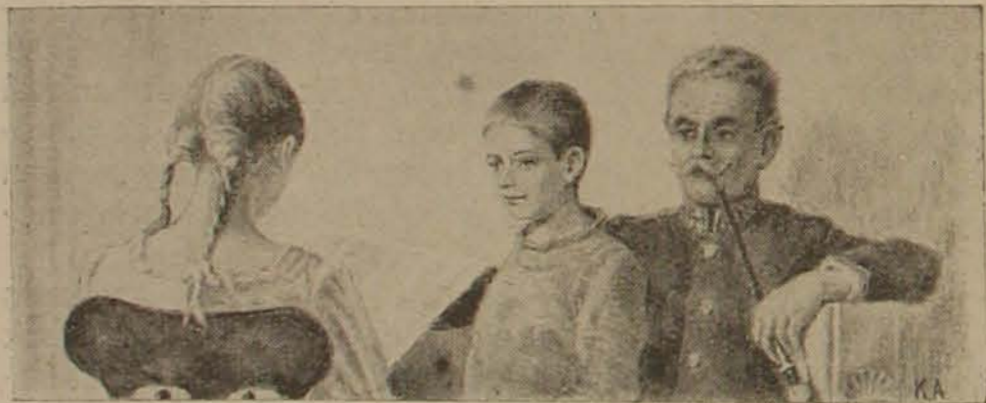
Az lenne az ideális állapot, hogy ha a halottkém teendőket orvosok látnák el, sajnos, azonban

ettől az állapottól még igen messze vagyunk. Ma az a helyzet, hogy a községekben a halottkém teendőket a falunak valamelyik olyan lakosa látja el, aki erre a nem nagy népszerűségnek örvendő és szerény javadalmazással összekötött foglalkozásra vállalkozik.

A halottkém helyzetét a közegészségügyi törvény, az 1876:XIV. tc. és az ennek folyamányaként 1876. évben kibocsátott 31.025. számú belügyminiszteri rendelet szabályozza. A halottkémnek — ha nem orvos — a megyei főorvos, illetve helyettesítésében a járási orvos előtt vizsgát kell tennie, mielőtt képesítését elnyerhetné. Hogy ezt a vizsgát letehesse, megelőzően a községi vagy körorvos kioktatja a tudnivalókra. Ezek pedig körülbelül a következőkből állanak:

Először is tisztában kell a halottkémnek lennie azzal, mik azok a jelek, amik biztosan mutatják a halál bekövetkezését. Ezen a ponton az orvosi tudomány azt tanítja, hogy a halál bekövetkeztét a szívverés megszűnésétől kell számítani. Az orvostudomány szerint ugyanis, ha a szívverés megállt és ez több percig tart, az illető többé magához nem térhet, a halála beállt. Ezután kitanítást nyer a tetszhalottakkal, illetve a tetszhalálra gyanús körülmények között elhalottakkal követendő eljárásra. Megtanítják arra, vajjon az erőszakos halálnak mik a külső jelei és ezek a jelek miként ismerhetők fel? Oktatást nyernek arra, hogy az erőszakos halál esetében, továbbá járványos betegségek jelenségének felismerése vagy arra való gyanú esetében miképpen kell viselkedniök, végül arra is, hogy a halottkém jelentésüket hogyan kell megszerkeszteniök.

A halottkém a csendőrségnek sem alá, sem mellérendelve nincs. A halottkémekek felett a felügyeletet

Október 6.

*Fecske, gólya elszállt —
lombhullajtó ősz van:
Hervadás, haldoklás,
méla, őszi pompa —
Szomorúság, bánat
borúl a lelkünkre,
jel-felsírunk lopva,
S emlékezve némán —
Komor gyásznapokba...*

*Gondolatba — kopár
temetőket járunk,
S borongunk enyészet, —
ciprusok homályán...
Kényszerhatárokon,
szuronyerdőkön — túl
Vergődünk vezeklőn,
köntöstitépvé, árván, —
Arad Golgotáján...*

*Idézzük a múltat, —
nagy példák susognak;
Lehanyaglott nagyság
kísért, mint az álom,
S porladó csontokat
imával illetve —
Ejtjük ki nevedet
a templomoltáron:
»Dicső tizenhárom!«*

*Hajh, aradi börtön,
hajh, aradi bitó,
A testet megölted,
de a lelket mégse
Ölheted meg soha —
Kisarjad belőle
az Eszme-mustármag
Igazságvetése:
Milliók reménye!*

*Zsarnokság, erőszak,
százszor porba verhet,
Még dúsabb, virulóbb
lesz a hitünk fája,
Lángolóbb, igazabb
szívünk honszerelme:
Mártírvérből nő a
népek boldogsága, —
Szabadság virága...*

Vályi Nagy Géza.

Emlék.

Irtó: CZIER KÁROLY örmester (Debrecen).

Gyermekkoromban egy sáros, őszi napon kis falunk utcáján egy csendőrijárőrrel találkoztam. A kis faluban a gyermeknek még egy csendőrijárőr is eseményt jelentett. Jól megnéztem: őket tetőtől-talpig s a sok látnivaló között megakadt a szemem a csendőrök csizmáin. Olyan fényesek voltak, mint a tükör. Sehogysem tudtam megérteni, hogy azok a szép csizmák miért nem olyan sárosak, mint az enyémekek. Meg is kérdeztem aztán egy falumbeli volt csendőrtől, hogy lehet az, hogy a csendőr bácsik csizmája nem sáros. »Hát bizony az onnan van — magyarázta a kérdezett —, hogy a csendőrnek még a csizmájára sem szabad szennynek tapadnia!«

Nem értettem a dolgot, de a fényes csizmát soha el nem felejtettem többé. (Persze, azt nem mondta meg nekem a volt csendőr, hogy a csizma azért nem volt sáros, mert a pihenőhelyen a járőr alaposan megtisztogatta.) De ettől kezdve folyton arról ábrándoztam, hogy ha majd megnövök,

a községi előjáróságok útján a kör-, illetve a járás-orvosok gyakorolják. Mivel azonban a rendkívüli halálesetek mögött mindig ott van a bűncselekmény lehetőség, ebből a szempontból nézve a dolgot, a halottkém szerepe mélyen belevág a falu közbiztonságának kérdésébe is. Azért jó, ha a csendőr legalább nagy vonásokban tisztában van azzal is, hogy mi tulajdonképpen a halottkém feladatköre és annak ellenőrzésére ki hivatott?

Sem a közigazgatásnak nem célja, sem az igazságszolgáltatásnak nem érdeke, hogy a halottkém pontosan állapítsa meg a halál bekövetkeztének okát. Ezt falusi halottkémektől hiába is várnánk. Feladatkörük kimerül tehát annak a tisztázásában, vajjon rendes, vagy rendkívüli haláleset forog-e fenn?

A rendes halálesettel a csendőrségnek semmi dolga nincs. Mégis jelentőséggel bírónak tartom a közegészségügyi törvény (1876:XIV. t.-c.) 110. §-ának ismeretét, amely kimondja, hogy a halál bekövetkezte és az eltemetés ideje közt legalább 48 órának kell eltelnie. Ennek az intézkedésnek a célja nyilván a tetszhalott élve eltemetésének a megakadályozása. Ha tehát előfordul valahol az, hogy elhunyt egyént ezen időn belül temettek volna el, ezen cselekmény közegészségügyi kihágás, de emellett a hulla sietős elföldelése mögött bűncselekmény gyanúja is lappanghat. Tehát ez a pont már erősen érdekli a csendőrség szolgálatát.

Ezen 48 órás határidő alól két kivételt enged meg a fentebb említett közegészségügyi törvényünk:

1. Orvos-halottkém rendkívüli esetben 36 óra elteltével is megengedheti a hulla eltemetését — és

2. járványok idején a vármegye alispánja — a főorvos javaslatára — az eltemetési időt 48 óránál rövidebbre is szabhatja.

én is csendőr leszek s nekem is lesz olyan csizmám, amelyhez nem tapad a sár.

Volt azonban egy másik dolog is, ami aztán véglegessé és megingathatatlaná tette bennem az elhatározást, hogy csendőr leszek. Ez pedig úgy történt:

Egy forró augusztusi napon két szuronyos csendőr tért be egy tiszamenti gazda tanyájának udvarába vizet inni. Jókora érkeztek, éppen nagy szükség volt rájuk. A tanyában az udvaron, vérében fetrengve találták a gazdát, Csarna Jánost, akinek a kezei és a lábai kötelekkel össze voltak kötözve. Az udvar közepén feküdt a szerencsétlen a legyek raja hemzsegett körülötte. Szerencsére — bár a testén készsúrástól eredő szörnyű sebek voltak és sok vért is vesztett — eszméletén volt még. Elmondta a csendőröknek, hogy kóborcigányok rohanták meg a tanyája udvarán, miközben ott egy ekének rendbehozatalával foglalatzkodott s mielőtt még meglepetéséből felocsudhatott volna, három férfi megragadta, késsel három helyen megsebesítették, majd őt a földre teperve, kezeit, lábait összekötötték, azután a tanyájából minden mozgathatót összeszedtek és kereket oldottak. Szerencse — mondta —, hogy a családja éppen a községben volt s így legalább a hozzátartozói megmenekültek a rablótól.

A járőr — miután a sértettet kényelmetlen helyzetéből kiszabadította és első segélyben részesítette — alapos helyszíni szemlét tartott s Csarnát ismételtén kikérdezve, megtudta még, hogy a cigányok — mint látta — hatan voltak, három férfi, három nő és még néhány gyermek s hogy az elrabolt dolgokat a tanya közelében volt szekerekre rakták s azon elmenekültek.

Csarna Jánost a csendőrök az időközben hazaérkezett házbeliekre bízták s a még látható szekérnyomon elindulva,

Viszont a halál bekövetkeztétől számított 60 órán túl — közegészségügyi okokból — a hulla eltemetéslenül nem hagyható. Tehát 48 és 60 órák a hullák eltemetésének kezdő és záró időpontjai.

A halottkémnek a rendőri hatósághoz (főszolgabíróhoz) való viszonyát a következőkben vázolhatjuk:

A halottkém a főszolgabírónak minden rendkívüli halálesetet bejelenteni tartozik. Ezt előírja az 1876. évi 31.025 sz. belügyminiszteri rendelet 14. §-a.

Ezen jogszabály a bejelentési kötelezettséget az alábbi esetekre írja elő:

1. Ha a halál olyan betegség folytán következett be, amely ragályos természetű járvánnyá szokott fejlődni.

2. Ha a hullán annak megvizsgálásakor az erőszakos halál külső jeleit észleli, vagy más okból az erőszakos halál iránt gyanúja támad.

3. Ha az elhalt egyén rögtöni halállal múlt ki.

4. Bejelentendők továbbá a község területén talált hullák.

5. A halvaszületett magzatok és végül

6. a gyógykezelés nélkül elhalt 7 éven aluli gyermekek halálesetei.

Ezek a bejelentési esetek mind olyanok, amik nemcsak közegészségügyi, hanem közbiztonsági és közrendészeti szempontokat is érintenek.

A továbbiakban ezek az esetek a következő okok miatt érdeklik a csendőrséget:

A falvakban élő és működő rendőrhatalóság a bünvádi perrendtartás 85. §. első bekezdése értelmében a »községi előjáróság«, míg ugyanott az illető csendőrös legénysége a 85. §. második bekezdése szerint rendőri közegekként működik. Az 1899. évi 130.000 számú belügyminiszteri rendelet (ami rendőri utasítás néven ismeretes) 211. §-ának szelleméből azonban az olvas-

a mintegy öt kilométer távolságra levő tiszai komp felé igyekeztek. Kétségtelen volt, hogy a cigányok egyenesen a révhez hajtottak, hogy a folyón átkelve, mielőbb egérutat nyerjenek.

Zivatar volt készülöben. Az előbb még oly tiszta égboltra sötét felhők vonultak. Heves szél támadt, melyet mind sűrűbb villámlás és mennydörgés követett. Aztán megereedt a zápor, mintha csak öntötték volna. Tengerré vált a róna; a közeli kis ér kiöntött s a csendőrök csuromvizesen térdig gázolták a sáros vizet a dülőúton. Nem engedtek. Nehéz volt a gyaloglás, de megfeszített inakkal törtettek előre, míg végre elérték a Tisza töltését.

Elámultak a látottakon. A folyó kilépett a medréből és haragos morgással ostromolta a védőgátakat. Már napok óta emelkedett a víz, de hogy ennyire megáradjon, arra senki sem gondolt. A hegységekben bizonyára nagy esőzések voltak s az okozta a folyó áradását. Lombos fatörzseket, gerendákat, deszkákat, háztetőket hozott az ár, bizonyosságul annak, hogy az árvíz valahol nagy pusztításokat okozott. A kompot is elkapta a hirtelen jövő ár, a drótkötél elszakadt s az úszó alkotmány pár perc alatt eltűnt a révészek elől. Szerencsére nem volt a hidason senki s így ember áldozatul nem esett.

A csendőrök azt remélték, hogy a cigányok ilyen vízállás mellett nem bírták a folyón átkelni. De aki bajban van, nem sokat ad a veszélyre. A cigányok valahonnan csónakot kerítettek s szekeret, lovakat hátrahagyva, csónakba szálltak s neki vágtak az áradó, morajló folyónak. A csendőrök minden igyekezetük dacára is, későn érkeztek: a cigányok csónakja már a folyam közepén járt.

A parton álló emberek borzadva nézték a cigányok menekülését. A járőr csónak hiányában és a nagy távolság

ható ki, hogy a községi előjáróság saját kezdeményezéséből bűnügyi nyomozást csak akkor teljesíthet, ha a késelem veszéllyel jár, ha a csendőrség nincs jelen és annyi idő sincs, hogy ez kellő időben értesíthető legyen.

Ha ehhez még hozzáfűzzük a fentebb megnevezett rendőrségi utasítás 212. §-át, mely kimondja, hogy: »Ha az előjáróság valamely büntetendő cselekményt észlel, vagy előtte ilyen miatt feljelentés tétetik — ha nincs veszély a késelemben — köteles a feljelentést a helyben, vagy legközelebb eső csendőrrel közölni.«, úgy kapcsolódik bele a csendőr a halottkém munkájába, hogy a községi előjáróság a halottkémnek rendkívüli halálesetekről szóló jelentését vele közli.

A csendőrség, megkapva a halottkém jelentését, az abból elébe táruló helyzet szerint teszi meg szükséges intézkedéseit.

Az 1. alatti esetben felügyel a járási főszolgahíró által elrendelt és a járvány terjedésének meggátlását és megszüntetését célzó intézkedések betartására.

A 2. alatti esetben a bevezetendő nyomozás során beszerzett adatokból megállapítani igyekszik, vajjon az erőszakos úton bekövetkezett haláleset mögött nem forog-e fenn véletlen baleset, öngyilkosság, vagy büntetőbírósi úton üldözendő bűncselekmény?

A 3. alatt jelzett esetben ugyancsak a 2. alattihoz hasonlóan azt kell a csendőrségnek tisztáznia, vajjon a rögtöni haláleset mögött nem lappang-e bűntény, vagy öngyilkosság, illetve véletlen baleset?

A 4. alatti esetben a csendőrséget is érdekli annak a kérdésnek felderítése, hogy vajjon kinek a személye rejlik az ismeretlen holttestben és vajjon a halál nem áll-e bűncselekménnyel összefüggésben?

miatt semmit sem tehetett a cigányok feltartóztatására s egy pillanatig habozva állott meg a folyó partján. A következő percben valaki felkiáltott. Az ár elkapta a cigányok csónakját s egy kis cigánygyermek kiesett az erősen himbálódzó alkotmányból. A gyáva és lelketlen menekülők nem törődtek vele, hanem tovább eveztek a túlsó part felé. A kis cigánygyermek hamarosan elnyelte, majd újra felvetette a víz s hiába sikoltozott segélyért, gyáva fajtája veszni hagyta.

Ekkor *Kocsis* örsvezető — sohasem felejtem el a nevét — hirtelen levette felső ruháit, az áradó folyóba vetette magát s elszántan a kis cigány felé úszott. A körülállók — látva szándékát — igyekeztek visszatartani, de a csendőr ügyet sem vetett rájuk. Ember életéről volt szó s ő nem gondolt egyébire, csak arra, hogy azt meg kell mentenie.

A partról az ámuló tömeg lélegzetét visszafojtva nézte a bátor csendőr emberfölköti küzdelmét a rohanó árral. A hullámok el-elkapták, de ismét felbukkant, mind beljebb és beljebb a folyóban.

Csada csendőr, a járőrtárs, ezalatt járőrvezetője példáján felbuzdulva, a közeli gátör lakásához űtött s ott egy kisebbszerű csónakot, úgynevezett lélekvesztőt találva, abba beleugrott s járőrvezetője segítségére sietett. Istent-kísértés számba ment ez a vállalkozás is. Szerencsére nem kellett ár ellen eveznie — ami lehetetlen lett volna — de így is a biztos halállal játszva, mind közelebb és közelebb jutott a célhoz. Az örsvezető ezalatt elérte a cigánygyereket s egy alkalmas pillanatban, mikor az ár felvetette, elkapta a bal karját. De most már hiába igyekezett partra jutni, hiába erőlködött, a víz elragadta és kéréletlenül sodorta magával. A bátor csendőr még ebben a veszélyben sem gondolt a saját életével s nem engedte veszni a már

Az 5. alatt jelzett halvaszületések bejelentése körül a közbiztonsági szempontok annak a tisztázását kívánják meg, hogy nem forog-e fenn magzatelhajtás, avagy szándékosan vagy gondatlanságból okozott gyermekölés?

A 6. alatti eset csak közegészségügyi és általános közigazgatási célokat szolgáló intézkedés, mely a közbiztonsági érdekek körén kívül esik, így a csendőrök hatáskörét nem érinti.

Ezen rendkívüli halálesetknél a halottkém a bejelentés után 48 óráig várni köteles. Ha ez az idő elmúlik, anélkül, hogy a hatóság intézkedne, a halottkémnek joga van a temetési engedélyt megadni. Ez az engedély azonban csak *ideiglenes természetű* és a későbbi rendőri vagy bírói hullaszemlé, illetve hullaboncolást egyáltalán nem befolyásolja.

Miután a halottkémnek a rendőri hatóságokhoz és a csendőrséghez való viszonyát, illetve a csendőröknek a halottkémi jelentéssel szembeni teendőit vázoltam, tegyük vizsgálódás tárgyává, vajjon a csendőrségnek mik a rendkívüli halálesetekkel szemben a további szolgálati teendői.

E kérdésre megfelel nekünk a Bp. 88. §-a, mely kimondja, hogy: »ha annak jelenségei mutatkoznak, hogy valaki nem természetes halállal múlt ki, vagy ha ismeretlen egyén holttestét találták, a rendőri hatóságok kötelesek arról a kir. ügyészségnek vagy a legközelebb lévő járásbírósnak sürgősen jelentést tenni.«
»Ez esetben a holttestet csak a kir. ügyészség, vagy a bíróság engedélyével szabad eltemetni.«

A csendőrök legelső kötelessége tehát abból áll, hogy a rendkívüli halálesetet, illetve a körletében talált ismeretlen holttestet az illetékes kir. ügyészségnek, vagy járásbírósnak bejelentse.

félig megmentett gyermeket. Óráknak tetsző válságos percek mulva érkezett meg a hü bajtárs, *Csada* csendőr, ki maga is küzdött az árral, de nagy ügyel-bajjal mégis csónakjába emelte a már erejét vesztett örsvezetőt és az eszméletlen kis cigánygyermekét. A lélekvesztő azonban hármukat nem bírta meg s emiatt *Csada* csendőr kénytelen volt kiszállani s úszva, nagy erőlködéssel, sikerült neki, a kis alkotmányt, a part felé vonszolni. De végre is győzött az erős akarat és a törhetetlen bátorság: a kis csónak partot ért.

A parton az alált örmester is csakhamar magához tért s *Csada* csendőrnek is sikerült mesterséges lélegzéssel a kis cigányba lelket verni.

A parton állók nagy örömrivalgással fogadták a bátor életmentőket, megcsodálták, de nem tudták megértani a csendőrök ilyen önzetlen áldozatkészségét. Egy öreg ember meg is kérdezte *Kocsis* örsvezetőtől:

— Ugyan, örsvezető úr, hát érdemes volt ilyen veszedelembe rohanni egy mihaszna cigánygyermekért? Hisz ebből is csak olyan gazember, rabló cigány lesz, mint a többi.

— Az nem bizonyos öreg, hogy ez is gazember lesz, — válaszolt a *Kocsis* örsvezető. Aztán meg a cigány is ember, akinek éppen olyan emberi kötelességünk segítségére sietni, mint bárki másnak.

Az öreg kétkedve rázta a fejét, nem elégítette ki a válasz. Pedig az örsvezetőnek igaza volt.

A magyar csendőrt ma is azok az erények kell, hogy jellemezzék, amelyeket elődjektől, a háborúelőtti boldogabb idők csendőreitől örökölt s amelyek ragyogó példát adott nekiink *Kocsis* örsvezető és a bajtársa, akiknek nemcsak a csizmájuk volt tükörtiszta, hanem a becsületük is!

Ennek a bejelentésnek sürgősnek — lehetőleg távbeszélőn vagy távirat formájában — és olyannak kell lennie, hogy abból a kir. ügyészség, illetve járásbíró is megszerezhesse a tájékozódást tekintetben, vajjon büntetendő cselekmény (gyilkosság, emberölés, magzatelhajtás, gyermekgyilkosság) gyanúja forog-e fenn, avagy inkább csak véletlen baleset, vagy öngyilkosság jöhet-e számításba. Hogy pedig a csendőrök a bejelentés keretében a kir. ügyészséget, illetve járásbíró-t tájékoztatni tudja, elsősorban önmagának kell a fentiek irányában pontosan tájékozódnia és ennek során mindazokkal a körülményekkel számolnia, amik a büncselekmény, a véletlen baleset, avagy az öngyilkosság mellett vagy ellen szólanak. Ezt a tájékozódást, ezt az adatgyűjtést a kivezényelt járőrnek nagy lelkiismeretességgel kell megtennie.

A járőr felderítő tevékenysége azért fontos, mert tulajdonképpen ő az esetnek az első bírója. A csendőrrjárőr az első szakképzett és hivatott nyomozó közeg, aki a helyszínén megjelenve az ügyészség, illetve a bíróság részére az eset nyomait feljegyzi és az elébe tártalomokon a logikus véleményét kialakítja. A kir. ügyész vagy a vizsgálóbíró később értesülvén az ügyről — kiszállás esetén — már csak elhomályosult tanúvallomásokot és részben elmosódott nyomokat kap s ezért az eredeti állapotot nehezebben tudja rekonstruálni, helyreállítani, mint a csendőrrjárőr. A csendőrrjárőr első megállapításai az ügy egész későbbi menetére is döntő jelentőségűek lehetnek.

Mit kell tehát a csendőrrjárőrnek a rendkívüli halálessettel szemben tennie?

Ha a halottkém jelentése rámutat a rendkívüli halálesetre, úgy a halottkém lesz az első egyén, aki fel fogja tudni sorolni azokat a jelenségeket, amelyek gyanúsak, amiket ő természetelleneseknek, rendkívülieknek talált. A halottkémtől beszerezhető adatok két okból fontosak: Először azért, mert ő volt az első idegen, aki az elhaltat megfigyelhette, másfelől pedig ő némi gyakorlati tapasztalatokon nyugvó szakismerettel is rendelkezhetik. De a halottkém a természetellenes halállal kimultat bizonyára életében is ismerte, így pontos adatokat fog a járőrnek nyújthatni a gyanús körülmények között elhunyt egyén családi körülményeiről és gazdasági helyzetéről is.

A családi környezetből megtudhatja a nyomozó járőr: vajjon az elhunyt a feleségével, a házanépével békeességben élt-e, nem volt-e családjának terhére mint iszákos, kártyás, veszekedő és dologkerülő egyén? Az elhunyt és életben maradt házastársnak milyen volt a belső családi élete? Harmónikus vagy rossz családi életet éltek-e? Nem folytatott-e az elhunyt vagy az életben maradt házastárs titkos szerelmi viszonyt és e mögött nem rejlik-e szerelmi dráma? Az emberek életében a szerelem nagyon sok rendkívüli haláleset kútforrása és előidézője.

Az elhunyt gazdasági életét is gondosan fel kell deríteni. A pénz az emberi cselekedetek egyik második mozgatója. Nem rejlik-e a rendkívüli haláleset mögött örökségre éhes örökösök türelmetlensége? Ha az elhunyt beteges volt ugyan, de a halál az orvostudomány nézete szerint mégis váratlanul gyorsan következett be, megállapítandó, vajjon a családtagok valamelyike vagy a környezet egyik tagja nem csinált-e olyasmit, aminek folytán a betegség lassú folyamatát meggyorsítva sietette a halált? Az orvosság fokozott adagolása, esetleg a szervezetre káros mérgek és mérgező anyagok beadása nem ritka eset. E ponton a gyanú a kezelőorvos meg-

hallgatása után a gyógyszerészhez, vagy a falvakban ismerős javasasszonyok, bábák megfigyeléséhez vezet.

Mindezen esetekben felvetendő az a kérdés, kinek, vagy kiknek állott vagy állhatott érdekében a rendkívüli körülmények közt, gyanús módon meghalt egyén elhalálása? Továbbá azt is fel kell vetnünk ezzel kapcsolatban: ki az az egyén az érdekeltek közül, aki az elhaláláskor az elhunyt környezetében élt?

E felvetett kérdésekre a feleletet az elhunyt egyén családi és gazdasági életkörülményei és hozzátartozói jellemének megismerése után igen nagy valószínűséggel fogjuk megtalálni. Az ilyen esetben a józan ész arra a következtetésre is vezet, hogy az ilyen rendkívüli haláleset oka, — ha a hullán semmi külsérelmi nyom nem észlelhető — esetleg mérgezés lehet.

Ilyen családi és gazdasági okok mutatkoznak a legutóbbi tömegmérgezési esetek eredőjeként is. A feleség, aki szabadulni akart a megunt urától, hogy a falu egyik legényéhez mehessen másodszor feleségül. A meny, aki megunta apósa házsártosságait. Az örökségre szomjas ember, aki méreggel távolítja el a vagyontulajdonosát, hogy ő juthasson az örökséghez.

Általában elmondhatjuk, hogy a mérgezésre gyanús esetek kiderítését majdnem mindig a családban kell megkezdeni, míg ezzel szemben a többi erőszakos haláleset (testi sértés, akasztás, zsinegelés, megfojtás stb.) okainak kutatása már távolabbra is vezetheti a nyomozót.

A külsérelmi nyomok első pontos megfigyelése és az észleletek megrögzítése rendkívül fontos a csendőrrjárőrre, mert a seb minősége, a külső sérülés maga beszédes bizonyítékokat tár elénk. Csak jól meg kell tudni azt nézni és el kell jól olvasni azt, amiről a néma hulla véres sebe beszél. Tájékoztat ez bennünket a fegyverről, amivel a sebet ejtették, a távolságról, ami a tettes és a megölt között a támadás pillanatában lehetett, támpontot nyújt annak felismeréséhez, hogy milyen erős és milyen magas lehetett a támadó a megtámadotthoz viszonyítva stb.

A csendőrrjárőr tehát a rendkívüli haláleset színhelyére siet, ott körülnéz, lát, figyel, környezettanulmányt végez, tanúkat kérdez ki, ügyelve arra, hogy e tanúktól csak tényeket és ne véleményeket fogadjon el és a tapasztaltakat a józan ész szűrőjén át bocsátva, összeállítva, az esetről határozott véleményt alkotva, megteszi jelentését. Ezzel a csendőrség a rendkívüli halálesetekkel szemben egyelőre be is fejezte a nyomozási tevékenységét; a továbbiak a kir. ügyészségre tartoznak. A Bp. 88. §-ának fentebb ismertetett intézkedése ugyanis az összes tisztázásra szoruló haláleseteket a kir. ügyészségre bízta. A kir. ügyészség belátásától függ a továbbiakban, hogy a büntetőbírói eljárás meginduljon-e, avagy a holttest eltemetésével az ügy végleg lezárassék.

Ebből a törvényes helyzetből a csendőrségre két tudnivaló folyik:

Először az, hogy a fent megtárgyalt bejelentésükkel a lehetőséghez képest mindig *közvetlenül* a kir. ügyészséghez forduljunk, mert így az eset azonnal a végső döntésre hivatott fórumhoz jut, továbbá azért, mert onnan esetleg a további nyomozásra azonnal megkapja a csendőr az irányító felhívást. Egyébként az ilyen rendkívüli esetekben az eltemethetési engedély kiadására mindig csak a kir. ügyészség (járásbíró) jogosult.

Ha azután a kir. ügyészség úgy döntött, hogy az eset bünvádi eljárás körébe vonandó, ezen eljárás irányítása és jogi sorsa a kir. ügyészség kezében marad.

A kir. ügyészség dönti el azt is, hogy hullaszemlére, vagy boncolásra van-e szükség? Az előbbi, vagyis az egyszerű szemle mellett akkor fog dönteni, ha a halál oka a hulla külső megsemmisítése után is biztosan megállapítható, míg, ha a külső megsemmisítés a kívánt eredményre nem vezetett, a hulla felboncolása iránt fog intézkedni.

Mind a szemle, mind pedig a boncolás az u. n. »rendőri nyomozás« avagy a bírói nyomozás (vizsgálat) keretében eszközölhető. Azért a gyakorlati életben megkülönböztetünk rendőri és bírói hullaszemlé, illetve rendőri és bírói hullaboncolást.

A kettő közötti különbség főbb vonásai a következők:

A *rendőri* hullaszemle és boncolás a kir. ügyészség irányítása mellett folyik le. Ezt egy orvos is eszközölheti és pedig rendszeren az illetékes kör- vagy járásorvos, de ezek akadályozása esetén, vagy más rendkívüli esetben magánorvos is. Csak az az orvos van ettől elzárva, aki a rendkívüli körülmények között elhunytat életében kezelte.

A *bírói* hullaszemlé és vizsgálatot már bíró vezeti és irányítja. Es pedig bírói vizsgálat esetén az azt folytató vizsgálóbíró, vagy pedig a kir. járásbírósnak e célból kiküldött bírója. A kir. ügyész ezen bírói szemlénél és boncolásnál is jelen lehet és ott indítványokat tehet, de rendelkező, döntő, irányító szava nincs. A bírói szemlé és boncolást két orvos alkalmazása mellett kell megejteni.

Miután a bírói és rendőri hullaszemle és boncolás részletezésével máskor óhajtok foglalkozni — egyébként is túl esik e cikk keretein —, itt csak annyit jegyezzünk meg, hogy a szemlék és boncolások eredményéhez nagyon hozzájárul a csendőrségnek — rendszeren már előzőleg megtett — nyomozati jelentése. *Dr. X.*

Zsandárok panaszai a polgári hatóságok ellen a múlt század közepén.

A Hadtörténelmi Levéltár okmányai alapján írta: vitéz báti BERKÓ ISTVÁN ny. ezredes.

Amidőn a múlt század derekán a császári és királyi csendőrség működését Magyarországon megkezdette, nemcsak az éppen lezajlott szabadságharc nyomán járó hazafias elégedetlenség fékentartásával és nemcsak a hiányos közbiztonság bajaival kellett küzdenie, hanem magukkal a közigazgatási hatóságokkal is, amelyeknek sehogysem tetszett az új, katonai jellegű közbiztonsági testület. Tudniillik a csendőrséggel nem rendelkezhetek olyan szabadon, mint a vármegyei vagy városi pandúrokkal; amellet a zsandárok még a közigazgatási tisztviselőket is megfigyelték. Ugyanis a császári és királyi kormány a régi, tehát magyar hivatalnokokat meghagyta állásaikban és csak később, évek múlva küldte hazánkba szolgabírókat és egyéb hasonló állásokba a cseh közsőrüsöket, verkliseket és hasonló képzettségű »civilizátorokat«, miként ezeket a derék legényeket annak idején nevezték.

A csendőrségnek ebből az időből származó jelentéseiben lépten-nyomon találkozunk leleplezésekkel, amelyeket a csendőrök terjesztettek fel a közigazgatás urairól.

A megyei hivatalnokok ellen az egyik panasz, hogy a kormány rendeleteit nem magyarálták meg a lakoságnak, hanem csak köröztették a községeknél, ahol a ren-

deletet egyszerűen kidoboltatták. A kormány a rendeleteket az illető vidék lakosságának nyelvén, vagyis Magyarország északi megyéi számára szláv nyelven bár, de irodalmi szláv nyelven adta ki, amiből a szegény egyszerű tót alyafiak egy szót sem értettek; vagy ha egy-egy szó meg is fogta figyelmüket, azt is rosszul értelmezték, ami viszont sokszor nyugtalanító híresztelésekre adott okot.

A kassai 5. csendőr ezredparancsnokság, amelynek hatásköre a Felvidékre terjedt ki, jelentette, hogy Máramaros megye cs. és kir. főnöke, vagyis főispánja, amióta erre az állásra kinevezték, még nem volt a megyéjében. De ha a megyefőnökök meg is látogatják megyéjüket, akkor sem a hivatalos dolgokkal törődnek, hanem »régis szokás és magyar divat szerint« csak szórakozni és mulatni mennek oda. És nemcsak a megyefőnök nem törődik hivatalával, hanem a többi megyei tisztviselők nagyrésze sem, akik minden engedély nélkül állomáshelyükről eltávoznak és huzamosabb ideig távo! maradnak.

Igaza volt a csendőr ezredparancsnokságnak, hogy a pontos és lelkiismeretes köteleességteljesítés szempontjából az ilyen eljárás nem volt helyes. Azonban másrészt azt is tekintetbe kellett volna venni, hogy az akkori magyar közigazgatásnál évszázadok óta ritka eseményszámba ment, ha a főispán a megyében megjelent. Az ilyen ritka alkalom pedig — szintén ősi szokások alapján — lakoma és dinomdánom nélkül annyira sem volt elképzelhető, mint például a megyei tisztújítás hatalmas ivás és verekedés nélkül. Márpedig sok évszázad meggyökeresedett szokásait, csak úgy máról holnapra, nem igen lehet kiirtani.

Az említett ezred balassagyarmati szakaszparancsnoka — miként a hivatalos jelentés szólt — személyesen meggyőződött, hogy Nógrád megyefőnöke, aki egyébként magyar ősnemesi családból származott, az eléje tett hivatalos iratokat olvasatlanul írja alá, az útlevelkiadásnál nem is kérdezi az utazás célját, hanem boldog-boldogtalannak ad útlevelet. Azonkívül a megyében nagyszámú rokonsága és még több jóbarátja van a főispánnak, akikkel azonban nem tud kellő tekintélyt tartani; sőt van egy igen nagy hibája, és pedig az, hogy németül nem tud fogalmazni és így a titkárja azt iratja vele alá, amit akar. Azonban ez még nem minden, mert a pongyolaság nemcsak a közigazgatási ügyekben, hanem az igazságszolgáltatásnál is megnyilvánul Nógrád megyében. Például a csendőrség legutóbb is csecsemőgyilkosság miatt elfogott egy tiszttartót és házvezetőnőjét. A csecsemőt ugyanis a kútba dobták, azután a tiszttartó szolgálja onnan kihúzta és a kertben elásta. A tiszttartó a fogság alatt, a foglár jelenlétében, a törvényszéki elnökkel tárgyalt, mire szabadlábra helyezték és minden eljárást megszüntettek ellene. A szakaszparancsnok azonban nem elégedett meg az ilyen eljárással, hanem felsőbb helyre terjesztette fel a csecsemőgyilkosság ügyét. Ez a szakaszparancsnok önrésztes, erélyes ember lehetett, mert az elmondottak záradékául kijelentette, hogy a megyefőnök, határtalan kényelemszeretete folytán, nem alkalmas erre az állásra.

Az említett büntény kivizsgálására vonatkozólag tudnunk kell, hogy a múlt század közepén Magyarországon még nem állami, hanem évszázados törvény és szokás szerint, megyei, illetőleg városi törvényszékek voltak s azoknak elnökeit és bíráit éppen úgy a megyei tisztújításon választották, mint a megye többi tisztviselőit. A törvényszéki elnöki vagy bírói álláshoz egyébiránt abban az időben nem is volt szűkség jogvégzettségre, mert teljesen elegendő volt az illető egyénisége, amelyben a vármegye közönsége feltétlenül megbízott. Királyi ügyészt sem ismertek még akkor, hanem a bűnügyeket is a megyei ügyész intézte el.

A balassagyarmati csendőrszakaszparancsnok figyelme még egyébre is kiterjedt. Bejelentette, hogy a szécsényi

Amit vissza kell szereznünk: Mátyás király szülőháza Kolozsvárt.

járásban a nemesség semmiféle hivatalt sem vállal, hanem tétlenséggel és kölcsönös látogatásokkal tölti idejét. Ezt a tétlenséget a szakaszparancsnok veszedelmesnek találta és összeesküvések melegágyát sejtette benne.

A csendőrparancsnokságok a katonai kerületi parancsnokságok alá lévén rendelve, jelentéseiket oda terjesztették fel s a kerületi parancsnokságok a jelentéseket összefoglalva, a Budán székelő 3. hadseregparancsnoksághoz juttatták, amelynek élén abban az időben Albrecht főherceg állott, mint Magyarország katonai és polgári kormányzója. A főherceg hivatalbalépése után azonnal körülutazott az országban, amelyről a már fentebb említett 5. csendőr ezredparancsnokság azt jelentette, hogy a nép nagy örömmel fogadta, valamint magát a kormányzóvá való kinevezés tényét is. Lehet, hogy ebben a jelentésben némi hízélgés volt ügyesen elburkolva.

Ugyanez a csendőr ezredparancsnokság állapította meg, hogy a Felvidéken nemcsak a nemesség, amely eddig mindenféle hivatalt ellátott, hanem maguk a tisztviselők sem akarnak megbarátkozni az új intézményekkel. A népet a hivatalnokok félrevezették és az, bár bizalommal volna a csendőrség iránt, nem meri feljelenteni a bujtogatókat, mert fél az urak bosszújától, akiknek kezében a hivatalok vannak. Némely helyen, például Máramarosban, a félrevezetett nép az új rendnek ellen is szegül, úgy hogy sokszor a csendőrségnek kell közbelépni. Ebben a megyében nagy a szegénység, mindamellett az adókat kiméletlenül hajtják be a hatóságok és pedig csakis azért, hogy a népet az új rendszer ellen hangolják.

Amíg Máramarosban a kormányellenes agitáció céljaira az adóbehajtást alkalmazták, addig Nyitramegyében tót nyelvű gúnyverseket terjesztettek, amelyekben a kormányt, a csendőrséget és a fináncokat tették nevetség tárgyává. Sőt, hogy minél több bajt okozzanak a császári királyi

hatóságnak, a különböző államellenes bűnöket nagyon lanyhán kezelték. A csendőrség például Trencsénben és Vágújhelyen egy leány feljelentése alapján hamis bankjegyekre bukkant. A megyei hatóságok semmi eredményt sem tudtak ebben az ügyben elérni és csak a csendőrség kitartó munkájának sikerült a hamisítót kinyomozni, aki nem volt más, mint a 22. gyalogezred Trencsénben állomásozó egyik századának közlegénye, akit azonnal letartóztattak. Ennek a közlegénynek magyar volt a neve és valószínűleg mint volt 1848/49-es honvédet büntetésből sorozták be az ausztriai ezredbe s bizonyára ügyes fickó lehetett, hogy katonai szolgálata mellett még pénzt hamisítani is tudott. A csendőr ezredparancsnokság azonban ebben az esetben igaztalanul vádolta nemtörődomséggel a megyei hatóságokat, mert ugyan hogyan képzelte, hogy abban az időben a katonaság megengedte volna a polgári hatóságnak a nyomozást a kaszárnyában. Még a leglelkiismeretesebb nyomozás szálainak is meg kellett akadniok a laktanya kapujánál.

A szomszédos Turócmegyében szintén elmés agitációs eszközt alkalmaztak a csendőrség ellen. A csendőrök elhelyezéséről ugyanis a megyének kellett gondoskodni s erre a célra külön pénzbeli hozzájárulást vetettek ki a lakosságra. A turócmegyei hatóság ebből a pénzből olyan dolgokat vásárolt, amit a csendőrség nem fogadhatott el; például 256 forintért olyan pokrócokat vettek, amelyeket nem lehetett használni, lőszörpárna helyett tollpárnákat vásároltak, stb., amit szintén vissza kellett utasítani. Így történt, hogy 30 csendőr elszállásolására már 1491 forintot adtak ki, de a laktanya még nem volt egészen berendezve s a lakosság csak azt látta, hogy a csendőrség, amelyet eddig még hírből sem ismert, újabb terheket okoz neki.

De egyéb panasz is akadt a turóciakról. Az erdőfelméréseknél gyakorta fordultak elő ellenszegülések, amelyekre maga a megyei mérnök bujtogatta a szegény tudat-

lan népet, mondván, hogy a felméréseket azért eszközlik, mert újabb adókat akarnak kivetni s ezért a parasztok jól teszik, ha nem becsültetik fel az erdőket.

Ebben a megyében a cigányokkal is baj volt. A csendőrség nem oda való karavánl tartóztatott fel és átadta a politikai hatóságnak, amely néhány óra múlva a cigányokat szabadon bocsátotta. Ennek volt köszönhető, hogy a csendőrség egyetlen lopást sem tudott kideríteni, mert a hatóság sem a cigányok számát, sem a nevüket nem tudta, letelepítésükről sem gondoskodott, minek folytán a cigányok minden felügyelet nélkül kóboroltak a megyében és természetesen kihágásokat követtek el.

A cigányokon kívül az egyéb lakosság nyilvántartásában is tökéletes fejetlenséget észlelt a csendőrség Turóc-megyében. Az egyik község lakosai közül sokan gyógyfüvekkel és olajjal házaltak a külföldön s ehhez a község plébánosa adta az útleveleket. Legutóbb is 6 ember kapott ilyen útlevelet, de Franciaországban feltartóztatták és falujukba visszakísérték őket. Ott fogságba kerültek és heteken át ki sem hallgatták; azonban felhasználták arra, hogy a turócmezei egyik főúri családnak házépítésénél mint megyei rabok ingyen dolgozzanak. Bizony ez igazságtalanság és visszaélés volt, amelyet azonban a közigazgatási hatóság az 1848 előtti jobbagység idejéből egészen természetesnek talált, míg a zsandárok, akik a magyarországi viszonyokat nem ismerték, méltán felháborodtak rajta és a politikai hatóságok vétkes mulasztásának tudták be.

Trencsénben részrehajlással vádolták a zsandárok a megyei hivatalnokokat s ennek megvilágosítására bejelentették a következő esetet. A trencsényi kávéházban billiárdozott az egyik német származású cs. kir. tisztviselő; oda lépett hozzá egy 1848-as volt honvédtiszt és felszólította, hogy engedje át neki a billiárdot. A tisztviselő ezt nem tette azonnal, mire a volt honvédtiszt — a mai jassz kifejezéssel élve — »lekent neki egyet«, de olyat, hogy a szegény cs. kir. ifjú elvágódott. Természetes, hogy a bántalmazott emiatt panaszt emelt a megyei törvényszéknél, azonban a bíró, aki ismeretes volt arról, hogy a vizsgálatoknál pártoskodik, »politikailag gyanús« egyének társágában élt és késő éjjelig tartó tivornyákban vett részt, nem járt el kellő eréllyel. Persze a zsandárok még akkor is elégedetlenek lettek volna, ha a volt 48-as honvédet érzékenyen megbüntetik, mert az ő szemükben nagyobb bűnös el sem volt képzelhető, mint az 1848-as honvéd, aki annyira elvetemedett, hogy 1848/49-ben nem átallotta megugrasztani még a császári armádiát sem.

Az erdőfelmérések ellen tanusított ellenséges érzület Trencsénmegyében is megnyilvánult és pedig, a csendőrség jelentése szerint, ugyancsak felbujtók biztatására. Az egyik község egész lakossága baltával és bottal felfegyverkezve szállt szembe a hatóság embereivel, akik kénytelenek voltak csendőröket hívni. A csendőrség a községi bírót és a kilenc felbujtót letartóztatta.

S ha már a felső megyékben járunk, emlékezzünk meg az 5. csendőr ezredparancsnokságnak Pozsony és Nyitra megyékre vonatkozó ama jelentéséről is, amelyben előadta, hogy a tisztviselők restellik felhúzni a cs. kir. állami hivatalnoki egyenruhát és csakis a sapkát viselik és ebben az öltözetben úgy a hivatalnokok, mint egészen idegen egyének is, olyan helyeken, ahol nincs csendőrség, előfogatokat rekvirálnak. Ebben a rövid jelentésben arra célzott az ezredparancsnokság, hogy az állami hivatalnoki egyenruhával visszaélnek ott, ahol a csendőrség nem ellenőrizheti a jogtalanságokat. Azon pedig nem lehet csodálkozni, hogy a megyei tisztviselők nem szívesen húzták fel az egyenruhát, mert Magyarországon azelőtt, a katonaságon kívül, csakis a megyei panduroknak és hajduknak volt

egyenruhájuk, továbbá az urasági kocsisok és a szolgálatszemetélyzet jártak egyenruhaszerű livrében, amelyhez hasonló zsinóros és csizmás lett a magyarországi cs. kir. hivatalnokok számára 1850-ben rendszeresített egyenruha. Már pedig abban az időben, alig egy-két esztendővel a nemesi kiváltságok megszüntetése után, úgynevezett úriember alig mutatkozott hajlandónak arra, hogy ilyen livrébe bujjon. A szigorú zsandárok azonban ezt nem így fogták fel, hanem katonás szigorral egyszerűen szabályellenes magatartást láttak benne.

Nyitramegyében különben sem tapasztaltak valami nagy rendet a csendőrök. Az érsekújvári országos vásáron, a beérkezett jelentések szerint, óriási rendetlenség uralkodott, mert a városházán egyetlen hivatalnok sem volt jelen s az idézett ügyfeleknek dolgukvégetlenül kellett távoznok. Itt a foghelyiségek olyan állapotban voltak, hogy a rabok közül csak az nem szökött meg, aki nem akart. A csendőrség által letartóztatott bűnözőket olyan rozzant fogdába zárták, amelyet még becsukni sem lehetett, őrizetiük pedig az állandóan részeg városi őrmesterre és 4 haszontalan városi karabontra volt bízva. A csendőrparancsnokság jelentette, hogy ilyen körülmények között hiába áldozzák fel magukat a csendőrök és hiába minden erőfeszítés, ha az a polgári hatóságok nemtörődömségén hajótörést szenved.

Liptómezyében a csácsi kerületi biztos ellen súlyos kifogást emelt a csendőrség. A nevezett tisztviselő, akinek állása a főszolgabíró hivatásának felelt meg, csak nagy ritkán járt a hivatalba, ahol minden teendőt az írrokra bízott. Természetes, hogy az utóbb nevezett alárendelt kis hivatalnok ilyen körülmények között azt gondolta, hogy ő maga a kerületi biztos és olyan visszaéléseket követett el, hogy az egész közönség felzúdult ellene.

Selmezbányán az idegenek ellenőrzésének teljesen hanyag módja volt az, ami nem tetszett a zsandároknak. Maga a város az ő nehézkes pandurjaival nem tudta ezt a kérdést helyesen megoldani és ezért gyakran a csendőrség segítségéhez kellett folyamodnia.

A nógrádmegyei csendőrség a közhangulatot találta nem kielégítőnek, ami különösen a legutóbbi adóösszeírás alkalmával nyilvánult meg a nemeseknél és általában a földbirtokos osztálynál s ezért a csendőrparancsnokság azt javasolta, hogy a szomszédos Hontmegye székhelyéről, Ipoly-ságról, szintén Nógrádba, Balassagyarmatra helyezték át a csendőrszakaszt. A jelentés azonban önző volt és nem számolt azzal, hogy akkor viszont a szomszéd megye maradt volna csendőrség nélkül. Nógrádmegyében egyébiránt vándorcigányok miatt is volt panasz. A balassagyarmati csendőrség 67 emberből és 11 kocsiból álló cigánykaravánt fogott el, amely azzal terelte magára a gyanút, hogy mindenütt ezüst huszasokkal fizetett. Útleveleik azonban voltak és pedig a borsodi kormánybiztos által egy egész esztendőre szóló érvénnyel adva. A kassai katonai kerületi parancsnok erről a 3. hadseregparancsnokságnak jelentést tett, hangsúlyozván, hogy megengedhetetlennek tartja, miszerint ezek a cigányok, útlevéllel a kezükben, egy egész évig keresztül-kasul kóborolhatnak az országban. Hogy mennyire igaza volt a katonai kerületi parancsnoknak, azt mai csendőreink is őszintén bizonyíthatják, pedig manapság a vándorcigány kérdésben hasonlíthatatlanul jobbak a viszonyok, mint voltak nyolc évtizeddel ezelőtt. De hozzátette azt is a katonai parancsnok, hogy az országutak biztonsága immár kielégítő, ami tagadatlanul egyik legnagyobb érdeme a csendőrségnek.

Egykor azok az országok voltak leggazdagabbak, amelyeknek a természet kedvezett, ma azok, amelyek lakossága a legtevékenyebb.

Buckle.

A m. kir. honvédség dunántúli hadgyakorlatait Kormányzó úr *Öfömméltósága* is meglekintette. Mellette állanak: József kir. herceg *Öfensége*, Bulcsy Janky Kocsárd I. tábornok, a honvédség főparancsnoka és Gömbös Gyula honvédelmi államtitkár századosi egyenruhában.

A nógrádmegyei csendőrség javasolta, hogy a megyei és városi tisztviselőket ki kellene válogatni, mert sok közöttük a »politikailag megbízhatatlan«. Különösen a losonci városi tisztikar megrostálását ajánlotta, mert például a városbíróról megállapították, hogy a törökországi Kiutahiában tartózkodó politikai menekültekkel levelezésben áll. Ez bizony veszedelmes volt a császári kormányra nézve, mert Kiutahiában éppen maga Kossuth és kísérete tartózkodott abban az időben.

De úgy látszik, nemcsak az ország északi megyéiben uralkodtak ilyen állapotok, mert a közigazgatási hatóságok hanyagsága miatt hasonlóan panaszkodott a 6. csendőrezred is, amelynek törzse Pesten volt elhelyezve, működési területe pedig az Alföld egy részére terjedt ki. Ez az ezred is elsősorban azt jelentette, hogy a kormány rendeletei felől még a műveltebb osztály sincs tájékozva, a hivatalnokok azonban ezzel egyáltalában nem törődnek. A kerületi biztosok a kormány rendeleteit körözés végett ugyan kiadják a szolgabíráknak, a körözés azonban nem történik meg. A legjobb esetben kidobolattják, ami kihirdetendő, de ez mit sem ér, mert a kidobolásnál nincs mindenki jelen s aki jelen van is, az sem érti meg, amit felolvasnak. A bírósági és a községi elöljáróság, ha kézhez is vesz egy-egy rendeleti közlönyt, csak éppen az első oldalát nézi meg és ha történetesen pl. valami táviróvonalnak a külföld felé való kiépítéséről van benne szó, kelletlenül félreteresi, mert az őt nem érdekli és a közlönybe többé bele se néz,

Az útlevelekkel a 6. csendőrezred területén is sok baj volt, mert a hatóságok az erre vonatkozó rendeleteket nem fogantatosították. Így sűrűn megtörtént, hogy rablók is kaptak útlevelet és pedig mint pásztorok, akik nappal a csordánál tartózkodtak, éjjel pedig raboltak.

A lakosság nagyon sokat politizált, persze nem a cs. kir. kormány javára. A csendőrség különösen Vác városát és a szomszédos Pentz községet említtette ezen a helyen, amelyeket általában »köztársaság« néven emlegettek.

Az aszódi polgármesterről az a jelentés érkezett, hogy a csendőrségről folyton a legrosszabban nyilatkozik és kijelentette, hogy a hivatalnoki egyenruhát sohasem fogja felvenni. Az egyik főszolgabíró pedig azt mondotta, hogy a csendőrséget erkölcsileg ki fogja végezni. A főszolgabírót feljelentették, de a vizsgálat meddő maradt, mert előjárói az ő pártját fogták. A közigazgatási tisztviselők a »régijó időköt« emlegették és sehogyan sem tudtak az új rendhez alkalmazkodni.

Az igazságszolgáltatásról azt állapította meg a jelentés, hogy egyenesen botrányos. Egy rejtelmes halálesetből kifolyólag, amelynél a hullát nem is boncolták fel, két ügyvéd jelent meg a szolnoki főszolgabíró előtt, ott hajbakaptak és verekedtek; a főszolgabíró az egyiket 25 forint büntetésre ítélte, mely összegnek egy részét azonban magának tartotta meg. Avagy Györme gyében két paraszt elfogatván, a csendőrség a megyének adta át őket, de csak 5 hét múlva jutott eszébe a kerületi biztosnak, hogy a szárny-

parancsnokságnál érdeklődjék, vajjon miért is fogták el a parasztokat. A csendőrök ugyan tényvázlattal adták át a foglyokat, azonban a tényvázlat kézen-közön elveszett.

A hivatalnokokról egyáltalában megállapította a 6. csendőrezred is, hogy nincsenek a hivatalaikban, hanem legnagyobbbrészt a birtokaikon élnek s ha valakinek valami ügyes-bajos dolga akad, hosszú utazgatással oda kell menni utánuk. Az egész polgári közigazgatás legnagyobb rákfenéje a sógorság, komaság; minden tisztviselőnek kiterjedt rokonsága van a községben, akikkel azután kivételeket csinálnak. A rokonokhoz például nem engednek katonaságot beszállásolni, vagy ebbe csak akkor egyeznek bele, amikor a szállásmester már agyonveszekedte magát a hatósági közegekkel. Előfogatot szintén nem lehet tőlük kirendelni. Mindezek folytán nagy az elkeseredés a katonaság részéről, amely elé fölösleges akadályokat gördítenek és nagy az elkeseredés a szegényebb nép részéről, amely a katonai beszállásolás és az előfogatszolgáltatás terheit a hivatalnokok rokonai helyett is viseli. Arról pedig még csak beszélni sem lehet, hogy a tisztviselők rokonaikat és barátait a forradalmi tevékenységek ellen irányuló kormányrendeletekről kötelességszerűen informálják.

De a polgári tisztviselők nemcsak a maguk dolgában nem voltak pontosak és rendszeretők, hanem még a csendőrséggel való együttműködésnél is ezt a szokást követve, a csendőrség dolgát nagyon megnehezítették. Például, bár a toloncszállítmányok indításának napjai előre meg voltak határozva, a csendőrséget majdnem naponta felhívták toloncok kísérésére, aminek az volt a következménye, hogy a csendőrök, csekély létszámuk folytán, egyéb fontosabb szolgálataikat kényszerültek mellőzni.

A nagyváradi katonai kerületi parancsnokság, a többi katonai kerületi parancsnoksághoz hasonlóan, szintén tett jelentést a csendőrség és a polgári hatóságok között előfordult súrlódásokról, amelyeket egyrészt a csendőrség intézményének új voltával magyarázott, másrészt a csendőrtisztek nem egészen helyénvaló eljárásának tudta be. A tábornok szerint egyes tiszték nem fogták fel igazi hivatásukat, amely azt tűzte nekik feladatuk, hogy az országban békét, nyugalmat, rendet és ennek megfelelően az intézmény iránt bizalmat teremtsenek. A legnagyobb hiba abban rejlett, hogy a tiszték túlkapásokra ragadtatták magukat és nem mérlegelve a mellékkörülményeket, azonnal előfogadásokat eszközöltek, fölösleges házkutatásokat tartottak s azt is a politikai hatóságok bevonása nélkül tették. Amellett nyersegek, kiméretlenek voltak a polgári lakossággal szemben és alárendeltjeiket nem oktatták ki kellőképpen. Ennek mi sem lehetett más a következménye, mint hogy a lakosság egyre jobban elidegenedett a csendőrségtől és iránta érzett ellenszenv növekedett. A tábornok kiemelte, hogy ő mindent megtesz az intézmény tekintélyének növelésére s tudja, hogy a csendőrlegénység is erre törekszik és megvan benne a jóindulat, csak ki kellene oktatni. A törzsével Nagyváradon állomásozó 7. csendőr ezred parancsnokáról szintén a dicséret hangján szólt a jelentés, amely hangsúlyozta, hogy igen körültekintő, emberségesen gondolkozó törzstiszt és rajta lesz, hogy a csendőrség intézményének, a törvény eme pajzsának, megbecsülését fenntartsa. Egyben jelentette a katonai kerületi parancsnok, hogy az Alföld sik területein szükséges volna a lovas csendőrök szaporítása.

A következő alkalommal azt jelentette a tábornok, hogy az eddig ismeretlen és váratlanul elrendelt új adók miatt nagy az elégedetlenség a lakosságnál s azt mondta, hogy a csendőrséget különösen meg kell dicsérnie buzgó szolgálataért. Ugyanis a közhangulatról a politikai hatóságok is kötelesek lettek volna őt állandóan tájékoztatni, azonban ezt elmulasztották.

Igy a kerületi parancsnok a különös eseményekről, zavarásokról, sőt politikai ügyekről is csak a csendőrség útján szerzett tudomást, már pedig a rend fenntartásának kérdése, a maga kerületében, az ő feladata volt. A lakosságnak a csendőrség iránt érzett ellenszenv még mindig nem csökkent és az emberek minden alkalmat megragadtak, hogy a csendőrség ellen panaszt tegyenek a tábornoknak. Ezek a panaszok a legtöbb esetben túlzottaknak bizonyultak és nem voltak egyebek, mint a mindenáron civakodni akarás szüleményei. A tábornok minden egyes alkalommal kellő tapintattal simította el a civódásokat.

Ebben a jelentésben sürgős intézkedés végett az az előterjesztés is tétetett, hogy ha a csendőrség részére nem vesznek házakat vagy nem építenek laktanyákat, akkor az elhelyezés lehetetlen lesz.

A csendőr ezredparancsnokról ismét külön emlékezett meg a katonai kerületi parancsnok s kiemelte, hogy igen derék, igazságos, józan és megfontolt ember, aki nyugodt modorával és következetes komolysággal vezényli ezredét; becsületességét mindenki ismeri és mindenki nagyrabecsüli.

Maga a 7. csendőrezred is küldött jelentéseket. Előadta, hogy a jobb osztálybelieknek, vagyis az úri népnek, a csendőrség még mindig nem rokonszenves és ezzel azt akarják mutatni, hogy Magyarországon ez az intézmény fölösleges. Ezt a nézetet politikai szempontból meg lehetett magyarázni azzal, hogy a csendőrség mindenféle forradalmi jellegű tüntetést megakadályozott, már pedig a magyar uraknak a természetéhez tartozott, hogy — ha nem is forradalmi céllal — egy kicsit szidják a kormányt, éltsék Kossuthot és tüntessenek a császári uralom ellen. Abbar

Gróf Csáky Károly honvédelmi miniszter (baloldalt), Álgya Papp Sándor honvédelmi államtitkár, Lózsa Jenő ezredes székesfehérvári csendőr kerületi parancsnok a honvédség dunántúli hadgyakorlatain.

Lefuvás után Kormányzó úr Őfőméltósága a hadgyakorlatokra kiküldött német lisztek jelentkezését fogadja.

ellenben nem volt igazuk, hogy a csendőrség Magyarországon fölösleges, mert rendet és biztonságot tudott teremteni, ami bizonyára nagy haladás volt az addig nagyon gyenge lábón álló közbiztonság kérdésében. De azért is kellemetlen volt nekik a csendőrség, mert nem tett kivételeket, hanem mindenkit, még a legalacsonyabb sorsú embert is, teljesen az igazság szerint kezelte.

Az ezredparancsnokság felhívta a figyelmet, hogy a só szabaddá tétele nem jó hatással volt a népre, amely azt hiszi, hogy a kormány megfosztotta őt támogatásától. Ugyanis a cs. kir. kormány addig a szegény népet ellátta sóval és amikor az állami jövedékek ügyét sikerült rendeznie, a só is átadta a szabad forgalomnak, amit a kereskedők arra használtak fel, hogy a só árát szinte napról-napra emeljék.

Az egyik csendőr szakasparancsnokság bejelentette, hogy Nánáson a kerületi biztos azt mondta a községi előljárnak, hogy semmi irányban sem köteles a csendőrséget támogatni; ha a csendőrök valamit intézkednének, ne tegyen annak eleget, sőt még a postájukat se továbbítsa. A községi jegyző kapva-kapott ezen az utasításon és ha a csendőrök bármi ügyben hozzáfordultak, goromba és sértő módon utasította el őket. Az ilyen eljárással persze szó sem lehetett az üdvös együttműködésről, ami pedig erősen kárára volt a közrendnek.

A Dunántul népe sokkal megértőbb volt a csendőrökkel szemben, mint az alföldi, különösen a tiszántúli lakosság. A soproni katonai kerületi parancsnokság ismételtelen jelen-

tette, hogy a lakosság, amely eleinte idegenkedett a csendőröktől, mint általában az emberek idegenkedni szoktak az új intézményektől, most már belátta a csendőrök közhasznú hivatását és kezdenek rokonszenvvel beszélni róluk, teljesítményeiket pedig elismerik. Még a legalsóbb néposztály is felfogta már a csendőrség áldásos működését és egyre többen dicsérték ezt a jól bevált intézményt. Míg azelőtt sokszor megtörtént, hogy a rendetlenkedők a csendőrökkel szembeszálltak, ezen a téren mihamar megváltozott a helyzet és ellenszegülések már csak ritkán fordultak elő. Az ilyesmi is inkább csak az olyan vidékeken esett meg, ahol a közbiztonság — a még ki nem irtott betyárok miatt — nem volt egészen rendben, mint például Somogy megyében. Azonban a csendőrök itt is fokozott buzgalommal végezték feladatukat, amivel csak növelték a lakosság bizalmát és lassankint mindenféle rangú ember kezdett a csendőrség védelméhez folyamodni.

Ősszel azonban a közbiztonság a Dunántúlon is rosszabbodni kezdett. Ismét rablótámadások, utonállások, erőszakoskodások fordultak elő és pedig olyan mértékben, hogy a csendőrség minden erőfeszítése mellett sem tudott azoknak gátat vetni. Ennek pedig az volt az oka, hogy a csendőrség létszáma, az egyes őrsök részére kiutalt őrskörletek nagyságához viszonyítva, nagyon csekély volt. Még rendszeresen leportyázni sem lehetett a területeket; már pedig abban az időben a Dunántúlon sok volt az erdő, ahová a betyárok jól bevehették magukat.

Lovasjárőr a honvédség dunántúli hadgyakorlatain.

Az eddig ismeretlen, tehát szokatlan és pénzbeli terhekkel járó új adók és állami jövedékek a Dunántúl megyéiben sem váltottak ki mást a lakosságból, mint elégedetlenséget. A szombathelyi szárnyparancsnokság jelentette, hogy a bélyegilletékek miatt nagy az elkeseredés; az egyszerű földmives ember sehogyan sem tudta megérteni, hogy az egyik iv papírért miért kell neki többet fizetnie, mint a másikért.

Az erdőrendészettel is sok baj volt. Hiába hirdették ki az erre vonatkozó rendeleteket és hiába büntették az erdei kihágásokat, egyre több erdőrontót kellett elfogni. Az egyik földesúr ki is jelentette a csendőröknek, hogy inkább kiírta az egész erdejét, semhogya az ilyen gonosz kártevőknek prédául dobja.

Amint az eddig elmondottakból látjuk, a zsandárok figyelmének sokfelé kellett irányulni. A politikai és közrendészeti megfigyeléseken és teendőkön kívül kötelességük volt még az is, hogy a lakosságnak a katonaság iránti vélekedését is tanulmányozzák és arról jelentést tegyenek. Hát bizony ezen a téren is akadt jelenteni való. Így például a felvidéki csendőrség hírt adott arról, hogy Löcsén a tisztek lakásába egymásután történek betörések; az egyik ilyen betörés színhelye hozzá még a csendőrlaktanya tözsomszédságában feküdt, szinte kigúnyolásául az új közrendészeti intézménynek. Mármároshoz tartozó nagyon ellenszenves volt az átvonuló katonaság; az előfogatókat rendelő tiszteket kézzel órák hosszat megvárakoztatták; 2 századnyi vadászt nem akartak beszállásolni, annál kevésbé a laktanyát rendbehozni és kijavítani számukra.

A beszállásolást, különösen a hosszabb időre szóló kvartélyokat, sehol sem szerették. Abban az időben például a lovasság részére Magyarországon sehol sem volt laktanya, hanem a lovascsapatokat századonként vagy szakaszonként szállásolták be a lakossághoz és pedig esztendőkre. A falvakban ilyen módon elhelyezett lovasság részére persze sok alomszalma és még több előfogató kellett, természetes tehát, hogy a gazdák állandóan panaszkodtak és zúgolódtak.

Hát még az ujoncozás! Ott uralkodtak csak igazán tarthatatlan állapotok. Az bizonyos, hogy a legények nem egy könnyen akartak önként katonának állani. A kormány elrendelte, hogy minden húszéves legény katonaköteles; azonban megengedte, hogy a falvakra kivett ujonclétszámot elsősorban olyanokkal töltsék be, akik 1848/49-ben honvédek voltak; azonkívül, ha valakire sor került a katonáskodásban, nem kellett azt személyesen teljesítenie, hanem maga helyett

mást állíthatott. Az ilyen helyettesítésnek azonban ára volt, mert pusztán szívességből senki sem ment 8 esztendőt szolgálni és pedig leginkább külföldre, többnyire Olaszországba. Meg kellett tehát fizetni azt, aki más helyett hajlandó volt fiatalágának 8 esztendejét a császár kenyerén eltölteni. A fizetés képessége csak gazdag emberek sajátja lévén, a falvakban a módosabb legények sokszor erőszakkal akarták néhány száz forinttal rávenni szegényebb társaikat, hogy helyettük katonának menjenek s ebben az igyekezetükben éjnek idején behatoltak a szegényebbek lakásaiba és ott fenyegetőztek. De ez az eljárás még mindig megbocsáthatóbb volt, mint az, hogy a falu legényei szinte vadásztak az 1848/49-es honvédekre és ha találtak egyet, feljelentették, csak hogy nekik ne kelljen bevonulni.

A kormány a nép szemében emelni akarta a katona tekintélyét és elrendelte, hogy a rovottmultú embereket, ha netán besoroztatnának, szabadságot kell. Ennek a csendőrség vallotta kárát és jelentette is, hogy ez az eljárás csak növeli a közbiztonság romlását. Ugyanis a sok fáradtsággal elfogott és azután besorozott rablók, szabadságotatván, újból visszatértek arra a vidékre, ahol elfogták őket és tovább folytatták garázdálkodásaikat. Azok pedig, akik megelőzőleg nyomukra vezették a csendőröket, méltán félhettek a rablók hosszújától.

A Magyarországon abban az időben elhelyezett katonaság majdnem kivétel nélkül ausztriai ezredekéből állott. Nemcsak az idegen gondolkodású és idegen szokású embereket látta bennük a magyar közönség, hanem elnyomóit is, hiszen alig másfél évvel azelőtt fejeződött be a szabadságharc, amelyben éppen ez az idegen katonaság harcolt a magyarok ellen. Nem lehetett tehát csodálni, ha az idegen tiszteket nem valami kitörő örömmel fogadta a magyar közönség, bár gavallér természeténél fogva nem utasította őket vissza, ha közeledtek. A csendőrség mindezeket a jelenségeket megfigyelte és kötelességéhez híven jelentette is. Ézzel azonban sok eredményt nem értek el, mert a magyar nép még sokáig ellenszenvet érzett úgy az egész akkori kormányzati rendszer, mint annak eszközei, vagyis a katonaság és csendőrség iránt.

A honvédség dunántúli hadgyakorlatain jelentést vivő motorkerékpáros tiszt (az oldalkocsiban).

Légvédelmi üteg a honvédség dunántúli hadgyakorlaton.

A kocsizó géppuskás század ismertetése.

Írta: HAZAI IMRE százados.

A korszerűség, amely a napjainkban folyó fegyverkezésnek kétségtelenül egyik legjellegzetesebb tünete, két irányban fejleszti a hadsereg ütőképességét. Egyrészt sorompóba állítja a technika modern vívmányait s az élő erők fokozatos kiszorításával új, nagy hatóképességű gépeket állít a hadviselés szolgálatába, másrészt pedig a már meglévő, vagy újonnan szerkesztett tüzgépeket a korszerű harc követelményeinek megfelelően különböző szervezési formában illeszti bele a hadrendbe. Ezáltal elérhetővé vált az a helyzet, hogy az egyes fegyverek feladatai elhatárolhatók lettek s a kiképzés egyszerűbbé vált, a gépek hatása pedig jobban kihasználható lett.

Ezelőtt 10 évvel még csak géppuskás századot ismertünk, ma pedig megkülönböztetünk:

- a) zlj. kötelékben lévő gp. századot,
- b) gépkocsizó gp. századot,
- c) kocsizó gp. századot.

Mindhárom géppuskás század általában ugyanazzal a típusú géppuskával ellátva, mégis a szervezésük, a feladatuk és az alkalmazási módjuk más és más.

Ezek közül egy rövid tanulmány keretében a kocsizó gép-

puskás századdal kívánok foglalkozni s annak szervezésével és alkalmazásával a lap olvasóit megismertetni.

Már a világháború alatt érezhető volt, hogy a menetelő oszlopokat az állandó légi támadások ellen az oszlopba besztott, málhás állatokkal felszerelt, géppuskás századok megvédeni nem képesek. Ennek oka az volt, hogy a géppuskáknak rendszerint pár pillanat állott csak rendelkezésükre s így közvetlenül az út vagy a megvédendő csapat közelében foglaltak tüzelőállást. Ennek az volt a következménye, hogy éppen a megvédendő csapat feletti légi terület a géppuskák holterületébe esett, hová nem tüzelhettek (1. ábra).

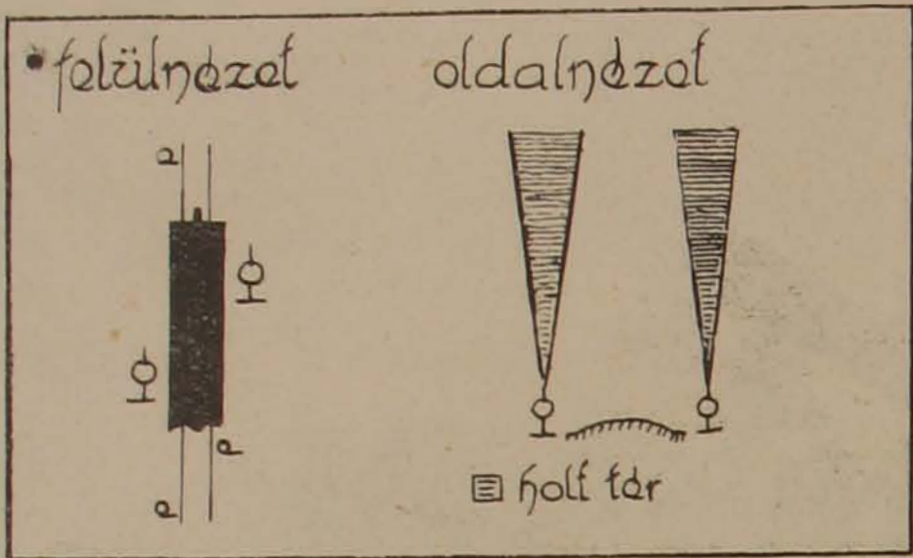
Ugyancsak előfordult az is, hogy mozgó harcban az ütközet egyik vagy másik pontján nagyobb tüzerőt kellett volna összevonni. Ehhez talán a legtöbb esetben a géppuskák rendelkezésre álltak volna, de hiányzott az ehhez szükséges gyors szállítási mód.

Ez a két szembevetendő példa talán eléggé alkalmas arra, megmutatni, mily különleges alkalmazást nyer harcban a

Rákóczy Ferenc kuruc lovasai nagy gyorsaságukon és fűrgeségükön kívül nevezetesek voltak még nagy meneteljesítményeikről is. Pl. Károlyi Sándor lovas csapata 1705-ben Ausztria területén kilenc nap alatt 345 kilométert száguldott be és közben 30 falut felégetett; más alkalommal egy nap alatt 75 kilométert tettek meg, ami pár ezer lovasból álló tömegnél valóban rendkívüli. A következő 1706. évben 150 km. mély területet egy etetéssel huszonnégy óra alatt bekalandoztak.

kocsizó géppuskás század, melyel mindkét esetben a kapott feladatot könnyűszerrel meg tudjuk oldani.

A kocsizó géppuskás század, mely az ezredparancsnokságnak közvetlenül van alárendelve, általában hasonló típusú gép-

(1. ábra.)

puskákval van felszerelve, mint a zászlóaljnál lévő géppuskás századok. A leglényegesebb különbség az, hogy míg a zlj. gp. század géppuskáit és löszert máhás állatok viszik, addig a kocsizó gp. századnál a legénységet, a géppuskákat és löszert kocsikon szállítják. Az előbbi menetteljesítménye óránként 4 km., utóbbié lépésben 5 km., lépés-ügetésben 9 km. rövid távolságon pedig ügetésben 12 km.

A század legkisebb egysége a raj, mely 1 raj pk., 7 kezelő, 2 hajtógyalogosból, 4 hámos lóból, 2 kocsiból, 1 taligából áll:

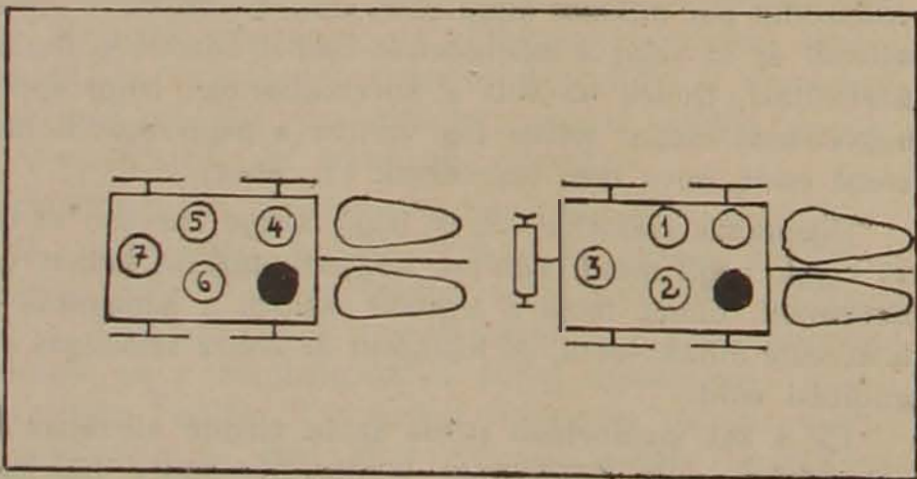
A járművek hasznos megterhelése kb. 430—460 kg.

A század 3 szakaszra, minden szakasz pedig 2 rajra tagozódik:

A század állománya:

tiszt	5
legénység	135
hámos ló	4
hámos ló	44
mozgó konyha	1
kocsi	20
taliga	12

Ez a gp. alakulás még annyira kísérleti állapotban van, hogy a szervezési adatok, de főleg a szállítás módjának megoldása egyáltalában nem tekinthető véglegesnek. Tapasztalat

(2. ábra.)

szerint a megterhelt járműveket 2 ló a terepen csak nehezen tudja vontatni, felázott puha talajon pedig csak egész rövid távolságra. Fenti formában, kizárólag utakon alkalmazva, a szállítási mód teljesen megfelel.

A további fejlődés iránya valószínűleg a négyes fogatolás, mozdonyos járművekkel. Ily járművekkel a század mozgékonyága árkon, terepen át nagyobb távolságra is biztosítottattnak látszik.

Szóba kerülhet a szállítás ama módja is, hogy a kocsit terepjáró motoros járművekkel helyettesítsenek.

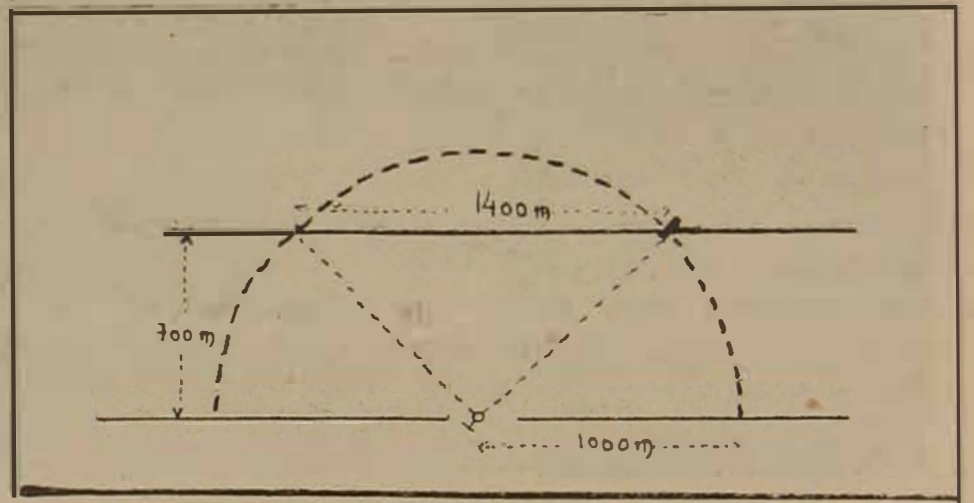
Alkalmazási módjainak ismertetésénél elsősorban a légvédelemmel kell foglalkozni, mivel hivatása elsősorban a légvédelem, mozgás alatt.

A géppuskák által nyújtott légvédelemmel szemben természetesen nem állíthatunk túlzott követelményeket, vagyis nem várhatjuk a kocsizó géppuskás századtól azt, hogy a menetelő ezredet a légi támadástól mentesítse.

Azonban nyomjelző löszerttel és különleges irányzóberendezéssel felszerelve a légi célokra való tüzelésben magasfokú jártassággal bíró kocsizó géppuskás század azt a feladatot meg tudja oldani, hogy támadó (géppuskázó, bombákat vető) repülőgépeket rendszeresen zavarja, akadályozza és az egyes alacsonyan szálló gépeket lelője.

Tapasztalatból tudjuk, hogy a repülőgépek támadásának hatását már azzal is erősen csökkentjük, ha azokat nagyobb magasságokban való tartózkodásra kényszerítjük. Az egyes géppuskáktól eredményes légvédelmet nem várhatunk, a legkisebb egység, melynek alkalmazása sikerrel biztat a szakasz és még magasabb mértékben a század.

A később előadottak megértéséhez tudnunk kell még azt is, hogy a géppuskának a hatásterülete egy 1 km sugarú gömbfelülettel van határolva (3. ábra) és hogy a meg-

(3. ábra.)

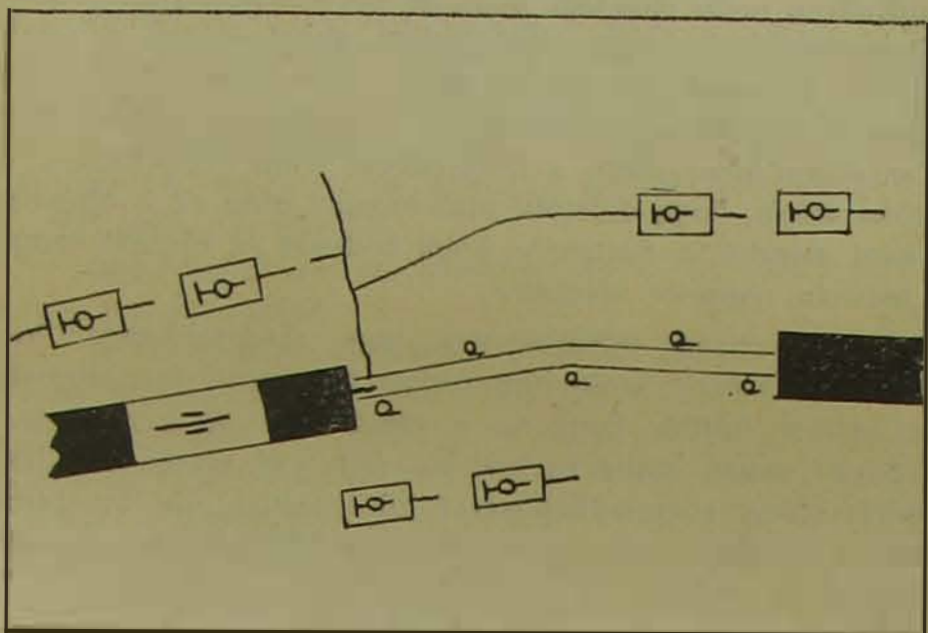
védendő tárgytól legalább 200—300 méterre kell tüzelőállást foglalni, nehogy a holt tér (kb. 10⁰) a megvédendő csapat vagy tárgy fölé kerüljön. (Lásd 1. ábra.)

Fel kell még említeni azt is, hogy ennek a hatásterületnek az átrepülésekor a repülőgép kb. 1400 métert tesz meg a géppuska tüzkörletében kb. 28 mp. alatt. Miután a folyton szükségessé váló újabb irányzás miatt a tüzet ezen idő alatt kb. 6—7 ízben meg kell szakítani s az egyes sorozatok hossza nem lehet több 20 lövésnél, eredményként azt kapjuk, hogy a repülőgépre ezen 1400 méteres út alatt a géppuska 140 töltényt (tehát a szakasz 280 töltényt) tüzelt el.

A menetelő oszlop légvédelmét a kocsizó szakasz többféle képen láthatja el. Hogy ezen módok melyikét alkalmazzuk, arra nézve a terep és az útviszonyok a mértékadóak. Abban az esetben, ha az oszlop sík, nyílt terepen menetel és párhuzamos utak rendelkezésre állanak, illetve ha a járművekkel az oszloppal párhuzamosan a terepen lehet menetelni, akkor a kocsizó géppuskás század úgy elosztva, hogy az egész oszlop feletti légi utat pásztazza — a 4. ábra szerint lesz alkalmazva.

A szakaszparancsnokok úgy vezessék szakaszaikat, hogy az oszlopot 200—300 méternél jobban ne közelítsék meg. Ha az utakra tekintettel kell lenni, úgy az oszloptól körülbelül 600—700 méterig lehet eltávolodniok, nagyobb távolságra már nem, mert különben az oszlop felett 800 méterre repülő gép az 1000 méteres hatáskörleten már kívül fekszik. Ha az oszlop irányában ellenséges repülők közelednek

(amit a légi figyelők idejében jelentenek), a szakaszok azonnal beszüntetik a menetet, légvédelmi tüzelőállást foglalnak s a tüzet abban a pillanatban megnyitják, mielőtt a repülőgépek a hatáskörletbe belépnek. Közben az oszlop

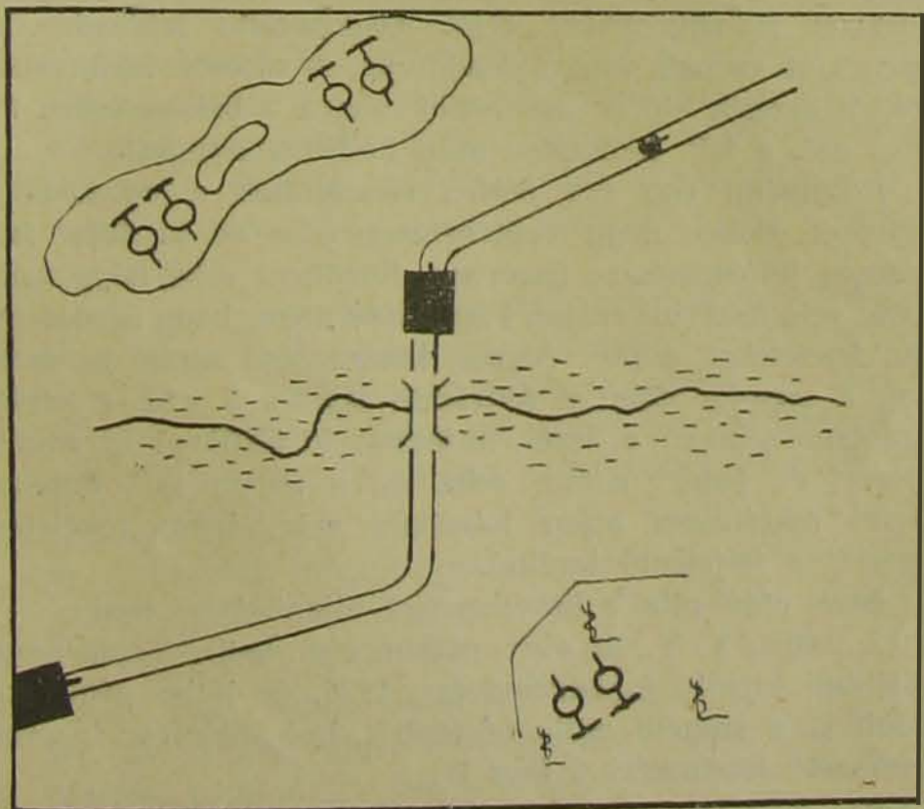
(4. ábra.)

légi támadás ellen tagozva folytatja menetét. Mielőtt a légi támadás elmúlt, a géppuskás szakaszok felmásháznak a kocsikra, ügetésben előrehajtanak és ismét elfoglalják az oszlophoz viszonyított eredeti helyzetüket.

Ez az alkalmazási mód többek között azzal az előnnyel is jár, hogy a kocsizó géppuskás század körülbelül 20 mp. alatt tüzkész.

Gyakran előfordul az is, hogy a menetoszlop egy oly útszakaszon halad át, ahol a terepre letérve tagozódni a terepviszonyok következtében nem lehet. Pl. az út mindkét oldala mocsaras vagy az út egy völgyzsűkületen visz át, ahol az utat mindkét oldalt meredek oldalakkal bíró magaslatok szegélyezik.

Ebben az esetben az előbbi eljárás nem alkalmazható; viszont ennek az útszakasznak a légvédelméről gondoskodni kell, mert légi támadásokra kiválóan alkalmas. Az oszlop pk. az ilyen veszélyes útszakaszokról a térkép útján már jó előre tájékozva van s annak légvédelmére a kocsizó géppuskás századot rendeli ki.

(5. ábra.)

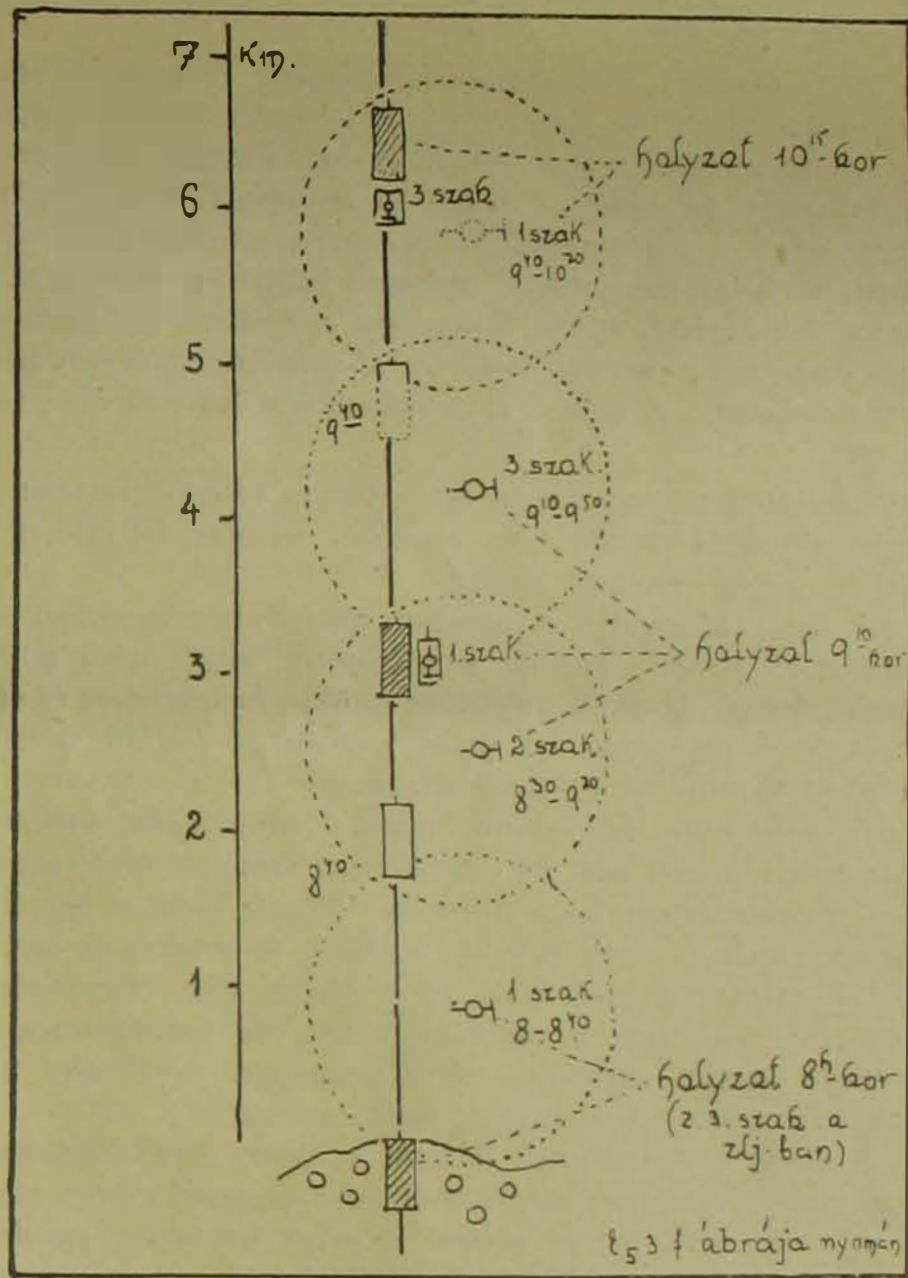
Ennek parancsnokát idejében tájékoztatja és kiadja neki a szükséges parancsokat. A kocsizó géppuskás század az oszlop élére üget s mielőtt a kérdéses szakaszt a gyalogél elérte, ügetésben előre hajt a tüzelőállásba, ott berendez-

kedik úgy, hogy mikor az oszlop a veszélyeztetett útszakaszt eléri, a század már tüzkész a helyén van.

A géppuskás század mindaddig tüzelőállásban marad, míg az oszlop vége oda nem ér, ahol az ábrán a gyalogél van ábrázolva.

Ha az oszlop oly terepszakaszon, mely nyílt ugyan, de a járművekkel az útról letérni nem lehet (az út mindkét oldalán magas vetés, szőlők, gyümölcsösök), akkor a mozgást szökelésszerűen kísérve látják el a légvédelmet a kocsizó géppuskás század szakaszai.

Ezt az esetet a géppuskás gyakorlati szabályzat is említi. A végrehajtást szükségszerűen kocsizóvá tett géppuskás szakaszok végezzék, ahol pedig a kocsizó géppuskás század rendszeresítve van, ott ez annak a feladatát képezi.

(6. ábra.)

A végrehajtásnak ez a módja nagy körültekintést kíván. A századparancsnok pontosan szabályozza a szakaszok szökelését, vagyis hogy az egyes szakaszoknak hol kell tüzelőállást foglalni, a tüzelőállásban mennyi ideig maradhatnak s hogy a tüzelőállásból mikor, hová kell állást változtatni.

Allásváltoztatáskor a szakaszok az oszlop mentén ügetésben hajtsanak előre s a kijelölt útszakaszt elérve az útról letérve, attól oldalt kb. 200—300 méterre foglalnak tüzelőállást.

A kocsizó géppuskás század alkalmazása más esetekben általában azonos elvek szerint történik, mint azt a zászlóalj géppuskás századdal kapcsolatban egy évvel ezelőtt megjelent közleményemben ismertettem.

Vannak kivételes esetek, amikor a kocsizó géppuskás század nagyobbfokú mozgékonyasága annak különleges feladatokra való felhasználását teszi lehetővé. Felderítő és biztosító szolgálatban a lovassággal való együttműködésre ez a század kiválóan alkalmas lesz.

Utóvéd harcokban lovassággal alkalmazva sokáig érintkezésben maradhat az ellenséggel s hatalmas tüzejét az utolsó pillanatig kifejtheti, mert gyors mozgékonyága folytán könnyűszerrel visszavonulhat.

Különösen sikert ígér a kocsizó géppuskás század felhasználása oly feladatok megoldására, melyeknél gyorsan szállítható és eltolható nagyobb tüzerőre van szükség.

Egy igazoltatás története.

Írta: MÉSZÁROS KÁROLY alhadnagy (Szeged.)

A Szut. 43. §-ában előírtak pontos betartásának fontosságára kívánok rámutatni egy megtörtént s alább leírt esettel kapcsolatosan.

1925. október első felében a szegedi csendőr kerületi parancsnoksághoz magánlevélben feljelentés érkezett, amely egy névleg megnevezett X. tanyai örsbeli csendőr ellen azt a súlyos vádat tartalmazta, hogy külszolgálat alatt éjjel a korcsmákban a legényekkel mulat, részegeskedik, ittas állapotban a fiatal menyecskék ablakait zörgeti s azokat és a lakókat háborgatja. Kérte a levélíró a kerületi parancsnokságot, hogy ezt a csendőrt helyezze át sürgősen az örsről más-hova messzebbre. A szöveg alatt egy tanyai lakosné neve volt aláírva.

A kerületi parancsnokság ezt a súlyos vádat tartalmazó levelet sürgős kivizsgálás és részletes jelentés felterjesztése céljából nekem azonnal leadta.

A tanya központra a parancs vétele után nyomban kiszálltam. A tanyai lakosnőt kerestem fel, kinek neve a feljelentő levélben szerepelt. Közöltem vele jövetelem okát és célját és felhívtam, hogy a feljelentő levelében foglalt vádat szóval is mondja el és indokolja meg.

A »feljelentő« kijelentette, hogy ő írni-olvasni sem tud, ő semmiféle levelet nem irt és másokkal sem íratott a csendőr ellen. Megkérdeztem, hogy a levélben foglalt vádat legalább magáévá teszi-e, vagy mit tud azokról, ki írhatta a levelet stb.? A válasza minden kérdésre nemleges volt. A csendőrök ellen sem neki, sem a családtagjainak, de ismerőseinek és tudomása szerint másoknak sincs panaszuk. Arról sem tud, hogy a csendőrök korcsmában mulatoznak.

A dolog érthetetlennek látszott előttem. Arra gondoltam, hogy esetleg valakinek mégis csak lehet panasza az örs ellen, de a nevét nem akarta aláírni s azért használta ennek a tanyai lakosnőnek a nevét, akit egyébként bizonyára ismernie kell.

Mielőtt azonban a levélíró kinyomozása végett tovább mentem volna, a házban lakók után kezdtem érdeklődni. Felkeltette a figyelmemet egy szegedi festőművész, aki — mint megtudtam — néhány hét óta itt nyaral és festeget. Megkérdeztem ezt is, meg a házban volt másik két nő is, hogy mit tudnak az esetről, sőt a levelet is felmutattam, hogy ismerik-e az írást? A válasz itt is nemleges volt. Majd a tanyaközpontra, az előljáróságnál, tanítóknál, a postán, kereskedőknél, körorvosnál stb. behatóan puhatolóztam. Érdeklődésem mindenütt eredménytelen maradt. Kérdéseimre, hogy a csendőrök szolgálata ellen van-e valakinek valami észrevétele, a körorvos tréfálkozva megjegyezte, hogy a csendőrök nemhogy hanyagok lennének, hanem annyira buzgón teljesítik a szolgálatukat, hogy mulatságok, bálók alkalmával a tanyai legények verekedésnél bámulatos gyorsan ott teremnek s már azonnal rendet csinálnak, úgy, hogy testi sértés alig fordul elő, aminek az a következménye, hogy senkinek sem kell — láttele.

Mást gondoltam. Van minden faluban és tanyai központban borbély is, ezek a legtöbb házhoz bejáratosak, sok mindenről — néha még családi titkokról is tudomást szereznek s ezért a csendőr tőlük egyet-mást megtudhat. Esetemben azonban

az egyébként mindent tudó borbély is csak a fejét csóválta. Közben azt már megállapítottam, hogy a levélben foglalt vádak minden alapot nélkülöző rágalmak.

A levélíró kipuhatolására nagy súlyt fektettem, azt is mindenáron tudni akartam, hogy mi indíthatta íróját a feljelentés megtételére? Ezért visszatértem puhatolásaim kiindulási helyére, a tanyai lakosné házához. Szándékom volt a házbeliekkel, köztük a festőművésszel is próbairást íratni. Midőn a tanyatulajdonos nőtől a festőművész iránt érdeklődtem, azt közölte velem, hogy délelőtti eltávozásom után az is eltávozott — mint mondta — Szegedre, hogy festéket és vásznat vegyen, de másnap reggelre visszatér.

Ezután aziránt puhatolóztam, hogy tulajdonképpen ki is ez a festőművész? Senki nem tudott határozott felvilágosítást adni, azt se tudták, hogy mi a valódi neve és hova való. A következő napon hiába vártam rá, nem tért vissza. Szállásán a háziasszony közreműködésével körülnéztem, de ott bizony semmi sem maradt tőle hátra. Ezek a körülmények gyanússá tették őt.

Az egyik tanyai urinő szivességéből ennek emlékkönyvében találtam a festőtől eredő szép virágcsokor kézfestést és egy szép írású emlékverset, alatta B. S. monogrammal. Ez távolról sem hasonlított a feljelentő levél írásához; más írást pedig nem találtam. Ezek után már csak az volt fontos, hogy a festőművésszel találkozhassam, ettől a találkozástól sokat reméltem. Csendőrökkel figyeltettem a ház tájékát, hogy ha visszatérne, el ne szalajtsuk. Az azonban nem tért vissza többé.

Szegeden a bejelentő hivatalban és más alkalmas helyen is puhatoltam utána, de nyomára nem akadtam.

A csendőrnek a legkritikusabb esetekben is szokott mentőötlete támadni. Ehhez folyamodtam én is. Ha az én festőművésszem a jobb körökben, ahol eddig kerestük, nem található, nézzük meg a másik között. A rendőrségi detektívek bűnügyi csoportjának tagjaival, de különösen a csoportvezetővel jóismeretségben vagyok, felkerestem és közöltem vele, hogy miben nyomozok. Mondta, hogy éppen most nyomoznak egy ilyenforma emberrel, aki Szegeden a Margit-utcában egy magánháztól egy kézi vas pénzszekrényt nyolcvanhat millió korona (6880 P) értékű ékszer és készpénz tartalommal egy héttel ezelőtt betörés útján ellopott és a forgalmi adóhivatal pénztárát is ugyanakkor éjjel megkísérelte feltörni. Most éppen kint vannak vele a detektívjei, a városon kívüli vízesárokban keresik elő a vaskazettát, ahova a beismerésben lévő tettes azt, a tett elkövetése után bedobva elrejtette.

Körülbélül egy óra múlva visszajöttek a detektívek a betörővel, akiben nagy meglepetésemre — de az övére is — a tanyai festőművészre ismertem. Közöltem vele, hogy nekem is van vele tisztázni valóm. Figyelmeztettem, hogy kérdéseimre igaz feleleteket adjon. Alapos kikérdezése során beismerte, hogy a csendőr ellen a feljelentő levelet ő írta, a kerületi parancsnoksághoz, a levél tartalmát kívülről el is mondta. Írószert és papírt adtam neki, és a nálam volt feljelentő levelet diktálásom útján leíratam vele. Írása tökéletesen egyezett a feljelentő levéllel.

Ezek után róla a következőket állapítottam meg:

A tettes: X. Y., 31 éves, nőtlen, róm. kath., Tolna megyei születésű, rajzoló és festőművész, 1925. év július végén szabadult ki a szegedi csillagbörtönből, hol különféle súlyosabb természetű lopásokért 6 évet ült.

Kiszabadulása után a vidéket, a szegedi tanyákat szemelte ki letelepülési helyül, ott őt még nem ismerték. Királyhalom felé, majd innen a Rózsa-erdő, Rózsa járás irányában, hol egykor a legendás híró Rózsa Sándor lovasbetyár is tanyázott, keresett új otthont. De míg Rózsa Sándornak annak idején pandúrbiztos helye volt ez, neki nem felelt meg, mert rejtekhelyei körül túlgyakran látott lovascsendőröket, akik-

kel nem szeretett volna találkozni. Innen tehát tovább ment, míg végre egy tanyaközpontra, Szegedtől kb. 30 km.-nyire beszállásolta magát egy gazdag parasztasszony házához, mint nyaraló. Kellemes, behízelt, előkelő modrával célt ért, az úri társaságban is megkedvelték.

Valódi nevét és azt, hogy a szegedi csillagbörtönben hat évet ült, természetesen eltitkolta. Alnév alatt festőművészként mutatkozott be és úri családoktól portrék festésére annyi megbízást kapott, hogy állandóan festegetett. Egy-egy portrét 40x60 cm. nagyságban vászonra 200.000 koronáért készített s így igen jól keresett.

Igy ment volna ez tovább is, ha közbe nem jön egy kellemetlen körülmény.

A festőművész szállásadójának házában 4 szoba volt, ezek közül az egyiket már régebben átengedte az időközönként járőrszolgálatot teljesítő s ott megjelenő csendőrök részére pihenőhelyül. A festőművésznak kellemetlen volt, hogy csendőrök is megfordulnak a házában, Nem szerette őket, mert félt a lelepleztetésétől s ezért, ha csendőrök közelébe sejtette vagy észrevette, igyekezett az azokkal való találkozást elkerülni, ami több esetben sikerült is neki.

Egy alkalommal azonban, úgy szeptember közepe felé, a sors mégis csak összehozta az egyik csendőrről. A járőrvezető csendőr igazolásra szólította fel a festőművészt, aki hamis név alatt szegedi lakos festőművésznak mutatkozott be s azt mondotta, hogy csak úgy szétnézni jött ki, mert érdekes neki a tanyavidék és hátha akadna valami kereset is. Miután a kijövele csak ideiglenes volt, semmiféle igazoló iratot nem hozott magával, azok a nővérénél vannak Szegeden.

A járőrvezető csendőr a festőművész állítását egyelőre elfogadta ugyan, de meghagyta neki, hogy ha a tanyaközpontra akar tovább is tartózkodni, írásbeli igazolványait hozza el Szegedről és a legközelebbi alkalommal igazolja magát, különben elővezetik.

A tanyaközpontra ugyanis utána puhatolva, a járőrvezető mindenütt csak jót hallott a festőművésztől, látta is egyes úri házaknál a festményeit és művészi rajzait s így hát ellene gyanús körülmény nem merült fel. Azért is adta meg neki a járőrvezető a haladékat az igazolásra.

Hogy a csendőr igazoltatásától és leleplezésétől megszabaduljon, gondolt egyet a festőművész. Kipuhatolta a csendőr nevét és feljelentette a kerületi parancsnoksághoz. Megvádolta részegeskedéssel és különféle őrszolgálatbeli kötelességsértéssel, úgy okoskodva, hogy a csendőrt a feljelentés folytán minden kivizsgálás nélkül azonnal át fogják helyezni s ő aztán háborítatlanul tartózkodhatik majd tovább a tanyaközpontra. Rosszul számított, mert a kerületi parancsnokság kivizsgálást rendelt el, annak folyamán pedig kiderült a való tényállás.

A festő a tanyán való tartózkodását arra használta fel, hogy onnan bejárt Szegedre, betörésre alkalmas helyeket szemelt ki s a betörés a legtöbbször sikerült is neki. Az így szerzett pénzhez egy utcai nő személyében költőtársat is talált; éppen vele mulatott, amikor a detektívek elfogták.

A szegedi kir. törvényszék két rendbeli betöréses lopás és a csendőr megrágalmazása miatt összbüntetésként 1925. november havában négy évi fegyházra ítélte, jelenleg ezt a büntetését tölti Szegeden.

A múlt héten Szegeden a csillagbörtönben (kiszabadulási fegyház is van fegyencek részére) — utána érdeklődve megtudtam, hogy folyó évi november hó 19-ével szabadon lesz bocsátva, mert a rá szabott 4 év letelik. Amint mondta, kiszabadulása után Budapestre fog menni, templomfestési munkálatokra kapott meghívást. Én azonban a történetek után azt gyanítom, hogy kiszabadulása után megint csak felkeresi a vidéket, a csendőrség működési területét, — persze, nem Szeged környékét.

Hogy ilyen meglepetések többé ne fordulhassanak elő, jónak tartottam az esetet közölni.

Az illető — a nevét nem akarom kiírni — most 35 éves, elég fiatalos kinézésű, de sok tapasztalattal és a bűnözésre nagy hajlammal bír. Ha a szegedi betöréseken rajta nem veszt, ki tudja, nem tör-e be a tanyai postahivatalba, ahol már ismeretsége volt, vagy gazdag szállásadóját fosztja ki, esetleg másokat s azután tovább áll.

Ajánlom az örsök figyelmébe, szükség esetén érdeklődésre szívesen szolgálok bővebb adatokkal.

Nyomozási feladat.

Nádasi István gazdálkodó 1929 május 1-én 6 órakor a cegei örsön feljelentést tett, hogy az éj folyamán ismeretlen tettes lakása vendégszobájának udvarfelőli ablakát betörte, a szobájában elhelyezett, biztonsági lakattal ellátott ruhásládáját feltörte és a ládában volt ünneplő kabátja zsebéből 100 dollárt, valamint 400 pengő készpénzt tartalmazó levéltárcáját ellopta. Ellopta a tettes ezenkívül fiának egy pár új csizmáját is, mely ugyanabban a szobában volt elhelyezve, továbbá behatolt az istállójába és ott egyik lovának a patájába egy hosszú rozsdás szeget vert be úgy, hogy a ló teljesen hasznavehetetlenné vált. A cselekményt körülbelül ezelőtt 10 perccel fedezte fel. Családtagjain kívül senkinek sem szólt s helyszínre senkit sem engedett be.

Az örsparancsnok kérdéseire a sértett előadta, hogy április 30-án a pénze még megvolt; 20 óra tájban vett ki pénzt a ládából, ezután a lakatot egyedüli kulcsával — melyet állandóan zsinóron, a nyakán hord — becsukta. A pénzt tartalmazó kabát a ládában elhelyezett ruhaneműn legfelül feküdt. 23 órakor a kocsmából hazatérve a lakószobában, hol felesége és fia már ágyban voltak, ő is lefeküdt, azonnal elaludt és reggel 5 óráig fel sem ébredt, mert ezen az estén szokása ellenére túlsokat ivott. A fia katona, csak szabadságon volt otthon és ma a 6 óra 15 perces vonattal bevonulás végett el kell utaznia. Búcsúzkodás közben a felesége kérlete, hogy adjon a fiúnak pénzt, ezt ő megtagadta s ezért a felesége veszekedett is vele. Végre aztán mégis engedett, levette a nyakáról a kulcsot s a vendégszobába ment pénzért. Ekkor fedezte fel a bűncselekményt.

Vagyona betörés ellen nem volt biztosítva. Gyanúja *Kenyeres János* volt bérese ellen irányul, kit április 29-én rossz magaviselete miatt felfofozott s aki erre cselédkönyvének visszahagyása mellett megszökött. Gyanúját arra alapítja, hogy az éj folyamán eltűnt a *Kenyeres* cselédkönyve is, mely előző este még ott állott a vendégszobában egy fiókos szekrényen.

A helyszínére érkezve, az örsparancsnok kikérdezte *sértett nejét*, ki a cselekményre vonatkozólag semmi támpontot nem tudott nyújtani.

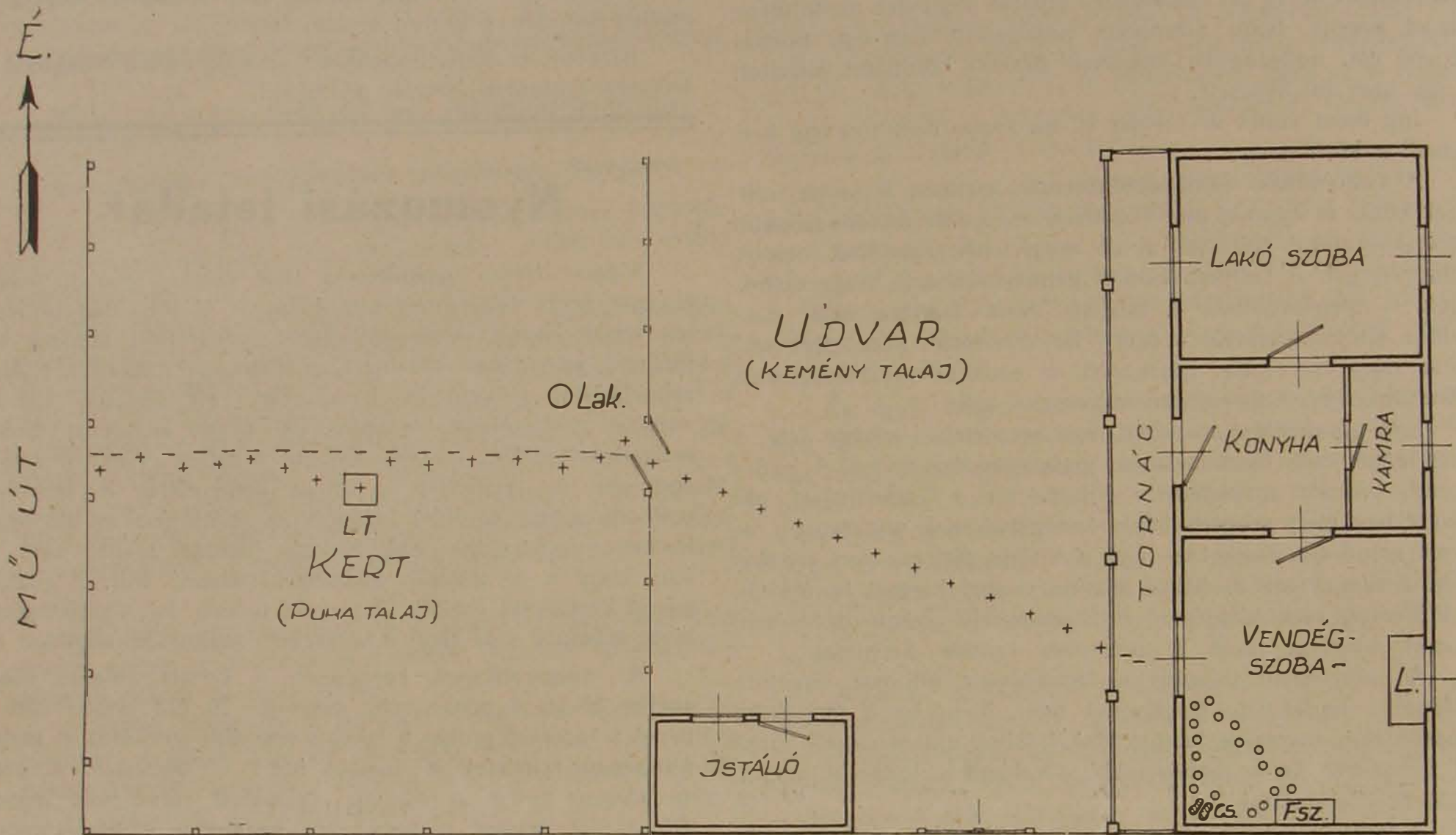
Előadta, hogy április 30-án 21 órakor feküdtek le fiával a lakószobában. A férje 23 órakor jött a konyhaján. A férje azonnal lefeküdt és elaludt. Az éjjelt ő is átaludta, a cselekményről csak reggel értesült férjétől. Fiát — aki már elutazott — szintén megkérdezte, de ő sem észlelt semmi gyanúsat az éj folyamán. A béresre vonatkozó előadása egyezett a sértett előadásával. Az örsparancsnok azon kérdésére, hogy nem fordult-e meg az utóbbi napokban idegen a háznál, az asszony előadta, hogy *Rostás Mihály*, a szomszéd Göc falubeli üstfoltozó cigány itt járt és néhány edényt kijavított. Munkadíj fejében férje egy, a vendégszobában elhelyezett ládából kivett ócska nadrágot adott a cigánynak.

A cigány munkáját az udvaron végezte, a nadrágot a konyhában vette át, a szobában nem fordult ugyan meg, de a nyitott ajtón betekinthezett.

A megejtett helyszíni szemle eredménye a következő volt:

A vendégszoba udvarfelőli ablaka látszólag valami

elhaladó műútig igen jól kivehető patkós, szeges férfi-csizma- vagy bakancsnyomok vezetnek. Ezek a nyomok több helyen rátaposnak egy, az út felől jövő és csak az udvar kapujáig tartó mezíttelen, nagyon elmosódott, azonosításra nem alkalmas lábnyomra. A levéltárcát a helyszínelő őrsparancsnok a kertben, az egyik csizmás lábnyom által a

JELMAGYARÁZAT :

L. Feltört láda	□ LT. Levéltárca feltalálási helye.
Fsz. Fiókos szekrény.	○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ A szoba padlója itt sáros.
cs. Csizma helye	----- Elmosódott mezíttelbas nyomok.
OLak. Lakat feltalálási helye.	+ + + + + Csizmás lábnyomok.

erősebb zsebkéssel ki van feszítve. A tornácra az ablak alatt mezíttelbas férfilábak elmosódott, sáros lenyomatai vannak. Közvetlenül az ablak alatt két vércsepp. Az ablakpárkány deszkája sáros, ezenkívül azon egy jobb tenyér elmosódott lenyomata is látható. Az ablaktáblákon és az ablakkilincseken véryom nincs. A szoba padlója az ablaktól a fiókos szekrényig, onnan a szoba délnyugati sarkáig, a saroktól pedig a fal mentén az ablakig sáros. A szobában, közvetlenül az ablak alatt és az említett sarokban egy-egy vércsepp van a padlón. A fiókos szekrényen levő terítőn mázolt véryom van. Az utcafelőli ablak alatt álló ládának a függőleket tartására szolgáló kamója egy darab deszkával együtt ki van feszítve. A kamó és a deszkadarab a láda előtt egymás mellett fekszenek a padlón. A lakat a szobában nem volt feltalálható. A ládában elhelyezett ruhaneműek hiánytalanul megvannak, legfelül fekszik az a kabát, amelynek zsebében a pénz volt.

Az istállóban a megsérült ló állása mögött a keményre-döngölt agyagon több véryom látható. Az istálló ajtaja kulccsal nem zárható. A belső kilincs vértől egészen maszatos, a külső kilincsen mázolt véryom látható.

A tornácnak a kifeszített ablakhoz legközelebb eső szélé-től az udvaron és a kerten keresztül egészen a kert végén

földbe betaposva megtalálta. A tárcának kiálló része teljesen át volt ázva. A föld a tárcá alatt száraz. Ugyancsak a kertben, az egyik veteményes ágyban egy biztonsági lakatot talált az őrsparancsnok nyitott állapotban. A lakatot a sértett azonosnak ismerte fel a ruhásláda eltűnt lakatjával. A hatlemezes biztonsági lakat semmi erőszak nyomát nem mutatta.

Az őrsparancsnok megvizsgálta Rostás Mihály cigány alibijét, aki megbízhatóan igazolta, hogy április 30-án 23 óra 30 perckor érkezett haza vonaton a közeli, de a helyszíntől ellenkező irányban fekvő városból a helyszíntől 15 km távolságra fekvő lakására. Egy, a cigánytelepet ellenőrző csendőrzárőrrel igazolta azt is, hogy május elsején 1 órától 1 óra 30 percig a lakásán volt. Egyébként állítása szerint előző este 23 óra 30 perctől május elsején 8 óráig a lakását egyáltalában nem hagyta el, ezt a családtagjaival bizonyította. Rostáson sérülés nem látható, járművel nem rendelkezik.

Az őrsparancsnok a sértett viszonyait kutatva arról értesült, hogy sértett vagyonos, de igen fukar ember hírében áll.

Az időjárási viszonyokra vonatkozólag megállapítást nyert, hogy május 1-én 1 órakor erős villámlással és dör-

géssel járt hatalmas felhőszakadás volt, amely kb. hajnali 2 óráig tartott. Az eső előtt napokon keresztül szárazság volt.

A házörző eb magatartására nézve adatot nem lehetett beszerezni.

Kenyeres Jánosra vonatkozólag egy járőr megállapította, hogy 29-én a gazdájától történt megszökése után *Bihari József* gazdálkodó tanyájára ment, mely a helyszíntől kb. 1 km távolságra fekszik. *Bihari* — feltétlenül megbízható egyén — előadta, hogy *Kenyerest* szívesen látta, mert katonapajtása volt. Április 30-án este a késő órákig együtt boroztak, mert *Kenyeres* még az éj folyamán el akart indulni a közeli városba munkakeresés végett. Töle mezítláb távozott. Az órára nem emlékszik pontosan, de távozása csak egy-két perccel a zivatar kitörése előtt történt. *Bihari* a *Kenyeres* által nála visszahagyott csizmákat a nyomozó járőrnek felmutatta, a helyszínen talált csizmanyomok azonban jóval nagyobb lábú emberre mutatnak.

A *Kenyeres* hollétét eddig nem sikerült megállapítani.

FELADAT.

1. Ki vagy kik gyanúsíthatók a tényállásban ismertetett bűneset elkövetésével? A véleményt alaposan meg kell indokolni.

2. A bűneset lejátszódását időrendben pontosan le kell írni. (Rekonstrukció.) A megoldásnál kizárólag csak a tényállásban szereplő személyeket és az ott felsorolt adatokat lehet figyelembe venni.

Megfejtési határidő december 1. Megfejtést csak a csendőrség legénységi állományú egyéneitől fogadunk el. Az eredményt a karácsonyi számunkban fogjuk közölni. Első díj: egy teljes karácsonyfa felszerelés, második díj: egy fényképezőgép teljes felszereléssel, harmadik díj: egy szép ébresztőóra. A pályázat terjedelme nincsen korlátozva.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK.

A francia csendőrség.

(9. közlemény.)

II. ALFEJEZET.

Csendőrök, őrsvezetők és altisztek előléptetési táblázata.

40. §. Az egyes rendfokozatokra vonatkozó előléptetési táblázatok és a csendőrségnél, valamint a köztársasági gárdánál egyes különleges állások elnyerésének alkalmasságáról szóló kimutatások évenként, a főszemlék idején, újból szerkesztetnek.

A rangosztályba nem sorolt őrsvezetők és a főtiszt-helyettesek, az 1. osztályú őrsvezetők és a tiszthelyettesek, valamint az egyéb őrsvezetők és a légióknál, századirodában és a gazdasági hivatalnál beosztott segéd munkások kinevezésére vonatkozó javaslatot egy időben kell az egyéb álla-

sokra vonatkozó előléptetési táblázatokkal a miniszternek előterjeszteni.

A miniszter a javaslatokat a magáévá téve, az előléptetendőkről a 33. szakaszban megállapított csendőrségi csapatok figyelembevételével előléptetési táblázatot állítat össze s azt a hivatalos közlönyben közzététi.

41. §. Az előléptetési táblázatok — a II. Fejezet I. alfejezetében foglaltaknak megfelelően — a légió, a törzs és a különítmény parancsnokok és a 19. légiónál az egy és ugyanazon megyében elhelyezett századcsoportok szerkesztik. A jelölteket érdem szerint osztályozzák. A századparancsnokok javaslata alapján a légió, a törzs vagy különítményparancsnokok által összeállított előléptetési táblázatok tudomásul vétel végett a section parancsnokának kell előterjeszteni, aki azt a csendőrségi testület parancsnokának útján a miniszterhez továbbítja.

Ha az előléptetési táblázatnak felterjesztése után pótelőléptetési táblázat szerkesztése válik szükségessé, azt a megyei csendőrség és a köztársasági gárda belső utasításainak rendelkezései szerint kell összeállítani.

Az egyes őrsvezetői rendfokozatokba való előmozdítást az előléptetési táblázatban megállapított sorrend szerint, a miniszter felhatalmazása alapján, a légió parancsnokok, a gyarmati és a protektorátus alatt álló országok csendőrségeinek parancsnokai végzik, kivéve a rangosztályba nem sorolt és az 1. osztályú őrsvezetői rendfokozatokba való előléptetést, valamint a légióknál, századirodában és a gazdasági hivatalnál lévő segéd munkási állásokba való kinevezést.

Ez utóbbi rendfokozatokba, illetve szolgálati állásokba való kinevezést az előléptetési táblázatban megállapított sorrend figyelembevételével a miniszter végzi.

III. ALFEJEZET.

Tisztek előléptetése.

42. §. Az egyes tiszti rendfokozatokba és állásokba való kinevezés az egész testületben egységesen történik.

43. §. Miután a hadnagyok és az alhadnagyok szolgálati állásai a csendőrségnél azonosak, a hadnagyságok fele előléptetésképpen a csendőrségvezetőknek (lovasoknak és gyalogosoknak), a köztársasági gárdához beosztott tizedeseknek, szakaszvezetőknek, őrmestereknek, tiszthelyetteseknek és főtiszthelyetteseknek van fenntartva. Ezek előbb csupán az alhadnagyi rendfokozatot nyerhetik el és hadnagyokká csak akkor nevezhetők ki, ha mint alhadnagyok két évet szolgáltak.

Béke idején, a csendőrségnek és a köztársasági gárdának előbb említett egyénei csak akkor nevezhetők ki hadnaggyá, ha igazolni tudják, hogy legalább 3 éven át mint őrsvezetők, illetőleg szakaszvezetők szolgáltak és a jelöltek iskoláját — hová csak pályázat útján vehetők fel — sikeresen elvégezték.

A hadnagyságok másik fele azoknak a bármely fegyvernembeli hadnagyoknak van fenntartva, akik 25 évnél nem fiatalabbak, de 36 évnél nem idősebbek, tekintet nélkül arra, hogy a hadnagyi rendfokozatot mióta viselik.

Azokat a csapatbeli hadnagyokat, akik a csendőrséghez való felvételre elő vannak jegyezve, ha időközben magasabb rendfokozatba lépnek elő, az előjegyzésből törölni kell.

A következő évben azonban, egyszerű kérelmükre, anélkül, hogy újabb vizsgát kellene tenniük, a jelöltek sorába újra felvehetők. Ebben az esetben a hadnagyi pályázatnál nyert rangszámuknak megfelelő rangot kapnak a századosok ranglajstromában.

44. §. A századosi rendfokozatok felerészét csendőrhadnagyokkal, másik felét a hadsereg bármely fegyver-

neméhez tartozó századosokkal töltik be. Utóbbiaknak azonban igazolniuk kell, hogy 25 évnél nem fiatalabbak és 43 évnél nem idősebbek és hogy mint tisztek a sorhadban vagy annak tartalékában 5 évig ténylegesen szolgáltak.

45. §. A hadsereg hadnagyai és századosai a csendőrségnél rangszámot aszerint kapnak, hogy a szakvizsgát minő eredménnyel tették le.

Hadseregbeli tisztek a köztársasági gárdába (akár a lovassághoz, akár a gyalogsághoz) csak akkor oszthatók be, ha az ott megüresedett helyekre a csendőrségnél előzetesen szolgált tisztek közül pályázó nincsen.

Hadseregbeli századosok, akik a csendőrséghez való felvételüket kérik, csak a megyei csendőrséghez oszthatók be.

46. §. A gazdasági századosi helyekre csak gazdasági hadnagyok vagy gazdasági szolgálatra beosztott csendőrhadnagyok jöhetnek figyelembe.

Ilyen pályázók hiányában csak olyan csendőrszázadosok nevezhetők ki, akiknek e különleges szolgálatra való alkalmassága ismert. Csendőrhadnagyok csak akkor, ha előléptetésre vannak javasolva és százados gazdasági tisztül alkalmasnak vannak minősítve.

47. §. Az őrnagy, alezredesi és ezredesi rendfokozatokat csak a csendőrtisztek érhetik el rendes előléptetés útján.

48. §. A csendőrséghez átlépett hadnagyoknak és századosoknak a rangja, a megbízatásnál és előléptetésnél, csak a felvétel okiratának keltétől számítódik.

Mindazok a törvények, rendeletek és elhatározások, amelyek a szárazföldi hadseregben a tisztek osztályozását szabályozzák, a csendőrségre is alkalmazást nyernek.

49. §. Miután a köztársasági gárdának az a rendeltetése, hogy az ország fővárosában felügyeljen, szolgálatának ellátása tekintetében a rendőrfőkapitány rendelkezésére van bocsátva.

A köztársasági gárda tisztjeinek előléptetésénél és az üresedésben lévő tiszti helyek betöltésénél a belügyminiszter véleményét ki kell kérni. A hadügyminiszter közli vele azoknak a tiszteknek a nevét, akiket kiválasztás végett a köztársasági elnöknek be akar jelenteni; a belügyminiszter jogköre csak arra szorítkozik, hogy véleményt adjon.

Ha a köztársasági gárdában valamely altiszt alhadnaggyá vagy valamely tiszt magasabb rendfokozatba lép elő, egyúttal a megyei csendőrséghez nyeri beosztását; csupán a hadnaggyá előléptetett alhadnagyok maradhatnak továbbra is a köztársasági gárdában.

50. §. Azok a századosok és hadnagyok, akik valamely hadseregbeli csapatból jöttek át a csendőrséghez, kérhelik az előző csapatukhoz való visszahelyezésüket, ha az illető csapatnál van olyan százados vagy hadnagy, aki hajlandó helyettük a csendőrséghez átlépni és a felvételi vizsgát eredményesen leteszi.

Ezeknek a cseréknek csak a jelen utasításban előírt feltételek mellett lehet helye.

Ezek közül a tisztek közül azok, akik a csendőrségnél nem léptek elő, elvesztik az egész időt, amit a csendőrségi szolgálatban töltöttek. Megtartják azt a rangjukat, amellyel a csendőrséghez való belépés előtt bírtak, de annál a csapatnál, amelybe visszalépnek, nem nyerhetnek magasabb rangot, mint amilyennel az őket felcserélik bírnak.

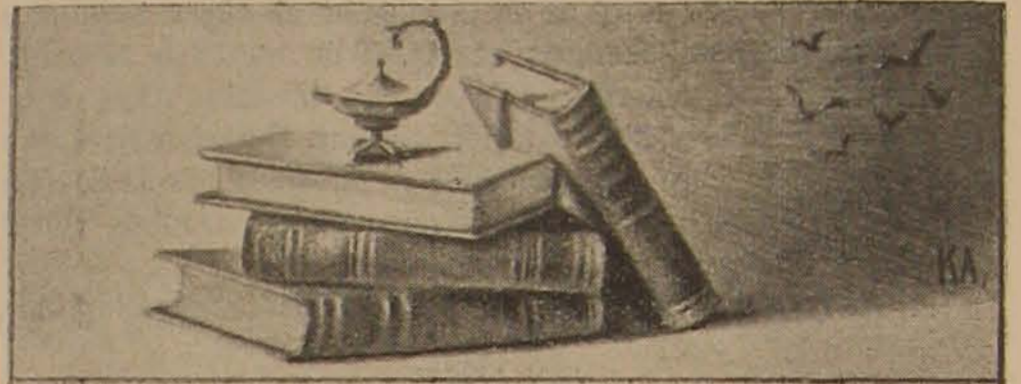
Azokra, akik a csendőrségnél előléptetve lettek, a fegyvernem változtatásáról szóló 1838. évi március hó 16-án kelt rendelet 56. §-ának rendelkezéseit kell alkalmazni.

Azok a hadnagyok és századosok, akik a csendőrség kötelékéből eredeti csapatukhoz visszalépnek, elvesztik igényüket arra, hogy a csendőrséghez újból visszatérhessenek.

Ez alól kivételnek csak azokkal szemben van helye, akik háború idején azért hagyták el a csendőrségi testületet, hogy

a hadseregben csapatszolgálatot teljesíthessenek. Ezek az utóbbi tisztek, ha egyébként csendőrségi szolgálatra továbbra is alkalmasak, kérelmükre minden külön feltétel nélkül a csendőrséghez visszavehetők. Ilyenkor vagy a már a csendőrségnél birt rangjukkal, vagy a felvételi okmány keltétől számított ranggal vehetők át. A jelen utasítás 43. és 44. §-ában a csapattiszteknek fenntartott helyek fele ezekkel a tisztekkel tölthető be.

(Folytatjuk.)

CSENDŐR LEKSZIKON.

161. Kérdés. A Szut. 312. A. 3. pontja szerint el kell jogni azt, aki büntett nyomainak vagy bűnjeleknek megsemmisítése, megváltoztatása vagy elrejtése által megghiusítani törekszik a bűnvádi eljárást. Vonatkozik-e ez a rendelkezés olyan egyénre is, aki a büntett elkövetésében egyáltalában nem vett részt, csak utólag siet a gyanúsított segítségére ily módon? Vonatkoztatható-e továbbá ez a rendelkezés olyan egyénre is, aki szabadságvesztéssel büntetendő vétség esetén törekszik a nyomok és bűnjelek megsemmisítése stb. által a bűnvádi eljárás megghiusítására?

Válasz. Az az egyén, aki a gyanúsított érdekében a büntett nyomainak eltüntetése vagy megváltoztatása által a bűnvádi eljárás megghiusítására törekszik, gyanúsítható az elkövetett büntettben való bűnsegédességgel is a Btk. 69. §-a 2. pontja szerint, ha adat merül fel arra, hogy az utólagos segítséget a tettesnek megígérte. Ha ezzel nem gyanúsítható, cselekménye egyébként bűnpártolás. Ha bűnsegédességgel gyanúsítható a nyomok eltüntetésében közreműködő, elfogatásának kérdése elsősorban ahhoz igazodik, mily bűncselekménynek részese? Ha ez a bűncselekmény az elfogásra önálló jogcím (Szut. 312. A. 1. pont), a 3. pont szerint az elfogatás jogcímének vizsgálata fölösleges. Figyelni kell különben arra is, hogy az ilyen, a bűnvádi eljárás megghiusítását célzó tevékenység nem tünteti-e fel más büntetendő cselekmény önálló jelenségeit (magánokirathamisítás, közokirathamisítás, lopás stb.), mert ilyen esetben is az elfogatás önálló jogcíme akadhatunk.

Ha a bűnvádi eljárás megghiusítását szabadságvesztéssel büntetendő vétség esetén kísérli meg valaki a nyomok és bűnjelek megsemmisítésével vagy másként, ez magában véve nem jogcím az elfogásra, amint nem önálló jogcím magának az alapvétségnek elkövetése sem, mert a Szut. világos rendelkezése szerint csak a büntett nyomainak eltüntetése vagy megváltoztatója esik a feltétlen elfogás parancsa alá.

Minthogy pedig az, aki valakit hamis vallomásra akar bírni büntető ügyben, már ezzel magában véve elkövette a Btk. 222. §-ába ütköző hamis tanúzásra csábítás büntettét, magától értetődő a Szut. 312. A. 3. pontjának az a rendelkezése, hogy az ilyen egyént akár büntett az alapcselekmény, akár szabadságvesztés büntetéssel büntetendő vétség, feltétlenül el kell jogni. Ebben az esetben különben, önálló büntetről lévén szó, a járőrnek pénzbüntetéssel büntetendő

alapszelekmény esetén is mérlegelnie kell, hogy van-e az elfogásnak más jogcíme, vagyis hogy tartani lehet-e az illető megszökésétől.

162. Kérdés. *A tettes a vele együtt bűnvádi eljárás alá vont orgazdát a valósággal ellentétes állítások meglétére igyekszik rábírní. Megállapítja-e a tettes cselekménye a Btk. 222. §-ába ütköző hamis tanuzásra való csábítás bűntetté?*

Válasz. A tettesnek ez a cselekménye nem hamis tanuzásra való csábítás. Az orgazda ugyanis nem tanu; a hamis tanuzásra való csábítást pedig csak olyan egyénre vonatkozólag lehet elkövetni, aki mint tanu kihallgatható és megeskethető. Az is jogi akadály a hamis tanuzásra való csábítás megállapításának, hogy büntető ügyben a hamis tanuzást csak más ügyében lehet elkövetni, az orgazda pedig saját ügyében vall.

163. Kérdés. *A Szut. 312. A. 4. és D. 21. pontja alkalmazását tekintve bűnvádi eljárásnak számít-e a csendőrségi nyomozás?*

Válasz. A birói gyakorlat a bűnvádi eljárás fogalmát akként értelmezi bizonyos esetekben, hogy a bűnvádi eljárást megindítottak kell tekinteni, ha a gyanúsított személye ellen valamely intézkedést tettek vagy mint ilyent, kihallgatták. Ez az értelmezés van érvényben különösen a Btk. 228. §-a esetén.

A Szut. 387. §-a különbséget tesz a bűnvádi eljárás és a nyomozás fogalma között, amidőn *terheltnak* nevezi azt, aki ellen a bűnvádi eljárás folyik, *gyanúsított* pedig azt, aki ellen nyomozást indítottak. Minthogy pedig ezzel a Szut. elvi alapot teremtett a két fogalom meghatározásában, úgy dönthetjük el a Szut. szempontjából a kérdést, hogy bűnvádi eljárás alatt akkor áll valaki, ha ellene a vizsgálat elrendelését indítványozták vagy vádiratot nyújtottak be. Ez az értelmezés a kérdésnek az egyéni szabadságot érintő fontosságát tekintve mindenesetre helyesebb, mintha a nyomozást is bűnvádi eljárásnak vennők, mert nyomozást egyszerű gyanú alapján is lehet indítani, míg a bűnvádi (birói) eljáráshoz nyomatékos gyanú kell.

164. Kérdés. *A sértett motoros kerékpárját őrizetbe helyezi egy autószinben (garage-ban). Az autószin tulajdonosa a sértett engedelmé nélkül a motoros kerékpárt használatba veszi. Ha a járőr tetten éri az autószin-tulajdonost a jogtalan használaton, a Szut. 310. d) pontja alapján elővezetheti-e?*

Válasz. A Szut. 310. d) pontja olyan esetben kerül alkalmazásra, amikor a járőrnek világos tényállás nem áll rendelkezésére és egyelőre a gyanús egyén kiletének biztos megállapítására és a továbbiak felderítésében való rendelkezésre állására van szükség. Ilyen eset például az, ha egy toprongyos egyén értékes csomagot cipel az országúlon vagy egy magánegyénél például Máv. jelzésű tárgyakat találnak. Ha azonban a járőrnek a gyanús egyén kileté iránt nincs kétsége, a tényállással is tisztában van, a Szut. 310. d) pontja szerint elővezetésre nincs szükség. Az elővezetés vagy esetleg elfogás kérdése ekkor más szempontok szerint alakul.

165. Kérdés. *A Szut. 312. A. 5. pontja esetében el kell fogni azt, aki a megkísérelt büntettet vagy vétséget végre akarja hajtani vagy azzal fenyegetőzik, hogy újabb vétséget vagy büntettet fog elkövetni. A »megkísérelt büntett vagy vétség« kifejezés az A) címjeliratban csoportosított bűncselekményekre vonatkozik-e, vagy újabb bűncselekményre? Az újabb vétség elkövetésével való fenyegetőzésnek szabadságvesztés büntetéssel büntetendő vétségre kell-e vonatkoznia?*

Válasz. A Szut.-nak ez a pontja arra az esetre vonatkozik, amikor a tettes ellen megkísérelt büntett vagy szá-

badságvesztés büntetéssel büntetendő vétség miatt nyomozás indult s e nyomozás során nagy hangon kijelenti a gyanúsított, hogy az eljárás őt nem fogja megakadályozni a cselekmény végrehajtásában. Tehát nem újabb önálló bűncselekmény elkövetéséről van szó, hanem az eljárás tárgyát tevő kísérlet befejezéséről.

Ha a gyanúsított újabb önálló vétség elkövetésével fenyegetőzik, ennek az újabb önálló vétségnek nem kell szükségképen szabadságvesztés büntetéssel büntetendőnek lennie, mert hiszen ezt nem is követeli meg a Szut. Mindazonáltal a gyakorlatban ennek a rendelkezésnek végrehajtásánál ügyelni kell arra, hogy az eset súlyát a járőr helyesen ítélje meg. Tudnia kell, mikor kell a gyanúsított kijelentését komolyan vennie s mikor kell üres szószátyárkodásnak vagy nagyolásnak tekintenie. Tudnia kell, hogy komoly és erélyes figyelmeztetés igen sokszor helyesebb, mint az elfogásban megnyilvánuló kényszerintézkedés. Tudnia kell, mi a kilátásba helyezett bűncselekmény jelentősége, ami mások életének, testi épségének vagy vagyonának komoly veszélyeztetésében áll.

166. Kérdés. *El kell-e fogni azt az egyént, aki ellen pénzbüntetéssel büntetendő vétség miatt folyik bűnvádi eljárás s büntett vagy újabb vétség elkövetésével fenyegetőzik?*

Válasz. A Szut. 312. A. pontjai szerint ilyen címen elfogásnak nincs helye. Ez esetben a csendőr a gyanúsítotthoz megfelelő figyelmeztetést intéz s ha a fenyegetőzést ezután is folytatja s ez a fenyegetőzés maga önálló bűncselekmény (pl. kihágás közcsend ellen), az elfogásnak a Szut. 312. B. 12. pontja szerint lehet helye.

167. Kérdés. *El kell-e fogni a pénzbüntetéssel büntetendő vétség miatt gyanúsítottat, ha megszökik, elrejtőzik vagy szökésre előkészületet tesz?*

Válasz. Minthogy a Szut. 312. A. 7. pontja ily címen csak büntett vagy szabadságvesztés büntetéssel büntetendő vétség gyanúsítottját rendeli elfogni, elfogásnak ilyen esetben nincs helye. A járőrnek azonban a gyanúsított magatartásáról az eljáró bíróságnak jelentést kell tennie akkor is, ha a gyanúsított szökése vagy szökésre irányuló előkészülete a nyomozás befejezése után jut tudomására, mert ezzel az igazságszolgáltatás érdekeit szolgálja.

168. Kérdés. *Mily esetekben ad ki a bíróság elfogató vagy elővezető parancsot?*

Válasz. Az eljáró bíróságok rendszerint akkor adnak ki valakinek elővezetésére vagy elfogatására parancsot (felhívást), ha az illető ellen előzetes letartóztatást vagy vizsgálati fogságot rendeltek el, vagy az mint vádlott vagy akár tanu szabályos idézésre nem jelent meg.

169. Kérdés. *A sértett az örsön ismeretlen tettes ellen panaszt tesz hivatalból üldözendő lopás büntette miatt. A járőr nyomozása alapján megállapítható, hogy a sértett a lopás tényében minden valószínűség szerint tévedett, mert a lopott tárgyakat saját házában megtalálta a járőr. Kell-e ilyen esetben jelentést szerkeszteni s az illetékes bírósághoz betérjeszteni?*

Válasz. Minden feljelentés tárgyában az utolsó szót az a bíróság mondja ki, amelynek hatáskörébe az elkövetettnek állított bűncselekmény elbírálása tartozik, törvényszéki hatáskörben pedig minden esetben annak a kir. ügyészségnek kell érdemi indítványt tennie, amely az illetékes kir. törvényszék mellett működik.

Minthogy magam is megismertem a bajt, tudom, hogy segítségére kell sietni a szerencsétleneknek.

Vergilius.

A csendőrnek tehát olyan esetben is jelentést kell szerkesztenie, illetőleg a feljelentést olyan esetben is meg kell küldenie ezeknek a hatóságoknak, amikor nézete szerint bűncselekmény nem forog fenn. Természetesen nincs arra szükség, hogy a csendőr a nyomozás adatairól véleményt nyilvánítson, mert ez feladatkörébe nem tartozik s hivatalos jelentősége ennek a véleménynek nem is lenne, hanem a lelkiismeretesen lefolytatott nyomozás anyagát kell csak fel tüntetnie jelentésében.

170. Kérdés. *A tettes az országút árkában részegen fekvő sértett zsebéből 400 pengőt tartalmazó pénzlárcát ellop. El kell-e fogni a gyanúsítottat, ha egyébként rendes lakása és foglalkozása van?*

Válasz. Minthogy a tettes nem maga helyezte a sértettet öntudatlan és védelemre tehetetlen állapotba a lopás elkövetése végett, a cselekmény érték szerint minősülő lopás büntette csupán s így elfogásának különleges jogcíme nincsen.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy gondatlanságból okozott emberölés vétségének kiderítése.

Irta és nyomozta: FÜLEKI JÓZSEF tiszthelyettes, szakaszparancsnok (Toponár).

1924 január 9-én Kertész József *) versegi lakos, kovácsmester, ijedt arccal, halálsápadtan rontott be a versegi őrre és akadozva, jajveszékelve a következőket adta elő:

— Nagy szerencsétlenség történt nálam, tiszthelyettes úr, nem tudom mit csináljak, ilyet még soha nem láttam, sem nem hallottam.

— No, mi történt? — kérdeztem — A feleségének vagy gyermekének történt valami baja?

— Jaj, dehogy, bár inkább velük történt volna, de éppen az bánt, hogy mással, idegennel történt; képzelje, tiszthelyettes úr, Kalmár János kiskartali gazda beküldött hozzám egy Lankaszter fegyvert ezelőtt két héttel, hogy azt kijavítsam, mert az egyik kakas nem sütötte el a töltényt.

— Ma reggel a fegyvert szétszedve kivittem a műhelybe, hogy majd megvizsgálom és kijavítom, tanoncaimmal azonban egy másik sürgős munkába kezdtem. Alig kezdtünk hozzá a munkához, bejött a műhelybe Szénási János szomszédom és legjobb barátom. A műhelyben a tanoncokkal annyira el voltam foglalva, észre sem vettem, hogy Szénási a félretett fegyvert összerakta, kiment a műhely elé, egy magával hozott tölténnyel a puskát megtöltötte és sziven lötte magát. Jaj, Istenem, mit csináljak?

A panaszost vigasztalni kezdtem, mondtam neki, hogyha így történt a dolog, úgysem lehet semmi baja neki ebből,

mire azt felelte a panaszos, hogy ő azt úgyis tudja, hogy baja nem lehet neki ebből a dologból, de nagyon sajnálja, mert jó szomszédja és jó barátja volt, ha már mindenáron meg akart válni az élettől, miért nem hajtotta végre tettét otthon?

A panasz vétele után Boros János csendőrrel a helyszínre siettem, ahol a következőket találtam:

Néhai Szénási János hat lépés távolságban feküdt a kovácsműhely előtt, lábbal a műhely felé, hanyattfekve. Pokróccal volt letakarva, melyet eltávolítottam róla és mindenekelőtt azt akartam megállapítani, hogy valóban meghalt-e már az illető. Miután kétségtelenül megállapítottam, hogy a halál bekövetkezett, nekifogtam a hulla tüzetes megvizsgálásának. Szíve táján volt egy lött seb, melynek vizsgálatánál azonnal láttam a sörétek nyomát, azonban a ruhán pörköt vagy a seb körül a bőrbe ékelődött löpor szemcséket sehol nem találtam. Igaz, hogy a lövést a kabáton és mellényen keresztül kapta s így löpor szemcséket akkor se igen találhattam volna, ha a lövés közvetlen közelből történt, illetve ha a puskacsövet, mint az öngyilkossági eseteknél, kényszerűségből, testéhez szorította.

A szerencsétlenségről sem a szomszédban lakó hozzátartozók, sem mások nem tudtak semmit, Kertész előadása szerint nem mert senkit, legkevésbé a hozzátartozókat értesíteni.

Ez a körülmény megerősítette azon gyanúmat, amely a hulla megvizsgálásánál az első percben már megérlelődött bennem, hogy t. i. Szénási János életét idegen kéz oltotta ki. A seb arról tanuskodott, hogy a lövés vízszintes irányból jött, vízszintes irányban pedig az öngyilkos nem tarthatta a puskát, mert akkor nem tudta volna elsütni, a másik gyanús körülmény pedig, amint már fentebb említettem, az volt, hogy a ruhán nem találtam semmiféle pörköt. El lehetett azt képzelni, hogy jelen esetben a seb tája löpor szemcséktől mentes, azt azonban alig, hogy a ruha ne pörkölődött volna meg.

Most azon kezdtem gondolkodni, hogy a tettet mi indíthatta a tett elkövetésére. Itt azonban gondolataimban semmi elfogadható következtetésre nem tudtam jutni.

A helyszíni szemle elvégzése és annak rajzban történt megörökítése után hozzáfogtam a két tanonc kikérdezéséhez, kik közül az idősebb 15, a fiatalabb 12 éves volt.

A tanoncok nagyon meg voltak ijedve, de azért az esetet épügy adták elő, mint mesterük, Ebből azt következtettem, hogy Kertész kovácsmester a tanoncait kioktatta.

Ezután átmentünk az elhalt hozzátartozóinak lakására, akik odaérkezésünkkor még mit sem tudtak az esetről. Kikérdeztem a szülőket és fiatal feleségét, kivel az elhunyt két év óta élt házasságot, megtudtam, hogy egy egyéves kisgyermekük van, példás családi életet élnek, anyagi viszonyaik rendezettek, van 16 hold földjük, mindezekből megállapítottam, hogy öngyilkosság teljesen ki van zárva, mert hiszen arra semmi ok nem forgott fenn. Csak a kikérdezés után értesítettem kíméletesen őket a szerencsétlenségről, mire azok zokogva rohantak át a kovácsműhely udvarára.

Kertész Jánost és tanoncait újra kikérdeztem, akik már egyízben előadásukat újra megismételték. Kikérdeztem az összes közeli szomszédokat, kik közül többen előadták, hogy a lövést hallották, de nem törődtek vele, mert Kertész máskor is szokott javítás alatt álló puskákat kipróbálni.

Nyomozás közben találkoztam egyik cigány besúgómmal, aki azt kérdezte tőlem, igaz-e, tiszthelyettes úr, hogy Kertész kovácsnál meglőtték Szénási Jánost? Mondtam neki, hogy igaz és mindjárt kérdeztem, nem hallotta-e, hogy ki lötte meg?

A besúgóm azt felelte, hogy bár nem tudja azt, hogy ki löthette le Szénásit, azt azonban tudja — mert látta —

*) A neveket megváltoztattuk. Szerk.

hogy Kertész két tanonca a reggeli órákban a mezőkön keresztül futott Aszód irányában, de Kertész utánuk szaladt és visszavitte a tanoncokat a házába.

Most már tisztában voltam azzal, hogy a tanoncok a bűnösök, akik a tettük elkövetése után félelmükben elszaladtak, amit gazdájuk észrevett és mert a gondatlanság őt is terhelte, kitalálta az előadott öngyilkossági mesét, hogy ezáltal a tanoncokat és magát a felelősség alól mentesítse.

A besúgóval történt beszélgetés után előveztettem Kertészt és tanoncait a laktanyába, de Kertész, akit elsőnek kérdeztem ki, most is makacsul tagadott. Amikor őt kiküldtem és idősebbik tanoncát az irodába hívtam, Kertész odaszólt tanoncának: »Mondd csak úgy, ahogy mondtad előbb az igazat, ne félj semmit, nem szabad hogy megverjenek!«

A tanonc csakugyan megmaradt előbbi állításai mellett, de azután, mikor látta, hogy a kikérdezésnek csak nem akar vége szakadni és egyes kérdéseket újra meg újra felteszek hozzá, amikre ő már tizszer-hússzor feleletet adott, továbbá amikor lelkére beszéltem, hogy milyen rút dolog hazudni, akkor is, ha valami hibát elkövettünk, a fiú végre is megtört, elkezdett zokogni és beismerte, hogy Szénásit ő lötte meg.

Mikor zokogása csillapult, előadta, hogy reggel, amikor gazdája kiment a műhelybe, egy puskát vitt oda és azt a fal mellé támasztotta. Mondta, hogy azt majd később kijavítják. Fél nyolc órakor bementek reggelizni, ő és tanonctársa hamarosan készen lettek a reggelivel és visszamentek a műhelybe, gazdájuk még a házban maradt.

A műhelyben kezébe vette a fegyvert és elkezdett azzal célozgatni az ajtón át ki az udvarra. A billentyűt éppen abban a pillanatban húzta el, amikor a puskacső irányában hirtelen felbukkant Szénási János alakja. Egy nagy durranást hallott és megdöbbenve látta, hogy Szénási hanyattvágódik. Ő ijedtében ledobta a fegyvert Szénási mellé és tanonctársával futásnak eredt. Gazdájuk azonban utánuk szaladt, a cigánysor közelében utólérte őket, visszavitte és kioktatta, hogy mit mondjanak a csendőröknek, ha majd kikérdezik. Egyben előadta, hogy ő nem tudta, hogy a fegyver töltve van, mert javítás végett lett hozzájuk beadva. A fiatalabbik tanonc az esetet hasonlóan adta elő.

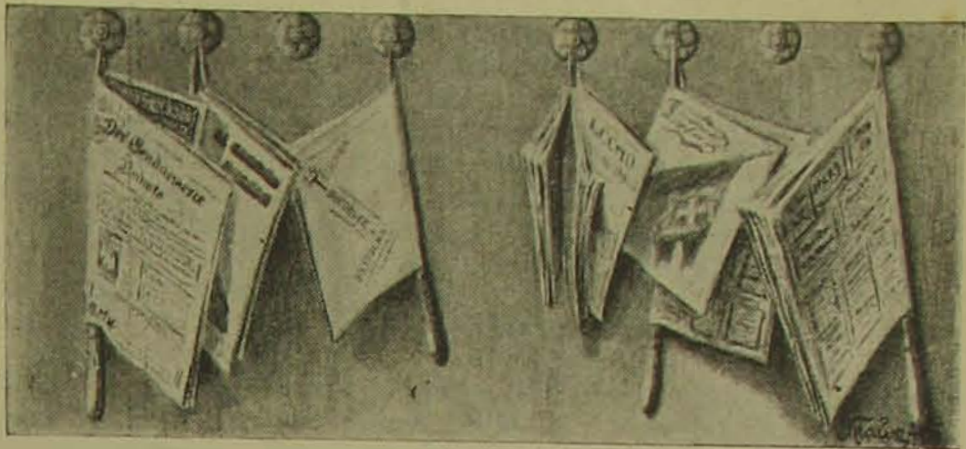
Kertész Jánost most újra kikérdeztem, aki most már beismerte, hogy az eset úgy történt, amint azt tanonca előadta. Hogy a töltény miként került a puskacsőbe, arról nem akart tudni. Előadása szerint valószínűleg talált tanonca valahol egy töltényt és a tanonc töltötte meg a puskát ezzel a talált tölténnyel. A tanonc azonban ezt tagadta.

Azon kérdésekre, hogy miért tanította ki tanoncait és miért állította be úgy az esetet, mintha öngyilkosság történt volna, Kertész azt mondotta, hogy félt Szénási hozzátartozóinak haragjától és azt sem akarta, hogy a tanoncokat megbüntessék.

Kertész János az örsön előjegyzett orvvadász volt. Mivel a hozzá javításra adott fegyver egyik csőve jó volt, valószínű, hogy a hajnali órákban kiment vadászni, a fegyvert akkor töltötte meg s hazajövetelkor elfeledte azt kiüríteni. Az is ki volt zárva, hogy a töltényt Kalmár, a puska tulajdonosa hagyta volna benne a csőben, mert az ő töltényei kartonjának színe barna volt, az pedig, amelytől a halálos lövés eredt: vörös.

A megtartott házkutatás alkalmával Kertésznél más töltényt nem találtam.

Kertész János kovácsot és B. Gy. fiatalkorú tanoncot a pestvidéki kir. ügyészségnek feljelentettem, de hogy mily büntetést kaptak, nem tudom, mert közben más örsre kerültem.

LAPSZEMLE.

(Ausztria.) Der Gendermeriebeamte.

103. szám.

Szt. Lorenzen. A lap állást foglal az itt lejátszódott véres eseményekhez és megjegyzi, hogy az államhatalom előre tudhatta, hogy a felfegyverzett nemzeti védőőrség és a védőszövetség rövidesen megvívja döntő harcát. Éppen ezért idejében közbe kellett volna lépni annál inkább, mert az osztrák csendőrség, rendőrség és katonaság oly megbízható karhatalmat képeznek, amelyre mindenkor lehet számítani. (Tudni kell, hogy augusztus utolsó napjaiban a fenti két egyesület egy gyűlés alkalmával összetűzött, aminek az eredménye több halott és számos sebesült volt.)

Az új lakbérek címen értekezést találunk, hogy miként kellene az új lakbértörvény alapján a csendőrség lakbéréit megállapítani. Mint a fizetésnél, a lakásigénynél is minimumot kellene megszabni, ami a legalacsonyabb rendfokozatú csendőr részére két szoba és konyha lenne s a magasabb rendfokozatúak lakásigényét azután ebből kiindulva kellene megállapítani.

Az állami alkalmazottak fizetését szabályozó legújabb törvény egyes hátrányos rendelkezéseinek megváltoztatása iránt indított mozgalomról az előző számban már hírt adtunk. Figyelemreméltó az e tárgyban megjelent újabb cikk is, amely a nyugdíj kedvezőbb megállapítására a következő javaslatot tartalmazza:

Pl. X. Y. csendőr 1924. I/1. óta 306 schilling havi fizetést kap és 1930. I/1-én elérheti a 436 schilling havi fizetést. Ha az illető 1929. VI/1-én betegség folytán nyugállományba helyeztetik, akkor a magasabb fizetési fokozat eléréséhez megszolgált 5 teljes évre eső hányad a nyugdíjkiszámítás alapját képező illetékhez számíttassék hozzá, vagyis $436 - 306 = 130 : 6 = 21.77 \times 5 = 108.85$, a nyugdíjkiszámítás tehát $306 + 108 = 414$ schilling fizetésből történjék.

Az érvényben lévő szabályok szerint a 18. életév betöltése előtt teljesített állami szolgálatot nem számítják be a nyugdíjidőbe. A lap méltányosnak tartaná, hogy azoknál, akik a háború alatt, felhívás alapján, önként léptek be katonának vagy valamilyen katonailag szervezett alakulatba s igen gyakran rövid időn belül a harctérre kerültek, ez alól a szabály alól kivételt tegyenek. Minthogy a csendőrségnél ily egyének csak igen kis számban vannak, fokozottan figyelmébe ajánlja őket a vezetőségnek.

A Szt. Lorenzeni események kapcsán egyes napilapok a csendőrség megreformálásának a szükségességét hangsúlyozták. A lap úgy véli, hogy ilyen véres események legcélszerűbben az illegális fegyveres védőőrségek felosztásával előzhető meg, de ha a közvélemény éppen a csendőrség megreformálásától reményli az eredményt, akkor a csendőrség felsorolhatja kívánságait: létszámemelés, gépjárművek rendelkezésre bocsátása, jó pisztoly és még jobb ruházat rendszeresítése, végül az ügyeleti és készülségi szolgálat megfelelő díjazása, valamint a ruhaátalány felemelése.

—0—

(Németország.) Der Gendarm.

24. szám.

Augusztus 22-én és 23-án tartotta Berlinben a 13-ik országos gyűlését a porosz csendőrök egyesülete. Az elnök megnyitó beszédében jelezte, hogy az egyesület ez alkalommal csak szervezeti kérdésekkel foglalkozik. Az illetményemelés kérdésével nem foglalkoznak, mert a csendőrség tagjainak a fizetése a megélhetésre nem elegendő s az illetmények emelése mindenképpen szükséges és méltányos lenne ugyan, mégis, az ország nehéz anyagi helyzetére való tekintettel a csendőrség tagjai nem akarnak teljesíthetetlen követeléseket támasztani. Hangsúlyozta továbbá, hogy a csendőrség

változatlanul kitart azon álláspontja mellett, hogy nem pártoknak, hanem az állam egé zének a szolgálatára van rendelve s ezért mindenféle pártpolitikai tevékenységtől távol tartja magát. A csendőrség egyedüli hivatása, hogy a szolgálatát kifogástalanul teljesítse, a politika nem tartozik reá. — A »*Polizeischule für Technik und Verkehr*« parancsnoka előadást tartott a csendőrség feladatairól a közlekedésrendészeti szolgálat ellátása terén. Ismertette a külföldi államok rendőrségeit és csendőrségeit, közöttük a magyar csendőrséget is. Előadását vetített képekkel kísérte. (A magyar csendőrségről vetített felvételeket az iskola két tisztje a múlt évben készítette a Csendőrségi Lapok támogatásával.) Az iskolába egyébként jelenleg csendőrök is vannak vezényelve gépjárművezetői tanfolyamra. — A szervezési kérdések tárgyalásánál egy csendőr bejelentette, hogy a porosz rendőrtisztviselők egyesülete felhívta, hogy lépjen be az egyesületbe azzal a céllal, hogy a csendőrség tagjait az ő révén a rendőrségi egyesületbe való belépésre bírják. A bejelentő, akinek vezetőállást ajánlottak fel, azt visszautasította s az esetet a gyűlésen bejelentette. — Ezután különféle folyóügyeket tárgyaltak.

Theodor Heuss érdekes párhuzamot von a német köztársaság első két elnöke: *Ebert* és *Hindenburg* között. Két ellentétes világnézet képviselői, a porosz katona és a délnémet szocialista, a »két Németország« találkozta érzésben és tettekben akkor, amikor nem gazdasági elméletek harcáról, hanem a német haza sorsáról volt szó. Bennük testesült meg a német egység és a hazaszeretet s a német népnek nincs más feladata, mint hogy az ő példájukat kövesse.

Köllner százados a csendőröknek a pisztolylövésben való alaposabb kiképzését sürgeti. A közbiztonsági szolgálat feltűnően sok csendőr-áldozatának okát főképen abban látja, hogy a csendőrök nem ismerik a fegyverüket s azzal nem tudnak bánni. Sok még szétszedni sem tudja. A szakszerűtlen kezelés az oka azután a sok működési zavarnak. Szükségesnek tartja, ebben a tekintetben a csendőrök alapos átképzését. A pisztolylövést nem katonai értelemben, hanem sportszerűen kell gyakorolni, nem arra kell törekedni, hogy a csendőr minél kisebb célokat tudjon nagy távolságból eltalálni, hanem, hogy a közelében lévő nagy célokat villámgyorsan le tudja küzdeni. Kiváló katonák, akik távcsőves, feltámasztott puskával »brilliroznak«, ezek nélkül képtelenek egy szarvast eltalálni. Amíg a csendőr a fegyverét nem ismeri, idegenkedik tőle és nem bizik benne, egy olyan fegyver pedig, amelyikben nem bízunk, nem fegyver.

A Schleswig-Holsteinban a csendőrség működési területén legutóbb elkövetett *sorozatós bombamerényletekkel* kapcsolatban a lap megemlíti, hogy a nyomozásban a csendőrségen kívül résztvettek: a Flensburgi Landeskriminalpolizeistelle (vidéki rendőrségi szerv, amelynek nyomozásoknál körülbelül az a feladata, mint a mi nyomozó alosztályainknak), a niebüllli határőrség és a berlini rendőrség kiküldöttei, akik repülőgéppel érkeztek a helyszínre. A főügyész megbeszélésre hívta össze a nyomozásban résztvett szervek képviselőit, a csendőrséget azonban nem, amit a lap igen rossz néven vesz, mert semmiféle panasz nem merült fel abban az irányban, hogy a csendőrség nem teljesítette volna megfelelően a feladatát a nyomozás tekintetében. (Véleményünk szerint ebben közrejátszhatott az a körülmény is, hogy a porosz csendőrség mind technikai felszerelés tekintetében, mind pedig más tekintetekben meglehetősen a rendőrség mögött marad. Fejlesztése kétségtelenül növelné az iránta való bizalmat. Szerk.)

25. szám.

Majevszky alezredes a rendőrség és a csendőrség fegyverhasználati jogának egyes kérdéseivel foglalkozik. Egy, 1928-ban kiadott belügyminiszteri rendelet a megszökött foglyok elleni fegyverhasználatot ahhoz a feltételhez kötötte, hogy a fogoly büntetett követett legyen el. Egy újabb rendelet ezt oda módosította, hogy a rendőrségi fogdáknak szolgálatot teljesítő rendőrök fegyverüket minden fogolyszökevény ellen használhatják, mert a fogdában a szökés felfedezése vagy az üldözés alkalmával, főleg pedig sötétben nem lehet megállapítani, hogy az illető fogoly büntetett vagy vétséggel,

avagy éppen csak kihágással van-e gyanúsítva? Ez a fegyverhasználati jog egyébként eddig csak a börtönöröket illette meg. Egy újabb rendelkezés ezt a jogot a foglyokat őrző vagy kísérő csendőrökre is kiterjesztette, de csak azzal a feltétellel, hogy a foglyoknak többen kell lenniök, mint a kísérő csendőröknek, »fogoly« alatt pedig ebből a szempontból csak azokat az egyéneket kell érteni, akik valamely büntető intézetbe vagy rendőrségi fogdába felvétettek. Azok ellen, akiket a csendőrség elfogott és a hatóságnak való átadás végett kísér, ezután is csak akkor szabad szökés esetén fegyvert használni, ha büntetett követtek el. (Folytatják.)

Blanckenstein őrnagy arról ír, hogy a csendőrök kriminalisztikai képzettsége igen hiányos. A rendkívül szétszórta elhelyezés mellett (a csendőrök egyenként vannak a községekbe kihelyezve) a kiképzés rendkívül nehéz, az iskolákba való összevonás pedig részint személyi, részint szolgálati indokokból nem lehetséges. Ezért, de meg azért is, hogy a csendőrség és a rendőrség közötti jó viszony ápoltság, rendőrtisztviselők a vidéken előadássorozatokat tartanak a bűnügyi nyomozószolgálat köréből, amelyen a csendőrökön kívül a helyi rendőrségek tagjai is megjelennek. Egy ilyen, legutóbb tartott előadássorozat tárgya volt pl. »A daktiloszkópia és alkalmazása«, »A bűncselekmény élő és néma tanúja«, »A gyűjtogatások oka és a gyűjtogatók üldözése«, »A nyilvántartó központok működése és együttműködése a hatóságokkal«. Jóllehet az ilyen előadások sem jelentenek tökéletes megoldást, mégis legalább a csendőrök általános tájékoztatására elegendők.

A *Dawes és Young terv* közötti különbséggel foglalkozva megállapítja a lap, hogy habár az utóbbi is hallatlan terheket ró Németországra, az adott viszonyok között mégis kedvezőbb az előbbinél, mert a hadisarc évi összege alacsonyabb, mint a Dawes terv szerinti, eljti a jóléti indexet és habár még nagyon távol (1999), de mégis végét látják a fizetéseknek. A Danaidák hordója, amelyben eddig milliárdok tűntek el nyomtalanul, feneket kapott, de persze nemzedékek verejtéke kell hozzá, hogy teletöltsék.

A porosz csendőrség és rendőrség között meglehetősen gyakran ismétlődő *nézeteltérések* most a rendőrség kezében merültek fel és pedig a *férfi és női alkalmazottak között*. A férfiak neheztelnek, hogy a női rendőrök magasabb fizetési osztályokba vannak sorolva, mint a férfiak és az előmenetelük is jobb, valószínűleg azért, mert befolyásos emberek leányait kellett ott elhelyezni, pedig a női rendőrök szolgálata nem jár személyes veszedelemmel, mint a férfiaké. Azt is rossz néven veszik, hogy a női rendőrség szolgálatának a nyilvánosság előtt nagyobb reklámot csinálnak, mint a férfiakénak. A lap ezzel kapcsolatban egyáltalán állást foglal az izléstelen reklámközlemények ellen. Egynémely rendőrtisztviselőnek a nevével többször foglalkoznak az újságok, mint a legzseniálisabb tudóséval, pedig a legtöbb esetben nem tesz egyebet, mint hogy a mindennapi hivatali teendőit elvégzi. Ez félreismerése a sajtó rendeltetésének.

A lap közli azokat a *rendkívüli eseményeket*, amelyeket a csendőrség az úgynevezett Landeskriminalpolizeistelle-nek bejelenteni köteles, továbbá azokat a teendőket, amelyeket büntettesek vagy ismeretlen személyek elfogása alkalmával a priorálás vagy azonosítás szempontjából a csendőrségnek meg kell tennie (ujjlenyomatfelvétel, kézírásvétel, személyleírás, stb.). A rendelkezések általánosságban megegyeznek azokkal, amelyeket a nálunk közelebről megjelenő nyomozó utasítás (Nyut.) fog tartalmazni.

A lap közli *Severing* neumarki csendőr bátor tettel, aki két felfegyverzett gonosztevőt fogott el. A csendőrt telefonon értesítették a gonosztevők megjelenéséről, aki erre karabélyát véve, keresésükre indult. Feltalálva őket, karabélyát kész helyzetbe vette és rájuk kiáltott: »Kezet fel, mert lövök!« Erre a betörők megadták magukat. A csendőrt a kerületi közigazgatási főnök bátor magatartásáért megdicsérette s azt a lap is követendő példa gyanánt emeli ki.

A *porosz belügyminiszter* egy rendeletével hatályon kívül helyezte az 1890. év előtt kiadott összes általános rendőri intézkedéseket, amivel az érvényben lévő rendeletek számát tízezerrel csökkentette. A jövőben lényegesen csökkenteni akarják azoknak a rendőrhatalóságoknak a számát, amelyek rendeleteket adhatnak ki, ezt a jogot elsősorban az 5000 lakosnál kevesebbel bíró helységek rendőrhatalóságaitól akarják megvonni. Ezzel a rendeletkibocsátó hatóságok számát 11.500-ról 1500-ra csökkentenék, ami természetesen a kiadott rendeletek számát is lényegesen csökkentené.

A lap összehasonlítása szerint: *Ausztriában* a csendőrök fizetésüknek 3.5 százalékát fizetik *nyugdíjjárulék* fejében, *teljes nyugdíjuk* 40 évi szolgálat után a legutoljára élvezett

Még a múlt század közepén is fennállott az elv, hogy valamely ezredet olyan városban kell elhelyezni, ahol a legénység nem érti a lakosság nyelvét. A hadsereg csapatai ezért a monarchiában össze-vissza voltak dobálva úgy, hogy az 1848. évi forradalomkor csak két magyar ezred, t. i. a 2. (Pozsony) és az 51. (Kolozsvár), továbbá két osztrák ezred, vagyis a 3. (Brünn) és a 27. (Gráz) állomásozott szűkebb otthonában.

fizetésük 78.3 százaléka. *Belgiumban* nyugdíj járuléka nincsen, a csendőrök csak a hátramaradottak segélyezési alapjára fizetnek egy bizonyos összeget. A teljes nyugdíj az illetmények háromnegyedrészé; *Portugáliában* a nyugdíj járuléka 4–5 százalék, a teljes nyugdíj a fizetés 50 százaléka; *Hollandiában* 6 hónapi fizetést kell részletekben a nyugdíj járulékra befizetni, a nyugdíj legmagasabb százalékát nem közli, csak azt, hogy a nyugdíj legmagasabb összege 5000 márkánál nagyobb nem lehet; *Dániában* nyugdíj járuléka nincsen; 29 szolgálati évig a nyugdíj a fizetés fele, a 29. szolgálati évtől kezdve fokozatosan emelkedik egészen a fizetés összegének kétharmadáig; *Olaszországban* a nyugdíj járuléka 6 százalék, korhatár 65 év, nyugdíj maximum 80 százalék. (Amint látjuk, a nyugdíj maximális összege nálunk a legmagasabb: 100 százalék.)

26. szám.

A porosz belügyminiszternek egy rendelete megengedi, hogy azoknak a közalkalmazottaknak, akik lakást akarnak vásárolni, kérelmükre két havi illetményüknek megfelelő fizetési előleg adható, amelyet az illetők két év alatt kötelesek visszafizetni.

Majewsky alezredes folytatja a 25. számban megkezdett cikkét a fegyverhasználatról. Helytelen az a felfogás, hogy a belügyminiszternek a fegyverhasználatról kiadott legutóbbi rendelete a csendőr személyjél kevésbé védi, mint a megelőző. mert a csendőr megtámadtatása esetére szóló jog lényegében megegyezik azzal, amely azelőtt is érvényben volt. A rendelkezés szerint pl. a csendőr az ellen is fegyvert használhat, aki felszólítására a kezében lévő veszélyes szerszámot le nem teszi vagy el nem engedi: ennél nagyobb védelmet nem lehet kívánni. A különbség csak a megszökött foglyok ellen való fegyverhasználatban van. Az eddig fennállott rendelkezést ugyanis, hogy t. i. a csendőr az őrizetében lévő minden fogoly ellen fegyvert használhat annak megszökése esetén, 1919-ben, a legnagyobb belső zavargások idején hozták, a mai állapotot pedig az akkorival nem lehet összehasonlítani. A háború előtt a porosz csendőrségnek egyáltalán nem volt joga a megszökött fogoly ellen fegyvert használni, a mai rendelkezés tehát a háború előtti fegyverhasználati joggal szemben lényeges jogkiterjesztést jelent. Célszerű lenne a fegyverhasználati jogot törvénnyel szabályozni, mert ezáltal az érvényben lévő számtalan rendeletet pár soros rendelkezéssel lehetne helyettesíteni, ez azonban ma még nem lehetséges, mert az egyes államok fegyverhasználati jogai annyira különböznek, hogy nagyon nehéz őket egységesíteni. Rendezés esetén mindenestre helyes lenne mindazon szervek részére, amelyek fegyverhasználati joggal bírnak, egységes szabályokat kiadni.

Rudolph százados visszatér Fischer századosnak a 16. számban megjelent cikkére, amely a csendőrség kiképzésével foglalkozik. Cikkíró szerint Fischer százados cikke arra a téves nézetre adhat okot, hogy a háború előtti csendőrség kiképzésére nem fektettek elég súlyt. Ez nem felel meg a tényeknek. A wohlauer és einbecki csendőriskolák, amelyeket ezelőtt 30 évvel állítottak fel, egész Németországban az első ilyenmű iskolák voltak s a wohlauer csendőriskola első segédoktatója, Bittner csendőr főörmmester volt az, aki Kottbusban az első német csendőriskolát megszervezte. Részletesen ismerteti a porosz csendőrség háború előtti kiképzési rendszerét s végül arra a konklúzióra jut, hogy a csendőrségnél sohasem lesz lehetséges elérni, hogy minden egyes csendőr tökéletes szakképzettséggel bírjon, mert a csendőrök szellemi képessége nagyon különböző, a szolgálat sok és a szétszórt elhelyezés az intenzív oktatást igen megnehezíti.

Oberlandjäger Liesigk a csendőr kutya használhatóságával foglalkozik. Fő alkalmazását a csendőr megvédésében és tárgyak őrzésében látja, ámbar sokszor nyomkeresésre is eredményesen alkalmazták. Földolog azonban, hogy a csendőr személyes biztonságát igen növeli. A legveszélyesebb gonosztevő is azt mondja a csendőrnek: »Fogja le a kutyáját, azt teszem, amit kíván.« Főfeltétele azonban a szolgálati eb használhatóságának, hogy jól ki legyen képezve. Kiképzetlen eb nem sokat ér.

»Csendőrsors« cím alatt *Graes* meschedei csendőr esetét ismerteti. Éjjel 1/21 órakor egy Brüggenmann nevű egyén kopogott a csendőr lakásának az ablakán és védelmet kért, mert egy pár fiatal legény meg akarta verni. A csendőr felkelt, gyorsan felöltözött és kiment. Künn már állott egy néhány legényből álló csoport, akik Brüggenmannt üldözték. A csendőr kituszkolta őket, közben azonban a sötétben megbotlott, elesett és a bokáját törte, amibe 12 nap múlva belehalt. A halált a vérbe jutott rög okozta. Egy bajtársa kegyelmes szavakkal búcsúztatja a lapban.

Mennyiben ártalmas a dohány és az alkohol?

A dohányzás és a szeszivás olyan két nagy emberi szenvedély, amelyekről nehéz lemondani annak, aki már megszokta őket. Mindkettővel igen könnyű a visszaélés, azért, mert annyit vásárolhatunk belőlük, amennyit akarunk. Európában a kokaint, a morfiomot, veronált stb. csak orvosi receptre lehet kapni, ezért olyan elenyésző csekély a morfinisták, a kokainisták száma. Bár nem vihető ki, de tegyük fel pl., hogy az alkoholt is csak receptre volna szabad kiadni, akkor egy csapásra megszűnne sok nyomorúság, öngyilkosság, az elmebajok jó része stb. De hogy az alkoholt is csak receptre lehessen kapni, arról még csak nem is álmodhatunk, mert az állam legnagyobb jövedelme éppen a trafikokból és a szeszkimérésekből kerül ki.

A dohányzás.

A dohány több mint 400 éve került hozzánk Európába Amerika felfedezése alkalmával. A dohány hatóanyaga a szinte hihetetlenül erős mérge: a nikotin. Pl. a ciánkáli néven ismert híres mérgeknek, a kéksavnak, félcseppje a nyelvre cseppentve rögtön halált okoz. A nikotinból egyetlenegy csepp szintén biztosan megöli az embert. Ha valaki pl. egy friss szivart egyetlenegy szippantással el tudna szívni, akkor azonnal meghalna. A nikotin végtelen könnyen illanik el és oldódik a vízben. Az illósága révén még a börről is fel tud szívódni. A dohány nikotinjának 50–70%-a belejut a dohányfüstbe. Ebből látható, hogy milyen sok nikotint nyelnek le, illetve szívnak be a dohányosok a leszívás alkalmával. Közismert dolog, hogy a kezdő dohányosoknál szédülés, nyáladás, izzadás, sápadtság, gyengeség, émelygés, hányás, rossz pulzus és nehéz légzés szokott fellépni. Később ezek a tünetek elmaradnak, mert a szervezet megszokja a mérget. De a szervezetet, ha később már nem érezzük is, azért egyre eszi, rágja. Ma már tudjuk, hogy a legtöbb korai halált okozó érelmeszesedés előidézésében a dohánynak is nagy szerepe van.

A nikotin erősen izgat, csíp, azért van tőle annyi nyálunk. A nikotin belekerül a szájnyálba és onnan le a gyomorba. A gyomor falát is erősen izgatja és ott is sok gyomorvuladék képződik. A dohányosok gyomra már annyira megszokja ezt az izgatást, hogy a gyomor saját magától alig választja el a szükséges gyomornedvet. Olyan állapot ez, mintha pl. csak citromharapásra tudna a szánk nyálát termelni. A gyomor tehát mintegy ellustul, elpuhul, elromlik, önmagától alig dolgozik, inkább várakozik az izgatószerre, a csipésre, mint a lusta egyén a verésre. A gyomor csak akkor tudja feldolgozni a táplálékot, ha böven választ el gyomornedvet. Rendes, egészséges gyomor ezt magától teszi meg, a dohányosnak izgató nikotinra van szüksége. Azért gyűjtanak rá az öregek ebéd után, mert nekik erre tényleg szükségük van. Azonban a fiatalok is kénytelenek ebéd után rágyújtani, mert ők meg mesterségesen öregi-

tették, rontották el a gyomrukat. A társadalmi illem nem engedi meg a köpködést. Pedig aki dohányzaskor köpköd, az a szájba jutott nikotint is kiköpi és így a gyomrába úgyszólván alig jut valami. *Ezért megközelítőleg sem árt meg annyira a dohányzás az egyszerű embereknek, mint a művelt embereknek, akik nem köpködhetnek.* A dohányzás okozta főbaj azonban nem a rosszul emésztő gyomor, hanem a nikotin okozta érelmeszesedés, amely annyira megrovidíti, korán megöregíti az életet.

Az alkohol.

A magyar népnél régi-régi szokás az áldomás ivás. Isznak az emberek, sőt ma már a nők is lakodalomban, a disznótorokon, születés- és névnapokon, üzletkötések alkalmával, búcsúkon, sőt még a leérettségizett diáknak is szinte kötelessége a berúgás. *Pedig nincsen semmi széles e világon, ami annyi bánatot és nyomorúságot tudna zúdítani a családra, a népre, mint az alkohol,* azáltal, hogy állandó fogyasztása igen súlyos zavarokra vezet úgy testi, mint szellemi téren. Amerika felfedezésekor kóstolták meg először a »lüzitalt« az indiánok s pár évszázad alatt majdnem teljesen kipusztította őket a mértéktelen szeszivás.

Az alkohol állandó súlyos zavarokra vezethet úgy a testi, mint a szellemi működések körében. *Az alkohol káros hatása függ a testünk ellenálló képességétől, az alkohol minőségétől, annak mennyiségétől és az időtől, amely alatt annak fogyasztása történik.* Jellemző és igen gyenge okoskodás az, amikor azt halljuk, hogy ez és az ember igen sokat ivott, mégis 80—90 évig élt. De ilyenkor elhallgatják azt a sok-sok szerencsétlent, aki már korán az alkohol áldozata lett. Az egyiknek kitünő szervezete bírja, a másiké nem. Az egyik tömény erős alkoholt iszik, a másik meg könnyűeket. Különböztet sem lehet megmondani, hogy mi a mértékletesség. Ami az egyik embernek csak jó kedvet csinál, ugyanannyi alkohol a másik embert állattá teszi, a harmadik pedig tör, zúz és gyilkol ugyanannyi alkohol hatása alatt. A kevés, de állandó alkoholvás is csak lassú, fokozatos mérgezés, amely igen könnyen beteges szenvedéllyé lehet. Egyébként jegyezzük meg, hogy a sör 2—4%, a bor 5—12%, a likőrök 35—40%, a konyak és pálinka 45—50%, a rum 50—60% alkoholt tartalmaz. A konyak, a rum természetesen sokszorosan ártalmasabb, mint a sör, bor, azért, mert egyrészt súlyos helybeli hatást vált ki, másrészt meg kis mennyiségnek is igen sok az alkohol tartalma.

A szeszitalok állandó élvezete folytán a testünkben különféle elváltozások keletkeznek. Megváltozik a vérnek a mennyisége és így az összetételi aránya is. Az ütőereknek a belső, síma falán állandó gyulladást okoz az ott keringő alkohol, emiatt az érnek a belső fala megvastagszik, elmeszesedik, helyenkint meg az ütőér kiöblösödik, ugyanott a fala elvékonyodik; ilyen helyeken könnyen megreped és gutaütést okoz. Az érfalmeszesedések miatt egyenlőtlen a vérelosztás. A bőr apró erei pl. kitágulnak, kanyargósakká válnak, emiatt igen nagy a bőrön át a melegvesztés. Ezért fagynak meg olyan könnyen a részeg emberek. Az érfalak nagy tágulása okozza a borvirágos orrt. *Az alkoholnak első nagy támadása tehát a vérerekre irányul. Az erek pedig az egész testünk tápláló csatornáit. Ezen csatornák megbetegedése maga után vonja egész testünk gyors öregedését.* Ehhez járul még az a közismert tény, hogy az iszákosok állandó gyomorhurutban szenvednek, mert a gyomruk, a beleik nyálkahártyái az állandó gyulladás miatt szintén megvastagodnak, szinte keményhegessé lesznek, ezért a fájó gyomor rosszul is emészt, ami meg állandó étvágytalansággal jár.

Ha egy iszákos egyént felboncolunk, annál a következő

elváltozásokat találjuk: az erek kemények és törékenyek, mert a belső faluk elmeszesedett. Az agyvelőben és a gerincvelőben, továbbá az agyburkokban mindenütt vérpangás van. Ezen állandó vérpangás természetesen állandó gyulladást tartott fent, ezért az agyburkok, az agyvelő, és a koponyacsontok közt sok az összenövés (főfájások, szédülések). Maga az agyvelő sorvad, az idegek is szinte megkeményedtek. (Idegbajok, elmebajok.) A szív ki van tágulva és el van zsírosodva. Mindenfelé sok a hájszövet a fontos szervekben (máj, vese), ami által azok nagyon rosszul végzik a munkájukat (szivgyengeség, asthma, máj- és vesebajok).

Kövessünk pl. egy szesz ivó egyént egészen az u. n. »tökrészségig«. Az alkohol élvezete eleinte látszólagos kellemes érzéseket vált ki, mert bénítólag hat az agyra s így a gondolkodásunkra. Tehát egy valóságos kellemes mérgezés áll fent. Tehát amikor az ital megárt az embernek, akkor már ő meg is van mérgezve. Ez a mérgezés eleinte különféle izgalomban nyilvánul meg, aztán pedig egyre bódultabb lesz. Végül is a mérgezés teljessé válik és megbénul az agy, megszűnik a gondolkodás és az akarat, felmondják a szolgálatot a nyelv, a végtagok, elvesz az egyensúly, az iszákos összeesik éppen úgy, mintha valami mással mérgezték volna meg. Hulla módjára sápadt, a szíve rosszul működik, szemei beesettek, verejtékeznek, közben pedig öklöndöznek, hány. Végül pedig beáll a teljes öntudatlanság.

Mindenki látott már ilyen súlyosan mérgezett (részeg) egyént. Minél többször ismétlődik valakinél ez a súlyos mérgezés (részegség), annál gyengébb lesz az akaratereje és bár szeretne leszokni az ivásról, a sokszor megígért »utoljárá«-ból újabb és újabb ivás lesz. A szervezet testileg és lelkileg egyre jobban és jobban pusztul. Egyre nagyobb lesz a gyomor-baj, a főfájás és szédülés, a szemek állandó vörös volta, a kékes-vörösen puffadt arc, a kezek, lábak, a nyelv és az ajkak reszketése, a beszéd egyre zavarosabb és akadozóbb lesz, az arc komor, zord, dühös tekintetet vesz fel, a látás, hallás is egyre gyengül, idegesek, gyanakvók, félénkek, néha meg dühögők lesznek. Mindezekhez járul a kínzó álmatlanság.

De ez még nem minden. Az igazi fekete leves még hátra van. És ebből a fekete levestől nemcsak maga az iszákos, hanem még az utódai is inni fognak. Ugyanis hosszú évek múlva lassan, de biztosan elkövetkezik az elme megzavarodása, hacsak valami hirtelen betegség már előbb halált nem okoz. Az elmebaj minden tünet között a legsúlyosabb azért, mert ezt már részben vagy egészben átöröklik a gyermekek is. Az alkoholos izgalomban élő házastársaknak az első időkben rendszeren sok gyermekük van, akik majd apjuk-anyjuk súlyos büneiért egész életükben kénytelenek lesznek vezetni.

Az elme megzavarodása fokozatosan a következőképp jelentkezik: az alkoholista egyénnek nehezebbé esik a gondolkodás, az emlékezőtehetsége egyre gyöngyül, az ítélőképesség korlátolt-gyenge, lassankint elveszti az érzékét minden jó és szép iránt. A családi életük igazi pokol, viselkedésükben durvák, gorombák. Embertársaikat könnyen megtámadják, azokra veszedelmesek. Mindenféle szemérmatlenségre, erőszakosságra hajlamosak. Végtelenül és nyiltan önzők, ami már maga lehetetlenné teszi őket a társadalomban. Hogy mindenféle büntől, lopástól, rablástól, gyilkosságtól sem riadnak vissza, az már természetes.

A magyar elmeorvosintézetekben ápoltaknak 10—12 százaléka alkoholos elmezavarban szenved. A mai antialkoholista mozgalmakban az egész világon pontos statisztikát vezetnek arról, hogy mi az oka az egyes elmebajoknak. Így kisült, hogy alkohol okozza: az epilepsiások (nyavalyatörés) 48 százalékát, a hülyék, idioták 48 százalékát, az érelmeszesedések 42 százalékát.

Ha aztán legalább az alkoholista egyén nyom nélkül ki-

pusztulna az életből, nem volna olyan nagy baj. De mint említettem, az ártatlan gyermekek örökölni fogják apjuk bűneit, egész életükben szülőik áldozataik lesznek. A gyermekek nem magát az elmebaj valamelyik formáját öröklik, hanem csak az arra való hajlamot, vagyis a testükben, lelkükben már születésük pillanatában benne van a baj csírája, csak éppen valami megfelelő indító ok kell, hogy apjuk sorsára jussanak. A leggyakoribb dolog, hogy az alkoholista szülők gyermekei szintén igen gyorsan rászoknak az alkoholra. A statisztikák szerint az iszákosok 40 százalékának már szülői is iszákosok voltak.

Az iszákos testének igen gyenge az ellenállása, gyenge azért, mert mint láttuk, rossz a szíve, a veséje, a mája és rossz az emésztése. A spanyol influenza járvány, a tüdőgyulladás és a fertőző betegség legkönnyebben tud végezni az iszákosokkal. Ezeknél az orvosságok alig érnek valamit. Az elgyengült, tönkretett szervezet már nem tud eléggé reagálni. Ezért az iszákosok nagyon rossz páciensek.

A mai emberiség legtöbb halált okozó betegsége a tüdővész, amelynek a terjedését a szeszital igen nagy fokban segíti elő azért, mert mint láttuk, az alkohol a testünk szerveire, összes sejtjeinkre romboló hatással van és emiatt a testünk ellenállása ezzel a betegséggel szemben is nagyon legyengül. Az Egyesült Államok parlamentje 1920-ban teljes szesztilalmat rendelt el az egész 120 milliónyi lakosságra. Azóta az egész világon közismertek az idevágó statisztikák. A szesztilalom óta 41 százalékkal kevesebb a tüdővész okozta halálozások száma és Newyork tüdővész-kórházaiban azóta ezer ágy állandóan üresen áll.

De itt van a társadalomnak egy másik súlyos rákfenéje, amely szintén nemcsak a megbetegedett egyént, hanem annak még a gyermekeit is megnyomorítja és ez a nemi betegség. Legtöbbször a szesz okozta mámor az oka annak, hogy józanul gondolkodó, okos emberek is minden lelkifurdalás nélkül keresik fel azokat a nyilvános házakat, ahol a szerelmet pénzért árulják és ráadásul még a saját súlyos fertőző betegségüket is átoltják. A kórházi nemibeteg osztályok legújabb kimutatása szerint a nemi betegeknek 50—70 százaléka a szesz mámorban fertőzte meg magát.

A baleseteknek, kihágásoknak és mindenféle súlyos bűncselekményeknek a legtöbb esetben szintén az alkohol az oka. Hazánkban a statisztikai adatok szerint a testi sértést elkövetőknek 51 százaléka a szesz ital hatása alatt követte el a tettét. A magyar börtönlakók 30 százaléka a sokszeszivők közül kerül ki. És azoknak, akik állandó jótékonyagra, községi ingyenes gondozásra szorulnak, 40 százaléka szintén alkoholista.

Mindenki tudja, hogy az erősen sportolók (birkózók, boxolók, távfutók stb.) nem isznak, mert tudják, hogy ezáltal társaiktól lemaradnak. A sportintézmények (cserkész, levante stb.) tagjainak az ünnepeken, a szabadidejükben idejük sincs a korcsmában való ülésre, másrészt meg tudják, hogy ha isznak, nem bírják a versenyt. A tömeges sportintézmények ezért legjobban tartják vissza a fiatalokat az ivástól.

Feleslegesnek tartom hangsúlyozni, hogy éppen a csendőrnek aztán igazán nincsen nagyobb veszedelme az alkohólnál. Nemcsak azért, mert a csendőr szolgálata nagy fizikai megerőltetést kíván, amelyet pedig az alkohol lehetetlenné vagy legalább is nagyon nehézé tesz, hanem mert alig van ember, akit a részegség nagyobb bajba sodorhatna, mint a csendőrt. A részeg ember akkor is veszélyes, ha nincsen nála fegyver, milyen közveszedelemmé válhatik az a részeg csendőr, aki tetőtől talpig fel van fegyverkezve. Egészen természetesnek, sőt egyenesen a társadalom érdekében állónak kell tartanunk tehát azt a szigorú felfogást, amellyel a csendőrségnél a részegeskedést felfogják és büntetik.

Dr. Kemény Gyula altan. orvos.

Oszták tanulság.

»A történelemben minden megismétlődik.« Csak akkor látjuk ennek a mondásnak szinte döbbenetes igazságát, ha szétnézünk magunk körül és megfigyeljük, mi minden történt a nagy háború óta az egyes államokban.

»Arisztokratikus a befejezett kultúra, demokratikus a kezdődő világvárosi civilizáció, míg az ellentét a cézárizmusban meg nem szűnik. Amint a rendeket minden kultúrában a pártok, úgy a pártokat a nagy egyesek uralma váltja fel. A fejlődésnek harmadik és végső stádiuma a cézárizmus. A pártpolitika helyébe a magánpolitika, egyes nagy race-emberek korlátlan hatalma, akarata lép. A római történelemben az út a patriciusoktól és plebejusoktól (rendek) az optimátákon és populárisokon (pártok) keresztül Cézárhoz vezetett. A nyugati kultúrában az igazi párturalom alig 200 esztendővel foglal magában és a világháború óta szinte egész letűnőben van.«

Ezeket írja Spengler »A politika bölcselete« című munkájában és amikor ezeket írta, még mit sem sejtethet Mussoliniról, Mustafa Kemálról, Primo de Riveráról, Pilsudszkyról és — Stadle tiroli ügyvédéről, akit a jegyveres Heimwehr élén a történelem is nagy sánssal kecsegtet.

Hogy mi történt Ausztriában, mi gyengítette a baloldali pártokat és mi erősítette a Heimwehrt, lesz és hogyan fog lefolyni, hogyan fog végződni a nagy küzdelem, — ez most nem érdekel bennünket és nem akarunk jóslásokba bocsátkozni.

Két indító ok vezetett bennünket ezeknek a soroknak megírására.

Egyik az, hogy felszines tudású politikusok és nem-politikusok szeretik a Mustafa Kemálok és Mussolinik uralmát történelmi abszurdumoknak, átmeneti kóros állapotnak tekinteni, holott ez a történelemnek normális folyamata. A másik ok pedig, ami bennünket még inkább érdekelhet: közbiztonsági természetű. Az a körülmény, hogy most Ausztriában két jegyveres ellenfél néz egymással farkasszemet, a lakosság pedig aggódva fél a polgárháború kitörésétől, melynek borzalmaikat elképzelni is lehetetlen, — annak a következménye, hogy egy pártnak megengedték, hogy a maga hatalma biztosítására jegyveres szervezetet tarthasson fenn. Állam az államban! — Ott persze kormánynak, államfőnek, kancellárnak igazi tekintélye nem lehet. Fegyvert csak olyan ember kezébe lehet adni, aki megesküszik arra, hogy a hazát szolgálja és nem pártokat.

—0—

Dr. Móczár Dezső belügyminiszteri osztálytanácsos halála. Negyvenhat éves korában elköltözött az élők sorából jászárokszallási dr. Móczár Dezső belügyminiszteri osztálytanácsos, a rendőrségi osztály vezetője. Az állami rendőrség kiváló előjárót, a belügyminisztérium tisztviselői kara nagy szorgalmú, tehetséges munkatársat veszített vele s mindazoknak, akik személyesen ismerték, hiányozni fog az őszinte, szökimondó közvetlensége és mindig jó kedélye miatt közszere-

telben állott egyénisége. Mint a belügyminisztériumi rendészeti osztály helyettes vezetőjének, a csendőrséggel is voltak hivatalos kapcsolatai s ezekben a hivatalos érintkezésekben is a csendőrség őszinte barátjának bizonyult. Hivatali állása és egyénisége révén a csendőrség körében is szeretetnek, megbecsülésnek örvendett s így váratlan, korai elhunyt nekünk is gyászt hozott. A temetési szertartást a belügyminisztérium tisztviselői kara, a csendőr tisztikar és az állami rendőrség részvételével szeptember 18-án tartották meg a farkasréti temetőben, ahonnan Kiskunfálegyházára vitték s ott a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra.

Szentgyörgyi Jabláczy Ervin és vitéz Sarlay István századosok dicsérete. A pécsi csendőr kerület parancsnoka Szentgyörgyi Jabláczy Ervin századosnak — a kerület kötelekéből történt kiválása alkalmával — a pécsi csendőr kerületnél 7 évet meghaladó szárnyparancsnoki működése alatt nagy szorgalommal, kitartással és hozzáértéssel kifejtett, az átlagot túlszárnyaló tevékenységéért, — vitéz Sarlay István századosnak — más beosztásba történt áthelyezése alkalmával — a pécsi csendőr kerületnél különböző beosztásokban 9 évet meghaladó működése alatt nagy szorgalommal, kitartással és hozzáértéssel kifejtett, az átlagot túlszárnyaló tevékenységéért a legfelsőbb szolgálat nevében köszönetét és teljes elismerését fejezte ki.

Dicséretetek. A pécsi csendőr kerület parancsnoka a kaposvári III. oszt.-par.-ság állományába tartozó Papp Lajos II. törzsőrmesternek, mert a kenderesi örökülönítményre több egymást követő éven át történt huzamosabb ideig tartó vezénylese alkalmával a reá bízott különleges és igen fontos szolgálatát fáradhatatlanul kiváló szorgalommal lelkiismeretesen és eredményesen teljesítette, — dicsérő okirattal való ellátása mellett teljes elismerését fejezte ki; míg a szekszárdi

II. osztályparancsnokság állományába tartozó Prantner Antal őrmestert; a kaposvári III. osztályparancsnokság állományába tartozó Toldi József őrmestert; a kaposvári IV. osztályparancsnokság állományába tartozó Vinkovics József őrmestert és a zalaegerszegi II. gy. tanosztály parancsnokság állományába tartozó Szücs József I. őrmestert, mert a kenderesi örökülönítményre több egymást követő éven át történt huzamosabb ideig tartó vezénylesük alkalmával a reájuk bízott különleges és igen fontos szolgálatukat fáradhatatlanul kiváló szorgalommal, lelkiismeretesen és eredményesen teljesítették, nyilvánosan megdicsérték.

Őrsparancsnoki kinevezés. A szegedi csendőr kerület parancsnoka Szücs Sándor tiszthelyettes sükösi őrsparancsnokká nevezte ki. — A debreceni csendőrkerület parancsnoka T. Kiss Kálmán, Balogh Lajos, Szabó Mózes, Szabó Benjámin, U. Nagy József, Kálmánczy József, Debreczeni József, Burkus István és Molnár János tiszthelyetteseket őrsparancsnokokká nevezte ki.

Elöléptek. A pécsi csendőr kerületben törzsőrmesterré: Lázár Ferenc és Kerék József őrmesterek, őrmesterré: Tóth József VIII., Zimmermann József, Takács Károly I., Vajda János, Hegedűs Ferenc I., Ballér György és Szántó József III. csendőrök. — A debreceni csendőrkerületben törzsőrmesterré: Soóki Gábor, Bornyász István, Vitéz Balázs Gusztáv őrmesterek, őrmesterré: Takács Mihály csendőr.

Csendőrségi Zsebkönyv bőrkötésben, diszes kivetelben, aranyozott lapszegéllyel, famentes finom papírossal is rendelhető, ára azonban a közönséges kötésben megjelenő zsebkönyvénel lényegesen magasabb: előreláthatólag 10—12 P. Aki diszkötéses zsebkönyvet óhajt, kérjük ezt a gazdasági hivatalok útján történő megrendelésnél kifejezésre juttatni.

Böröc Gyula csendőr (vagy őrmester) címét, aki 1928-ban

TÁROGATÓ

a legkönnyebb fuvóhangszer! Saját találmány! Óvakodás utánzatoktól! mert mind melyek nem gyáramból erednek, silány, külföldön készült utánzatok. Hegedűk, Trombiták, Harmonika és az összes hangszerek és hurok legfinomabb kivitelben szállítja az

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR

STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5.

Kivánatra árjegyzék bérmentve.

Az egyedüli magyar hangszergyár az országban, Csendőröknek kedvezményes részleltetés!

A m. kir. csendőrség tisztí és altisztí-karának állandó bevásárlási helye!

SZŐNYEG

Valódi keleti perzsa, Szmírna angol velour, argaman, német-perzsa, torontáli, ebéd-lőszőnyegek és összekötők, futószőnyegek, paplanok, takarók, selyem moketasztal- és diványtakarók, függönyök

Címre ügyelni! Alapítva: 1906. bámulatos olcsó árusítása. Mindenből a legjobbat a legolcsóbban. — Kedvező fizetési feltételek.

SCHILLINGER BÉLA

SZŐNYEGNAGYÁRÚHÁZ

Budapest, VI., Teréz-körút 15.

Utaltvány nem szükséges. — o— 24 sz. árjegyzék ingyen és bérmentve.

A legjobb gyárlmányu

GYERMEKKOCSIK

a legdúsabb választékban

HOCHMANN LAJOS-nál

Budapest, VII., Erzsébet körút 4.

Telefon: József 418-90.

Ugyanott: réz, vas és kerti bútorok matracok, paplanok, stb. Vidékre megrendelést azonnal elintézzük. — Képes árajánlat díjtalan. Legelőnyösebb fizetési feltételek.

BÜTORHITEL

ÚJ ALAPON,

készpénzárban, 18 havi részletfizetésre. Ezen rendkívüli fizetési kedvezményt vidéki vevőknek is megadom. Sándor Ignác bútorkészítő Budapest, VI., Dessewffy-utca 18-20. Vilmos császár út és Nagymező-u. közölt (saját házában). 2-es és 10-es villamos megálló.

Mielőtt

CSILLÁR

szükségletét beszerzi, tekintse meg az

ELEKTRA CSILLÁRGYÁR

VII., Dob utca 42. kiállítását. Címre tessék ügyelni. Kérjen képes árjegyzéket. Telefon: József 428-77.

A csendőrség tagjainak fizetési könnyítések.

a borsfai örsön teljesített szolgálatot, keresi *Kovács Ferenc* somlyósölösi örsbeli őrmester.

Kozma Dénes őrmestert kéri *Bondor Gusztáv* őrmester (Hédervár), hogy címét közölje vele.

Törzskönyvezett szülőktől német boxer védő kölykök eladók. *Kállay*, Jászkisér. Fényképet küldök.

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ívnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsárol csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet nem írunk. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt nevének kezdőbetűit és az állomáshelyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon” rovatban válaszolunk. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományu legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön fel-

számítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest I., Krisztina körút 141) 1672. számú csekk számlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám”.

Ibolya. A kislakásépítő-szövetkezet kölcsönt csak a legszegényebb embereknek nyújt, napszámosoknak, gazdasági cselédeknek, a szövetkezetnek ugyanis az a célja, hogy ezek az emberek is önálló hajlékhoz juthassanak. A csendőrök ezek közé anyagiakban sem sorolható, kölcsönre tehát innen nem számíthat.

Jobb jövő. Űtmesteri tanfolyamra igényjogosultsági igazolvány nélkül is kérheti a felvételét, de olyan helyre, amelyik igényjogosultsági igazolvánnyal ellátottaknak van fenntartva, nem juthat be. Ezt azt jelenti, hogy csak másodsorban, az igazolványosok után jöhet figyelembe.

Német becsületrend. Ezt nagyon sokan megkapták bizonyos összeg lefizetése után, a viselése azonban nincsen engedélyezve s külön-külön ezt nem is lehet kérni, erre tilalom van. Egyelőre tegye el, lehet, hogy később sor kerül a viselés engedélyezésére.

Gyuszi P. Csak teljes névvel aláírott levelekre válaszolunk.

Ősz. 1. Újabb gazdasági tiszthelyettesi tanfolyamra belátható időn belül kilátás sincsen, az ezirányú kérelmeket nem lehet felterjeszteni. 2. Rendezésre váró kérdés.

Zagyva folyó. Veres Pálné-utca 7.

Söréd. Mi sem tudjuk másként megmagyarázni a dolgot, csak úgy, hogy ön csak egy évig volt próbacsendő s így a csendőri rendfokozatban 4 évet kell eltöltenie ahhoz, hogy őrmesterré előléptethető legyen. Aki ugyanis egy évig volt próbacsendő, annak 4 évi, aki pedig 2 évig volt próbacsendő, annak 3 évi csendőri rendfokozatban töltött szolgálatot kell felmutatnia ahhoz, hogy az őrmesteri rendfokozatot megkaphassa. A csendőrséghez történt belépése óta ön most még csak az ötödik évét szolgálja s így tekintet nélkül arra, hogy próbacsendő mennyi ideig volt, az őrmesteri rendfokozat eléréséhez szükséges szolgálati idővel (5 év) nem rendelkezik. Lehetetlen, hogy azok, akik önnel egyidőben jöttek a testülethez, már őrmesterek lennének, mert azokra is ugyanazok a szabályok irányadók, mint önre.

KIRÁLYI BÉRPALOTA

Kardbojtok
kardszíjak
kardok
érmek
érem szalagok
sarkantyúk
és az összes
egyenruházati
felszerelések
a legnagyobb
választékban

HALÁSZ GYULA

m. kir. egyenruházati és felszerelési intézete
BUDAPEST, IV., APPONYI-TÉR 1. SZÁM, (főlemez)

Telefon: Automata 833-39.

HALÁSZ GYULA

József főherceg Ő kir.

fensége udvari szállítója

ALAPITVA:

1915. ÉVBEN

M. KIR. EGYENRUHÁZATI INTÉZETE ÉS CSENDŐRTISZTI FELSZERELÉSI CIKKEK ÁRUHÁZA

A Honvédelmi Minisztérium által kiosztott szövetanyagokból I. osztályu munkával készülő ruhadarabokat a következő áron készítem el:

Köpeny	P 64.—	Szalón nadrág	P 24.—
Zubbony	P 48.—	Lovagló „	P 32.—
		Bocskai sapka	5.60

A csomagból hiányzó anyagokért a következő árat számítom:
KÖPENYNÉL: bársonygallér, szegélyosztó, parolin, nagy- és kisgombok, köpenycsatló P 13.60
ZUBBONYNÁL: főtiszti, valódi nikkal aranyozott sujtás, parolin, csillag, nagy- és kis gombok P 8.—
ZUBBONYNÁL: törzstiszti P 10.—, tábornoki P 16.—

Felhívom a Tiszt urak figyelmét, hogy a nálam készülő ruhákat ne méltóztassanak összetéveszteni az esetleg olcsóbb árat számító alkalmi ruhakészítő alakulatokkal, mert nálam minden ruhadarabot szakemberek készítenek el, akiknek a szakmában már évtizedes gyakorlatuk van.

Nagy raktár speciális sapkáiban. — Dús választék angol zubbony és lovagló nadrág anyagokban, valamint **úri divatszövetekben** és fehérneműekben.

A természet gyönyöre. A levele második kérdésével agyonüti az első kérdést. Miféle elégtételt akar s kitől, ha a pletykát saját maga igazolta egészen félreismerhetetlen bizonyossággal? Most már nem védekezhetik a rágalmazók ellen, mert hiszen a rágalmazóknak — valami igazuk is van, ennek pedig ön az oka. Amit tett, a pletykákkal menteni s magyarázni nem lehet, a következményekért pedig helyt kell állania. Jelentsz be a dolgot örsparancsnokának és várja minden eshetőségre készen, hogy az előjárói miként döntenek. Akárhogyan is dőljön el az ügy, azt nem szabad elfelejtenie, hogy kötelességei vannak.

Tisza. Az állandó állomáshelyükről ideiglenesen elvezényeltnek vezényeltetési pótdíj illetékes.

Muramenti. 1. Olvassa el lapunk 1925. évi 11. számában »K. D. cs., Orosztony« jeligére küldött üzenetünket. 2., 3. Írjon közelebbi adatokat: melyik pénztintézet s mikor bocsájtotta ki a kötvényeket, mert a levelében közölt adatok alapján nem tudunk azok nyomára jutni.

Erdeklődés. Az 1925. évi 9. sz. Csendőrségi Közlönyben közölt 156.600—VI. b. 1925. sz. belügyminiszteri körrendelet 7. §. 4. pontja szerint az örs állomáshelyétől távol teljesített s befejezett 12 órás szolgálat után lehet vezényelési pótdíjat felszámítani. Abban a meghatározásban, hogy befejezett 12 óra, benne van az is, hogy ennek a 12 órás szolgálatnak — a pihenő idejét kivéve — megszakítás nélkül kell lennie. Az a szolgálat, amit ön a levelében tárgyal, megszakítás nélkül tartott 25 óra hosszat s mert nyomozó szolgálat volt, nem pedig az állomáshelyhez kötött helyi szolgálat, a vezényelési pótdíjat a mi felfogásunk szerint a szolgálat egész tartamára — vagyis nem csak 12 órára, mint ön írja — fel lehet és fel is kell számítani. Minden szolgálat csak egyféle lehet: vagy külszolgálat, vagy helyi szolgálat. Az örs állomáshelyén kívül teljesített nyomozás természetesen külszolgálat és pedig egész terjedelmében annak tekintendő még akkor is, ha a nyomozás során bizonyos ideig a járőr az állomáshelyen tartózkodik s ott végez nyomozó cselekményeket. A szolgálatot nem lehet órára tagozni, hogy ettől-eddig külszolgálat, aztán nem külszolgálat, majd megint külszolgálat s így tovább. Az csak véletlenség, hogy a nyomozó járőr nyomozás közben az állomáshelyen is tevékenykedik s nem aszerint kell a szolgálat időtartamát a vezényelési pótdíj szempontjából is befejezettnek vagy be nem fejezettnek tekinteni, hogy a külszolgálatot teljesítő járőrnek szolgálat közben akadt-e az állomáshelyen valami dolga vagy sem, hanem hogy a járőr a szolgálatból való bevonulását mikor jelenti az örsparancsnoknál. Mindaddig, amíg ez meg nem történt, a külszolgálatba vezényelt járőrt külszolgálatban állónak kell tekinteni.

Kraszna. 1.—3. Hogy útmesteri tanfolyamra jelentkezhesék, ahhoz igényjogosultsági igazolványra van szüksége. Ezt az igazolványt pedig lapunk legutóbbi számában közölt 154. sz. lekszikonválaszunk illetve az annak alapjául szolgáló törvénycikk feltételei szerint kaphatja meg. Az útmesteri tanfolyamok pályázati hirdetményeit a Honvédségi Közlönyben, Csendőrségi Közlönyben és a Budapesti Közlönyben teszik közzé s a felvétel feltételeit a hirdetmények mindenkor felszokták tüntetni. Ahhoz, hogy az előjárók bármiféle kérelmet pártoljanak, jó minősítés szükséges.

Remény. Válasz a lekszikon rovatban.

Somhegy. Az összes átalányokat — tehát a loápolási átalányt is — az átalány számlakönyvbe kell bevezetni. Ha aztán azok a költségek, amelyeknek a céljaira az átalányok folyósítatnak, ki vannak egyenlítő és 60 pengőnél több maradvány mutatkozik, a 60 pengőn felüli összeget a közigazdálkodás javára kell kiutalni. Ha tehát általában az átalányokkal helyesen gazdálkodnak és maga a közigazdálkodás is arra törekszik, hogy minél több olyan szolgáltatást, amelyre átalány van kiutalva, maga végezzen vagy végeztessen el, annál többet kap az átalányokból a közigazdálkodás. Ezzel a nagyon egészséges intézkedéssel önmaguktól simulnak el azok a még nemrégiben is annyi vitát és kellemetlenséget okozó kérdések, hogy a takarítást stb. kinek kell végeztetnie: az örsparancsnoknak, vagy a közigazdálkodásnak. Most úgy áll a helyzet, hogy ha a közigazdálkodás tagjai maguk is ügyelnek a különböző címeken kiutalt átalányokra, ezzel tulajdonképpen nem a kincstárnak, hanem önmaguknak takarékoskodnak s ha ezért bármilyen áldozatokat is hoznak, ezeket az áldozatokat önmaguknak hozzák.

1902. Önt az örséről ideiglenesen elvezényelték egy másik örsre. Ott két hét múlva megbetegedett s kórházba kellett mennie. Kérdése az, hogy a vezényeltetési pótdíjat megkapja-e a kórházban töltött napokra is, avagy csak azokra a napokra, amelyeket vezényeltetési helyén egészségesen szolgálatban töltött. Válaszunk: vezényeltetési pótdíjat arra az időre, amit kórházban töltött, nem kap. A kórházban mindenki egyforma ellátási költségeket fizet, akár az anyaörséről, akár pedig a vezényeltetési helyéről jutott a kórházba, nincs tehát semmi alap arra, hogy a kórházban töltött időre vezényeltetési pótdíjat kaphasson. Más kérdés aztán az — amit ugyan a levelében ön nem vetett fel, de mi érdemesnek látjuk a megemlítésre —, hogy a kórházban töltött időt bele kell-e számítani abba a három hónapba, amely idő a vezényeltetési pótdíj kiutalásának a legmagasabb időtartama. A mi felfogásunk az, hogy a kórházban töltött idő ebbe a három hónapba nem számítható be.

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb
strapára, méterje — — — — — 15.20 P
Ugyanaz „Herkules Loden“ minőségben — — 17.— „
Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gyapju — — — 18.50 „
Ugyanaz extra finomban — — — — 22.50—25.— „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus
kivitelben van raktáron, tollforgókkal együtt 7.60 „
a 40 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében
Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán,

Telefon: József 321—78.

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitelre.
Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes
szakképzett vezetésem mellett működik.

Rendkívüli

árleszállítás!

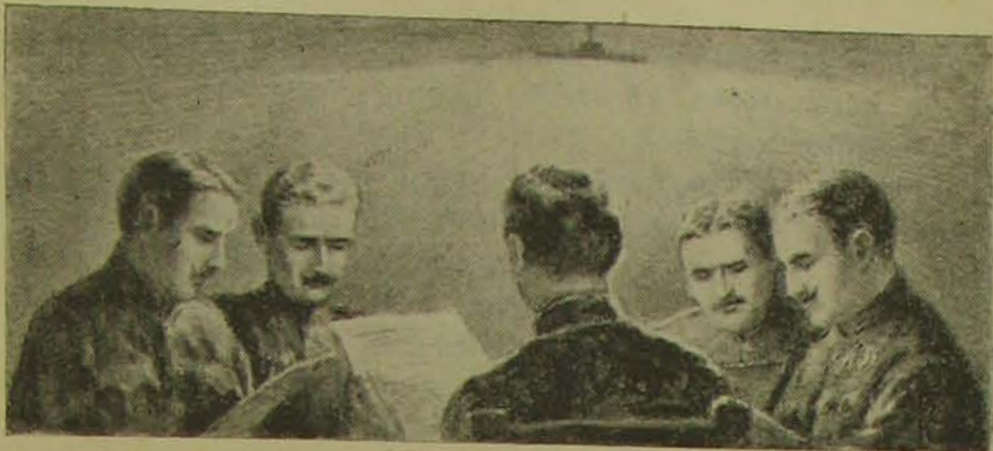
A szeptemberi leltározás miatt a
világmarkás

„REX“ kerékpárokat

30 napig szenzációs olcsó áron
árusítjuk.

Írásbeli, vagy szóbeli megkeresésre
részletes felvilágosítást készséggel ad

REX Kerékpár és Varrógépkereskedelmi
Vállalat Budapest, IV. ker., Petőfi
Sándor utca 6. szám, félemelet.

Dunaszéli tüzek.

Irta: KILIÁN ZOLTÁN.

(9).

A pénzeslevéllel elkövetett bűncselekmény körül már nem volt többé csendőrségi tennivaló, tárgyi bizonyítékokkal felszerelve készen álltak a nyomozási iratok. A törzsörmszert azonban nem hagyta nyugodni az előbbi gondolatsor.

Faggatni kezdte Kovácsot.

Az nagy nyugalmat erőltetett magára eleinte. Szelíden és készségesen felelgetett a törzsörmszter kérdéseire. Egyszer azonban mégis csak átvillant az agyán valami megvilágosodás:

— Hiszen ez... Azt akarja mondani, törzsörmszter úr, hogy én?!... Én?!

Lezuhant a székről.

A csendörök részvétellel élesztgették szegényt. Megtörtorodott embert láttak benne, akit fékezhetetlen szerzési vágya sodort bűnbe; aki azonban igen jóra való ember volt máskülönben. Az egyik csendör, Dobi István szeretett lélektani magyarázatokat találni a büntetésekre; egyszerű és világos szavakban tudott rávilágítani a bűnököt teremtő okokra, noha bűnügyi lélektant sohasem tanult:

— Azért lett mohó ez a Kovács öreg létére, mert a salátás Bolgáry gyarapodását minden nap láthatta és ez a körülmény bujtogatta az öreget. Nem bírta el azt, hogy ő ne gyarapodjon.

Bukó nem kérdezett többé semmit a magához tért Kovácsról. Valamit azonban mégis gondolhatott, mert ujjlenyomatokat vett fel róla. Közben ugyanis a posta meghozta az országos bűnügyi nyilvántartóhivatal értesítő levelét a Bolgáry-féle gyilkosság helyszínén talált ujjnyomatról azzal, hogy ez az ujjnyomat nincsen meg a nyilvántartásban.

Ez a levél juttatta eszébe a törzsörmszternek, hogy Kovács Imréről lenyomatot vegyen fel.

Hosszasan vizsgálta azután a két lenyomatot, Kovácsét és a postán visszaérkezettet.

Arca elsötétült. Riadtan nézte Kovácsot.

Lassan, elgondolkozva zárta el a lenyomatlapokat az íróasztal fiókjába.

Kovács Imre, salátás Bolgáry János barátja sírt nagyon.

IX.

Bolgáry Gábor végigjárt eddig vagy harminc házat Budapesten a Mester-utca eleje körül. Bolgáry Jánosról, a dunajegenyési gyümölcszállítóról, a csarnoki nagykofáról kérdezősködött mindegyikben.

Nem ismerték a házak lakói.

Tizenegy óra volt már, a hajó pont tizenkettőkor indul haza. Azon gondolkozott a tiszthelyettes, hogy bemegy a laktanyába és az átvonulóban kipihen magát. Fáradtnak érezte magát nagyon.

Tünődött az egyik utca sarkán. Felnézett az utca nevének táblájára:

Angyal-utca

Ezt látta le-lecsukló szemmel.

Megrázta magát; még ezt az egyet!

A negyedik Angyal-utcai házban, mintha a világ legtermészetesebb dolga lenne, ezt feleli neki a házmesterné:

— Földszint öt.

A tiszthelyettes izgatottan ismételte:

— Bolgáry János dunajegenyési gyümölcskereskedőt keresem...

Ismét itt az alkalom!

Ezer meg ezer ember nyert már a

magy. kir. osztálysorsjátékon.

Ma majdnem mindenki vesz osztálysorsjegyet, mert kis összeggel egyszerre nagy vagyont nyerhet!

október hó 26-án kezdődik

az új sorsjáték, nagyon ajánlatos, hogy

még ma rendeljen egy sorsjegyet

mert akkor reménye biztosan lesz, sőt **váratlanul meg is gazdagodhat!**

A sorsjegyek fele nyer!

Az I. oszt. sorsjegyek hivatalos ára:

Edész **24 P** | Fél **12 P** | Negyed **6 P** | Nyolcad **3 P**

PAPLAN- és szőnyegárúház

ezelőtt: **most Rákóczi-út 82. szám.**
Rákóczi-út 66.
Nagy választék paplanok, szőnyegek, terítők, takarók, pokrócok, matracok, szelmonok, bőrdöngők, nyugágyak, szalagarnitúrákban. **Mesésen olcsó árban.**

Optima

ÓRÁK arany- és ezüstárak megbízható szállítója

PETŐ EMIL Budapest,
V. kerület, Falk Miksa utca 12.

Véglegesített csendöröknek előnyös részletfizetési könnyítések.

Az „Optima” svájci óragyár magyarországi egyedárúsítója.

REFORM RUHÁZATI R.-T. BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 7. (Félemelet).

Szives tudomására adjuk a **őszi-téli nagy képes árjegyzékeinket** a hó végén küldjük szét. Addig is kérjük őszi beszerzését a mi részünkre fenntartani sziveskedjék. — Rendkívül dús választékunk van: női-, férfi- és gyermek átmeneti- és télkabátokban, férfi- és gyermeköltönyökben, szövetekben, selymekben, kötött-szövött-, vászon- és divatáruban, paplanokban, takarókban, szőnyegekben, szőrmékben, stb. stb. — Árúmintákat és egyes ruhadarabokat megtekintés végett készséggel küldünk. — Vidéki megrendeléseket aznap elintézzük. **Kedvező fizetési feltételek!** —o—
Kérjen árajánlatot!

Telefonszám: Aut. 132—96.

Rendkívül jutányos áruk!

— Azt mondom én is: földszint öt. Jelenleg azonban nincsenek a lakásban.

— Hanem hol?

— Borcsics Lujza, a lakó, Dunajegenyésen nyaral. Ugy tudom, hogy a nővérénél van ott. A Bolgáry bácsi csak akkor jött, ha Pesten volt dolga; az nem lakott ebben a házban. Miért keresi az úr?

Bolgáry Gábor alig tudott szólni.

— Csak... Egy nagy... salátavásárlási ügyben... Itt van, ez a magáé, köszönöm a felvilágosítást!

Kirohant.

A házmesterné a markába nézett: pengős fényesedett benne.

Elismerően bólintott utána:

— Akár a Bolgáry bácsi, ez is olyan gavallér.

Este, mikor az ujságot kiterítette maga elé, sikított fel a délelőtti látogatóra emlékezve:

— Jézus Mária! Meggyilkolták a Bolgáry bácsit! Talán éppen az a katona ember, aki délelőtt egy pengőt adott. ... Az öreg pénzéből bizonyosan!

*

Bolgáry tiszthelyettes futott ki fontos adatával az Angyai-utcából. Órája öt perc múlva tizenkettőt mutatott: most indul a mohácsi hajó mindjárt a Petőfi-térről. A Mester-utcából azonban lehetetlen öt perc alatt odajutni.

Csüggetegen állt meg. Szeretett volna máris Jegenyésen lenni, Borcsics Lujza után menni... Befejezni mindent. Legjobb volna hazarepülni!

Élete legboldogabb pillanata volt, mikor az a szutykos kövér házmesterné közömbös hangján odavágta elébe:

— Földszint öt.

Örömök és szomorúságok nagy harangja még kemény katonák mellében is a szív, nem áll ez a piros hűs darab vigyázzban soha, nem ismer fegyelmet. Bolgáry Gábor szíve egyre verte még az örömharang szavát. Belső szép zúgás töltötte el a tiszthelyettest egészen: a siker különös éneke. Amikor nem az ember torka és szája, hanem a lelke dalol. Azzal a mindennél jobb hangtalansággal kifelé.

Tizenkettőt vert a Bakács-téri templom toronyórája.

Bolgáry felnézett a toronyra. A dunaparti teherpályaudvar felől mozdony sípja hallatszott.

Erre a sipszóra eszébe jutott a tiszthelyettesnek a hajó.

— Hiszen megáll még a központi vásárcsarnoknál.

Az egyik járódeszkát már kihúzták, mikor a kikötőhajó hidjára ugrott. A folyamör nem is akarta beengedni. Bolgáry azonban se látott, se hallott. Rohant.

Beugrott a hajóba.

— El van! — kiáltotta a kötelet leeresztő hajós.

Lassan, nyugodtan megfordult a hajó. A Bolgáry-család megtalált nyugalmát vitte fehér teste.

A tiszthelyettes így hitte legalább. A hitével pedig nem vitatkozik az ember.

— A Bolgáry-ügy felderítése most már könnyű és gyors csendőrmunka!

Az összekötő vasúti hid alatt gondolta ezt Bolgáry Gábor.

Csendőrségi
szállító !!

CIPŐ,

harisnya, ernyő és
bördíszműárú vásárolható

kézpénzáron, hat havi lefizetésre. —o—

Postán is rendelhető!

NORMA cipőkereskedelmi r.-t. BUDAPEST V., Erzsébet-tér 13.

Telefonszám: Automata 800-25.

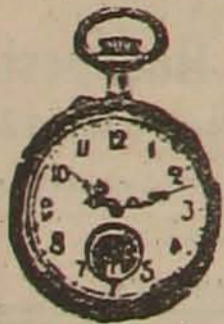
Kérjen árjegyzéket!

SÁRGA JÁNOS
ÉKESZÉSZ, ÓRÁS, MŰÖTVÖS

KIRÁLYI UDV. SZÁLLÍTÓ ALAPITVA: 1895. KOLOZSVÁR

BUDAPEST, IV. KIGYÓ-UTCA 5.
KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN KLOTILD PALOTA

TÖRV. V.

ÓRÁK, ÉKESZEREK

A csendőrség véglegesített tagjainak kedvező fizetési feltételek

TAUB Budapest, Rákóczi út 90.

(Közvetlen a Keleti pályaudvarnál.)

Csendőrségi és más egyenruhák és polgári öltönyök

részletre!

Nagy Kálmán

a Kossuth Lajos-utcai templommal szemben.

Kossuth Lajos u. 6

Nagy választék angol szövetekben.

BUTOR részletre olcsón VI., Ó Budapest 3. utca

Postások és rendőrség szállítója.

Az összes katonai kitüntetések, (miniatűrben is) katonai érem: szalagok, hazai készítésű tűz-serlegek, véselek, irodai gumi-

zománcjelvények, sportérmek, versenydíjazások céljára szobrok, bélyegzők, felirati zománcablák

Morzsányi Józsefnél Budapesten,

IV. kerület Eskü-út 5. Alapítva: 1870. Telefonszám: Automata 822-17.

— Budapest megfelelt arra, amit Dunajegenyész nem tudott...

Szeretettel nézett vissza az őrsparancsnok az elhagyott nagyvárosra. A kétéletű Bolgáry János szemlélte így sokszor Budapestet. Simogatón, melegén. Az öreg salátás életének fele boldogságát kapta meg a nagy házak, lármás utcák között, az őrsparancsnok a veszendőbe indult egészet.

— De sok ilyen kettős életet takarhatsz, te szép, te ifjú, és erős Budapest!

A tiszthelyettes korábbi fáradtsága eltűnt egészen. Friss, gyermekies tiszta jókedve támadt helyébe. Ugy ült a hajón, mint akinek nincsen egyéb gondja a föld kerekén, mint a folyamszéli békés tájakat szemlélni.

X.

A törzsörmester éppen abban a percben érkezett vissza Dobi csendőrrel a Kovács Imrééknél tartott házkutatásról, amikor az őrsparancsnok betoppant a laktanyába.

— Mi ujság, Bukó? — kérdezte tőle Bolgáry.

Bukó Kálmán arca felragyogott. Most fog nagyot nézni az őrsparancsnoka. Megláthatja, micsoda nagyszerű őrs van neki, micsoda csendőrök teremnek itt a Duna mentén!

— Tiszthelyettes úrnak alázatosan jelentem, alighanem megvan a tettes.

— Micsoda tettes?

— A gyilkosságé.

Az őrsparancsnok szeme csodálkozva meredt helyettesére:

— Hát ezt ugyan honnan tudják maguk?

— Most jöttünk meg a házkutatásról. Tárgyi bizonyítékaink vannak már döntő bizonyítékok!

— Beszéljenek gyorsan! Ki a gyanúsítottjuk?

— Kovács Imre.

— A vasútas?! A nagybátyám barátja?!

— Az. Egy másik bűncselekménnyel kapcsolatban, melyet ma délelőtt

nyomoztunk, terelődött rá a gyanú. Tessék erről a tényvázlat!

Az őrsparancsnok felkapta a tényvázlatot. Elolvasta. Még egyszer átment rajta figyelmesen.

Maga elé meredt.

Kovácsot a járőr bekísérte az őrsre.

**Portyázó csendőrnek
nélkülözhetetlen!**

mely cipőt, csizmát rövid kezelés után egyszersmindenkorra

Nagy üveg ára **2.— P** —o— 3¹/₂ üvegnek megfelelő bádognakában **5 Pengő.** —o— Használati utasítás mellékelve. Megrendelések **BACHRACH TESTVÉREK Telítő anyagok gyára, Budapest, VII, Szövetség-u. 36/b** küldendők.

AXA-szérum,

az egyetlen létező
impregnáló szer,

vízhatlanná teszi

BUTOR

RÉSZLETRE

12—20 hónapra készpénzárban, megbízható minőségben, **ROYAL butorcarnok**

VIII. kerület, **Baross-utca 34 és 42.** — Közalkalmazottak állandó szállítója

6—8—10 havi folyószámlahitelre

szalonok, szalంగarnitúrák matracok, paplanok, **szőnyegek, sodronyok vasbutorok elsőrendű kivitelben Budapest, Ráday-utca 38. szám, kárpitos mesternél**

„CORVIN“ BUTORCSARNOK

Részletre olcsón! Dohány-utca 39.
közalkalmazottak bevásárlási forrása.

BUTORT ÖN IS olcsó, készpénzáron vásárolhat **10-15-20 havi folyószámla hitelre TOMORY és TSA** butorárnaházában, IV. Veres Pálné-u. 7.

(Apponyi térnél). — A csendőrség tagjainak kivételes kedvezmény

Előleg nélkül részletre szalonok szőnyegek, matracok, paplanok, vasbutorok, szalಂಗarnitúrák, sezlontakarók **készpénzárban Budapest, Magyar-utca 8. sz., kárpitosműhelyben**

— Az öreg Kovács... öreg, csacsi Kovács...

Bukó folytatta jelentését:

— Nem volt helyes a gyilkosság estéjén az a megállapításunk, hogy a gyilkosság négy óra tájban történhetett. Ez volt a hibánk, mert ezen az alapon épült fel a Kovács Imre alibije.

Bolgáry nem szólt, csak feszülten figyelt.

— A bizonyítékok elének tárják, hogy a gyilkosság Kovácsnak Ercsiből való hazaérkezése után történt. Az alibi megdőlt!

— Mik ezek a bizonyítékok?

A törzsőrmester egy 7 milliméteres Browning-pisztolyt tett az őrsparancsnok elé:

— Most találtuk Kovács lakásán egy szekrényben. A tölténytárból, tessék csak nézni: két töltény hiányzik. A másik bizonyíték pedig itt van: az ujjnyomat. A bűnügyi nyilvántartó ma küldte meg feleletét, hogy az ujjnyomat gazdája az országos nyilvántartásban nem szerepel. Délelőtt felvettem Kovács ujjlenyomatát, tessék összehasonlítani a kettőt, tiszthelyettes úr kitünően ért a daktiloszkópiához.

Bolgáry jól megnézte a nyomatot és lenyomatot. Papírra jegyzett valamit.

— Igaza van, Bukó. Ugyanaz az örvényes rajz, a képletük is ugyanaz. A kettő azonos embertől ered.

A törzsőrmester bölintott. Várt. Mit fog ezután mondani az őrsparancsnok?

A tiszthelyettes szeme valahol messzire járt. Nem szólt azonban arról, hogy mit gondol.

Vagy öt perc is elmulhatott a nagy csendben.

(Folytatjuk.)

Ki tudja legjobban leírni a maga örskörletét?

(A Csendőrségi Lapok pályázata.)

Az őrsre egy új csendőrt helyeztek. Értelmes, érdeklődő ember, aki, mielőtt szolgálatát megkezdene, az őrsön levő egyik bajtársához fordul azzal a kéréssel, hogy tájékoztassa őt az örskörletnek mindazokról a viszonyairól, *amelyeket neki, mint csendőrnek ismernie kell*, ahhoz, hogy szolgálatát megkezdhesse.

Le kell írni a választ, minél tömörebben. Csak az általános viszonyokról kell megemlékezni, személyekről nem. A pályázatot — amelyet csak legénységi állományú egyének-től fogadunk el — október 20-áig közvetlenül a szárnyparancsnoksághoz kell felterjeszteni.

A szárnyparancsnok urakat tisztelettel kérjük, szíveskedjenek a pályázatokat átolvasni és azok közül a legjobbat (tehát minden szárny területéről egyet) hozzánk november 1-ig láttamozva beküldeni. Fontos feltétel természetesen, hogy a leírtak a tényleges helyzetnek valóban megfeleljenek.

A legjobb leírás beküldőjét egy értékes önbortváló készlettel, a következő két legjobbat pedig egy-egy szép könyvvel jutalmazzuk. A pályázat eredményét a november 10-i számunkban fogjuk közölni.

Megfejtés.

A folyó évi 25. számunkban közölt „Kidolgozat-pályázat” megfejtése.

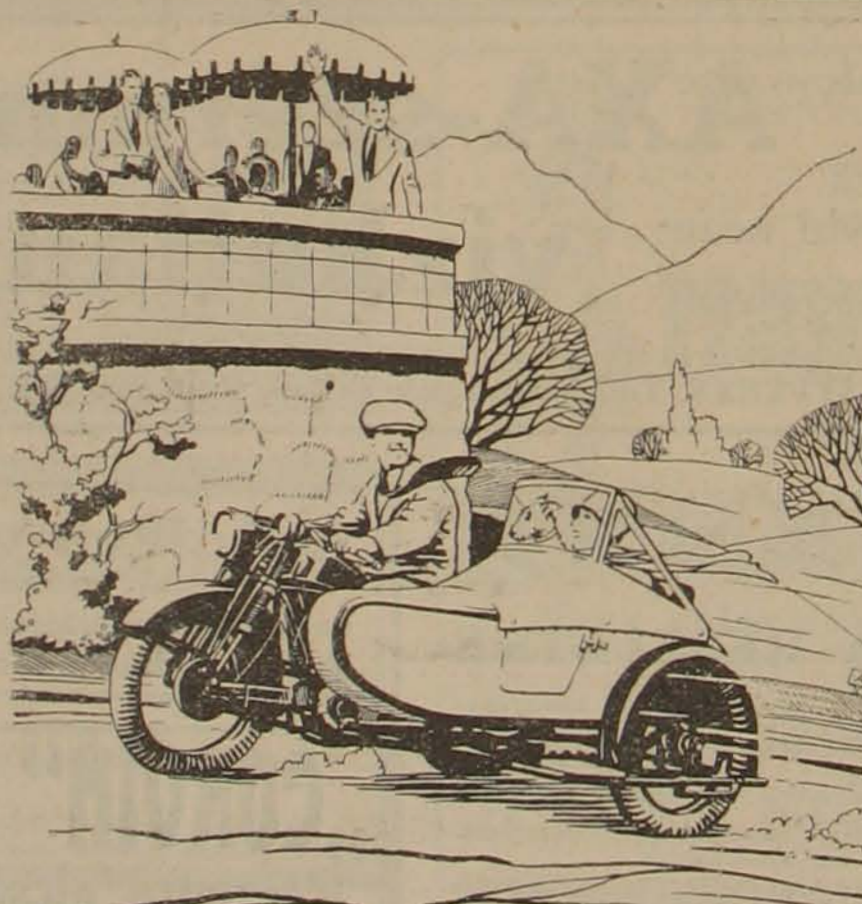
Tüzeset színhelyén a helyszíni szemlének három célja van és pedig:

- a) A tűz kitörési helyének és
- b) okának megállapítása és

MÉRAY a lelegegánsabb motorkerékpár

Magyar sportember
csak
„MÉRAY” motor-
kerékpárt vásárol.

A „MÉRAY” motor-
kerékpár
magyar gyártmány, ma-
gyar munkásnak és mér-
nöknek ad vele kenyeret.
A MÉRAY motorkerékpár
tökéletes szerkezetű,
tartós és megbízható
közlekedési eszköz.

A MÉRAY gyár
tökéletes szerve-
zettel, gyors és jó
javítással, igazi
Service-val védi
vevőinek érdekeit.

„MÉRAY”
motor-
kerékpár-
gyár r.-t.

Eladási központ: IV., Váci-u. 1—3.

Alkatrészlaktár: IV., Dorottya-u. 3.

Service telep: Zápolya-utca 15—17.

c) felkutatása a gyanúsítottra valló vagy ellene szóló bizonyítékoknak.

A tűz kitörésének a helyét — ha az már a nyomozás kezdetén nem ismeretes — úgy lehet megállapítani, hogy a csendőr a gerendák, deszkák és általában az épületen levő faalkatrészek elszenesedésének útját követi. Ha pl. egy szobaajtófélfának a belső része erősen el van szenesedve, míg a külső része csak részben égett el, akkor a tűznek a szobában kellett keletkeznie. Ha a tűz több helyen tört ki egyszerre, ez a legtöbb esetben gyújtogatásra vall. A tűz kitörési helyére nézve a tanukat is részletesen ki kell kérdezni; a gyanúsítottal jó viszonyban vagy rokonságban álló tanuk előadását természetesen megfelelő elővigyázattal kell kezelni.

A tűz okának megállapítása szempontjából nyomokat különösen olyan helyeken találunk, ahol a tűz levegő hiánya miatt elaludt; félig elégett vagy elszenesedett tárgyak között gyakran akadhatunk bűnjelre. Fának, ruhaneműnek egyenlőtlen elégéséből — ha ennek egyéb különös oka nincsen — arra következtetünk, hogy azok egy része gyúlékony anyaggal volt leöntve. Az a körülmény is, hogy pl. a tűz az egyik helyen sokkal jobban terjedt, mint a másikon, arra enged következtetni, hogy az égést elősegítették.

A kéményeket — ha még megvannak — szintén alaposan át kell vizsgálni, különösen, ha azt állítják, hogy a tüzet a kéménybe jutott szikra okozta. Szénának vagy egyéb mezei terménynek elégésénél a kémiai vizsgálat a hamuból a legtöbb esetben meg tudja mondani, hogy az öngyulladás vagy gyújtogatás következtében égett-e el. A vizsgálatához szükséges hamut lehetőleg a középről kell venni.

Villamos berendezéseknél szakértő meg tudja állapítani, hogy a rövidzárlat valószínűsége fennáll-e vagy sem? Ha azt állítják, hogy a tüzet villámcsapás okozta, akkor a tüzet színhelyén a villám nyomait kell keresni (szitaszerű lyukacsok a földben, fa- és üvegtárgyak szétrepedése, fémanyagok megolvadása, kövek megüvegesedése stb.). Bizonyos esetekben a napsugarak is tüzet okozhatnak, ha gyúlékony

anyagot felhevítenek vagy domború üvegen keresztül hosszabb ideig könnyen gyúlékony anyagra sűtnék. Vasút mentén meg kell vizsgálni annak a lehetőségét is, hogy a tüzet nem okozhatta-e valamelyik ott elhaladt mozdony szikrája?

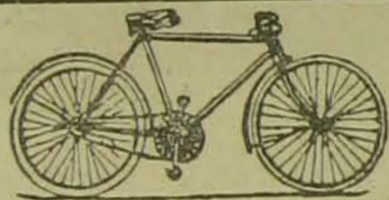
Milyen tárgyakat kell keresni a tüzeset színhelyén?

A tüzeset közvetlen színhelyén a gyanúsított lábnyomait az összeszaladó és oltással foglalkozó emberek rendszerint összetapossák, azért ilyen lábnyomokat a színhely távolabbi környékén kell keresni. A lábnyomokon kívül figyelmet kell fordítani pl. a szekér- vagy kerékpárnyomokra is. Ezeket a nyomokat különösen abban az irányban kell keresni, ahonnan a gyanúsított a legészrevétlenebbül tudhatott a helyszínére jutni.

Ujjnyomokat a leginkább olyan üvegeken, kannákon stb. fogunk találni, amelyek gyúlékony anyagokat tartalmaznak. Ha a tüzeset alkalmával emberek is bennégték, akkor a helyszínen vérnyomok után is alaposan kell kutatni, különösen a hullák alatt, mert a bennelevő emberek rendszerint már a füstben megfulladnak s azért az alattuk levő tárgyak levegő hiányában nem bírnak elégni. A vérnyomok keresése abból a szempontból fontos, hogy vajjon a gyanúsított a gyújtogatást nem azért követte-e el, hogy egy gyilkosság nyomait eltüntesse? Az épen maradt épületrészek ajtóit, ablakait és azok zárjait át kell vizsgálni abból a szempontból, hogy a felgyújtás nem betöréses lopás leplezése végett követett-e el? Ez különösen olyan helyeken fontos, ahol a tűz kitörése idején a bentlakók nem voltak otthon. A padlót és a bútorokat át kell vizsgálni, hogy nem lettek-e gyúlékony anyaggal leöntve?

Mind a tüzeset színhelyét, mindpedig annak közvetlen környékét a legnagyobb részletességgel kell átkutatni olyan tárgyak után, amelyeket a gyanúsított eldobhatott vagy elveszthetett. Egy gomb, kesztyű, gyufaskatulya, sőt egyetlen szál gyufa is már sokszor szolgáltatott hasznavehető bizonyítékot.

Az égési termékeket meg kell szagolni, hogy nincs-e

33 év óta a világot uraló **eredeti angol**
The Champion kerékpárokat
masszív katonai utigépeket
5 évi jótállással 20 P havi részletre szállítunk.
kerékpáralkatrészeket

láncot, pedált, kormány lámpát, nyergeket stb. bármely gyártmányú kerékpárhoz
nagybani, eredeti gyári árban külső gummit 6.50, belsőket 2.10 pengőtől.

Kerékpárok
130 P.-től feljebb.

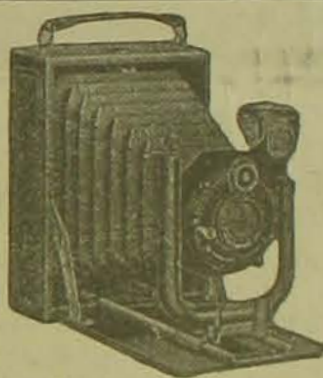
LÁNG JAKAB ÉS FIA

kerékpár- és gumminagykereskedők.

Magyarország legnagyobb, legrégebb és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete.

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

60 éve áll fenn! - Árjegyzék 1000 képpel ingyen.

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek

**6-12 hónapig terjedhető részlet-
fizetésre készpénzáron, ellenőriz-
hető eredeti gyári árjegyzék szerint.**
HATSCHEK ÉS FARKAS
optikai és fényképezési szaküzlet

BUDAPEST, IV., Károly-körút 28. (Közp. városháza épületében).

Fiók: VI., Andrásy-ut 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérje legújabb nagy képes árjegyzékünket.

A világ legjobb hangszerei: hegedű, zongora, harmonika, barmónium, gramofon stb.

Reményi Mihálynál

Budapest, VI., Király-u. 58-60

Ófensége Dr. József Ferenc kir. herceg kamarai és a Zeneművészeti Főiskola szállítója.

Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.

Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

Csendőrtisztek, altisztek és azok családtagjai

nyolc havi részletfizetésre készpénzáron a következő cikkek kaphatják:

női-, férfi-, valamint a Honv. Minisztérium által rendszerezett egyenruha szöveteit, belésárukat, vásznat,

sifont, zefireket, és egyéb vászonárukat, női s férfi-fehérműveket készen és rendelésre, törülközőket,

selymeket, valamint diszspárnákat a

abroszokat, kötött és szövött árut, kötött gyermekgarnitúrát, keztüüt, harisnyát, kész kötött kabátokat, függöny

és függönykelméket uj, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókelméket,

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál, Budapest, VIII. Üllői-út 14. szám Tel. J. 312-97. és J. 392-85.

Az egyes vásárlások utáni első részletek a vásárlást követendő hó 1-ével kezdődnek. - Vásárláskor azonnal nem fizetendő semmi!

petróleum-, foszfor-, kén- stb. szaguk, amiből gyújtogatásra lehetne következtetni? Gyanús körülmény az is, ha széna- és szalmakazal olyan helyen volt, ahol ilyet rendszerint nem szoktak felállítani. A kályhákat szintén át kell vizsgálni, hogy nincsen-e bennük elégett papír (üzleti könyvek, számlák, okmányok, ügyiratok, levelek stb.). Olyan gyanúsítottaknál, akik pénztári könyveket vezetnek, azokat szakértő által való átvizsgálás céljából őrizetbe kell venni, ha gyanú áll fenn arra, hogy a tüzesetet maguk okozták. (Különösen biztosítási csalásnál.)

Ha a tűz kitörési helyét meg lehetett állapítani, annak színhelyét különös gondossággal kell átvizsgálni.

Ha a csendőr már a tüzeset alkalmával jelen van, álljon lehetőleg a széllel szembe és figyelje meg, hogy az egész nem terjeszt-e valami különös szagot, amelyből bizonyos anyagok égésére lehet következtetni.

Milyen bizonyítékokat lehet találni egy olyan egyénnél személymotoszáralkalmával, akit közvetlenül a tüzeset után gyanúsítanak?

A gyanúsított ruháinak átvizsgálásánál esetleg olyan iratokat vagy más tárgyakat lehet találni, amelyek a gyújtogatással kapcsolatban vannak, arra mutatnak vagy éppen gyújtogatásra használtattak. A gondosan elrejtett biztosítási kötvény, a künnlevő követelések elrejtett jegyzéke vagy okmányai gyújtogatásra vallanak. Értékes tárgyak és okmányok elrejtése szintén gyanús. A ruhában levő olaj-, petróleum- stb. foltoknak a ruházat petróleum-, benzín- stb. szagának okát pontosan meg kell állapítani.

A cipőket át kell vizsgálni, hogy nincsenek-e rajtuk olyan anyagnak a nyomai, amelyek a tüzeset színhelyén található (agyag, mész, fekete- vagy vörös föld stb.) vagy nincsen-e rajtuk liszt-, cementfémor stb., ami csak a tüzeset színhelyén kerülhetett oda. A gyanúsított hajából és főleg a körme alatt levő anyagokból feltétlenül őrizetbe kell venni egy bizonyos mennyiséget, mert a kémiai vizsgálat meg tudja állapítani, hogy azokon, illetve azokban nincsenek-e olyan anyagok, amelyek a tüzeset színhelyéről származnak vagy amelyeket gyújtogatásra lehetett használni.

Ha a csendőr már a tüzeset alkalmával jelen van és ha az lehetséges, a tűz kitörési helyének közvetlen környékét el kell zárni és őrizni kell, hogy ott az esetleges nyomok elpusztulása a lehetőség szerint megakadályoztassék.

Helyesen cselekszik a csendőr, ha tüzesetek nyomozása alkalmával minél több szakember (kőműves, ács, kéményseprő, tűzoltó stb.) véleményét kikéri.

Beérkezett összesen 41 pályamunka. A pályázók közül a legügyesebben dolgozták ki a feladatot: Balogh László örm. Esztergom, Kolozsvári Gyula th. Balj, Veszprémi Antal örm. Lébény, Kecán János törm. Csenger, Gombos Gyula örm. Nyírábrány, Egyed Ferenc örm. Edelény, Bolla Mihály csendőr Putnok, Csap Mihály csendőr Doboz, és Vincze György örm. Tapolca. Az itt megnevezettek kidolgozatai annyira egyenlőértékűek, hogy az elsőbbség tekintetében nem tudtunk közöttük dönteni, azért a jutalom odaítélését a sorsra bíztuk. A megejtett sorsolás során a fényképezőgépet Kolozsvári Gyula balfi örsbeli tiszthelyettes nyerte meg, akinek azt egyidejűen elküldöttük.

—0—

A folyó évi 26. számunkban közölt „Távolsági kimutatás” pályázatunk megejtése.

Alább közöljük a megejtés egyik módját. Sokan voltak, akik több órjártot állítottak össze különböző időközszabot szerint, mert a feladat megoldására többféle lehetőség volt. Mégis többen voltak, akik úgy oldották meg a feladatot, hogy a 3. és 8. számú tereptárgyak portyázására felvett időt nem vették számításba. Az ilyen pályázatokat természetesen nem vettük figyelembe. De nem vehettük figyelembe azokat a pályázatokat sem, amelyek az örsállomás portyázására is vettek fel időt, mert Észlaka községet helyi járőrök portyázzák. Az örsállomás leportyázására csak akkor lehet külön időt számítani, ha az külön el lett rendelve, a feladatban pedig nem irtuk elő.

Órjárt mintá:

1. Észlaka	1.3 km
2. Söskút	5.1 km
3. Nyílhegy	5.2 km
5. Tópuszta	8.2 km
7. Erdőórház	5.2 km
8. Esztinák	7.8 km
10. Útkaparóház	3.2 km
1. Észlaka	

Összesen: 36.0 km

Ez után a távolság után illetékes 28 óra

Hozzáadva a tereptárgyak leportyázására szükséges időt éspedig Nyílhegy (1 ó 30 p), Esztinák (30 p),

összesen 2 óra

Az órjárt tartama: 30 óra

*

Beérkezett összesen 142 megejtés. Helyesen fejtették meg:

Verebélyi István örm. F.-hangony, Sz. Molnár örm. Balatonalmádi, Gálos ih. Zalaegerszeg, Angyal János cs. Királykútpuszta, Vincze Rezső cs. Tata, Kelemen János örm. Csanádpalota, Fejes Sándor th. Réde, Udvardi György örm. Pápa, Tóth János th. Békéscsaba, Molnár Bertalan örm. B.-keresztes, Jankó Imre törm. Algyő, Fejes Imre örm. Sarkad, Hamza Gábor örm. Miskolc, Orbán Mihály th. Zirc, Horváth Mihály I. örm. Vasvár, Nagy János törm. Esztergom, Holz András örm. Paks, Fekete János örm. Dunajöldvár, Vágó József cs. Újkécske, Hevesi Imre cs. Bonyhád, Mészáros Mihály örm. Bonyhád, Gödri József th. Erdőtelek, Vass István th. Tatabánya, Ábrahám István cs. Kevermes, Ferenczy István örm. Veszprém, Hozleiter István cs. Kölesd, Fejes József cs. Zalacsány, Vitéz Ambrus th. Kerkaszentmiklós, Pintér István örm. Tata, Németh Mihály th. Levél, Orbán József cs. Újkécske, Agács Dezső örm. Tiszaörs, Tollár János cs. Bölcse, Kalcsó István cs. Sükösd, Magyar József örm. Tab, Kerekes András örm. Záhony, Tóth III. örm. Mátramindszent, Hajnal Sándor örm. Felsőhangony, Ijju Ferenc örm. Rajka, Polgár törm. Lajoskomárom, Liska törm. Balatonföldvár, Fonyadt törm. Ercsi, Antal Sándor törm. Geszt, Deák András th. Szolnok, Jóbi György th. Hm.-vásárhely, Kolozsvári th. Balj, Pilipár örm. Nemesvid, Mészáros örm. Ivánc, Kakas th. Magyarboly, Balázs János cs. Érsekvarlkeri, Kovács Imre törm. Kisbér, Veszprémi örm. Lébény, Boros János örm. Nagykörös, Mizsó Lajos örm. Pétervására, Láng Gusztáv cs. Pétervására, Sándor István I. örm. Szedres, Kolozs Sándor cs. Záhony, Tamás Dezső örm. Vác, Tulipán István örm. Balkány, Kerekes János örm. Jászkarajenő, Csap Mihály cs. Doboz, Lakatos István örm. Szomoróc, Holczer József örm. Csákvár, Kamozsár László örm. Csákvár, Hegedüs János cs. Csákvár, Kovács István örm. Csákvár, Farkas Gyula cs. Balkány, Bognár Mihály cs. Esztergom, Balogh László örm. Esztergom, Bujáki Ferenc örm. Esztergom, Kovács György örm. Marcali, Pomozi Lajos örm. Zákány, Pintér th. Rátót, Farkas Gyula cs. Balkány, Konczi István th. Gödöllő, Sándor Dezső örm. Pécel, Berényi th. Hejce, Hegyi th. Hejce, Varró Miklós cs. Pétervására, Balázs István örm. Pétervására, Kovács Sándor cs. Szigetvár, Szlijka József cs. Pétervására, Szabad Károly törm. Gacsály, Fürjes József örm. Miskolc, Látai János törm. Nyírmihálydi.

Az íróasztali készletet a szerkesztőségünkben megejtett sorsolás során Fejes Imre örmester (Sarkad) nyerte meg, akinek azt egyidejűen elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413-27.

Felelős vezető: Weitz Károly.

Közgazdálkodásokban és magánháztartásokban

a jó kávé nélkülözhetetlen

Ujból szállítjuk a békebeli eredeti 3 és 5 kilós plombált zsákokban.

3 kg. SOERABAJA kávékeverék ára P 23.— —0— 5 kg. SOERABAJA kávékeverék P 38.—

Költségmentesen leszállítva, ingyen csomagolásban, kivanatra 3 havi részlelfizetésre.

Kérje ingyen árjegyzékünket összes gyarmatárunkra.

FIUMEI KÁVÉBEHOZATALI TÁRSASÁG BUDAPEST, V., FERENC JÓZSEF-TÉR 5.